

Crna Gora
Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja
i razvoja sjevera

**IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA
MINISTARSTVA TURIZMA, EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA
sa organima nad kojima Ministarstvo vrši nadzor
za period januar – decembar 2023. godine**

Podgorica, April 2024. godine

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2023. GODINU	5
2.1. Realizacija ciljeva iz Programa rada za 2023. godinu	5
2.2. Realizacija aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu.....	6
3. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA	13
3.1. DIREKTORAT ZA RAZVOJ TURIZMA I IZRADU PROPISA U OBLASTI TURIZMA	15
3.2. DIREKTORAT ZA EKOLOGIJU.....	37
3.3. DIREKTORAT ZA KLIMATSKE PROMJENE I ZAŠTITU PRIRODE	51
3.4. DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNU SARADNJU I EU FONDOVE.....	56
3.5. SLUŽBA ZA PRAVNE, OPŠTE POSLOVE I JAVNE NABAVKE	61
3.6. SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA	63
3.7. SLUŽBA ZA EKONOMSKO- FINANSIJSKE POSLOVE	65
3.8. SLUŽBA ZA TEHNIČKU PODRŠKU.....	69
4. IZVJEŠTAJ INSTITUCIJA NAD KOJIMA MINISTARSTVO TURIZMA, EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA VRŠI NADZOR.....	71
4.1. AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	71
4.2. ZAVOD ZA HIDROMETEROLOGIJU I SEIZMOLOGIJU	77

1. UVOD

Obaveza izrade i dostavljanja Izveštaja o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, sa organima nad kojima Ministarstvo vrši nadzor: Agencija za zaštitu životne sredine i Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore za 2023. godinu, proizilazi iz obaveza utvrđenih Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu.

Izveštaj sadrži prikaz realizovanih aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore iz 2023. godine, preuzetih poslova po Programu rada ranijeg Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma (iz nadležnosti sektora turizma, ekologije, klimatskih promjena, međunarodne i EU integracije, otpada i komunalnih usluga), kao i izvršavanja zakona i drugih propisa, preduzetih mjera i unapređenje stanja.

Formiranjem 44. Vlade Crne Gore došlo je do promjene u organizaciji i načinu rada državne uprave na način što su određeni resori nastavili sa radom sa istim nadležnostima, dok je kod određenih resora došlo do razdvajanja nadležnosti i djelokruga rada, pa je na 1. sjednici Vlade Crne Gore donesena Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 98/23).

U skladu sa pomenutom Uredbom koja je stupila na snagu dana 31.10. 2023. godine formirano je Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera od preuzetih službenika i namještenika iz ranijeg Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (61 zaposleni) i službenika iz sektora turizma iz ranijeg Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma (35 zaposlena).

U skladu sa Uredbom Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremu i praćenje propisa i strateško planiranje sistema u oblasti turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; razvoj turizma; ugostiteljstvo; turističku ponudu; uslove privređivanja u turizmu, selektivne oblike turizma; povezivanje primorskog i kontinentalnog turizma; formiranje turističkih mjesta i područja; kategorizaciju i klasifikaciju turističkih objekata; turističke tokove na domaćem i inostranom tržištu; saradnju sa turističkim asocijacijama u Crnoj Gori i inostranstvu; održivu valorizaciju potencijala i ekoloških prednosti nacionalnih parkova i zaštićenih područja prirode sa aspekta razvoja turizma; realizaciju investicionih programa od interesa za održiv turistički razvoj; praćenje infrastrukturnih projekata u funkciji razvoja turizma; praćenje i promociju investicija u sektoru turizma; koordinaciju aktivnosti za pripremu i praćenje turističkih sezona; vođenje evidencije o broju turista, smještajnim kapacitetima, finansijskim efektima i rezultatima poslovanja u turizmu; organizovanje poslova turističko-informativne propagandne djelatnosti; unapređenje saradnje između sektora turizma i komplementarnih sektora; saradnju sa Nacionalnom turističkom organizacijom i organizovanje turističkih predstavništva u drugim državama; sistem integralne zaštite životne sredine i održivog korišćenja prirodnih resursa; oblast procjene uticaja i strateške procjene uticaja na životnu sredinu, integrisano sprečavanje i kontrolu zagađivanja; zaštitu prirode; kvalitet vazduha; klimatske promjene i odobravanje i praćenje projekata koji se realizuju u cilju ublažavanja efekata klimatskih promjena; zaštitu ozonskog omotača; zaštitu od buke i vibracije; hemikalije; zaštitu od radijacije (radioaktivne materije i jonizujuća zračenja); nejonizujuća zračenja; zaštitu zemljišta od zagađivanja; integrisano upravljanje obalnim područjem; integrisanu zaštitu mora od zagađenja; kontrolu industrijskog zagađenja i upravljanje rizikom; primjenu novih i tehnologija čistije proizvodnje; donošenje, sprovođenje i praćenje politike u oblasti monitoringa stanja voda, izuzev

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

vodoizvorišta i poplavnih događaja, kao i zaštitu voda od zagađenja, osim zaštite vodoizvorišta i zaštite prilikom poplavnih događaja; upravljanje otpadom i otpadnim vodama; sistem komunalnih djelatnosti; koordinaciju regionalnih sistema vodosnabdijevanja; genetski modifikovane organizme iz nadležnosti ovog ministarstva; hidrografsku djelatnost; izradu standarda zaštite životne sredine; praćenje stanja životne sredine; integralno planiranje, upravljanje i valorizaciju prostora; održivi razvoj; koordinaciju sprovođenja Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore i sačinjavanje izvještaja o njenom sprovođenju; saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama i fondovima Evropske unije u dijelu realizacije projekata iz oblasti za koje je nadležno ministarstvo; realizaciju naučnoistraživačkih nacionalnih i međunarodnih projekata u oblasti životne sredine; međunarodnu saradnju i međunarodne ugovore iz nadležnosti ministarstva; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Imajući u vidu obavezu novoformiranog Ministarstva u vezi donošenja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, sprovedene su i realizovane aktivnosti na njegovom donošenju. Preuzeti službenici do donošenja novog akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i njihovog raspoređivanja obavljali su preuzete poslove na osnovu ranije utvrđenih obaveza.

Vlada Crne Gore na sjednici od 29. decembra 2023. godine je utvrdila, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji čija se organizacija sastoji iz pet direktorata, jednog odjeljenja, kabineta ministra i četiri službe. Izvan organizacionih jedinica su radna mjesta ministra, dva državna sekretara i sekretara ministarstva.

Organizacione jedinice ministarstva su:

- 1. Direktorat za razvoj turizma i izradu propisa u oblasti turizma**
- 2. Direktorat za ekologiju**
- 3. Direktorat za klimatske promjene i zaštitu prirode**
- 4. Direktorat za međunarodnu saradnju i EU fondove**
- 5. Direktorat za održivi razvoj i razvoj sjevera**
- 6. Kabinet ministra**
- 7. Odjeljenje za unutrašnju reviziju**
- 8. Služba za pravne, opšte poslove i javne nabavke**
- 9. Služba za upravljanje ljudskim resursima**
- 10. Služba za ekonomsko- finansijske poslove**
- 11. Služba za tehničku podršku**

U Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na osnovu pomenutog Pravilnika ukupno je sistematizovano 184 službeničko i namješteničko mjesto (uključujući mjesto ministra i dva državna sekretara).

U Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na dan 31.12.2023. godine, pored ministra i dva državna sekretara zaposleno je ukupno 100 lica.

2. REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2023. GODINU

2.1. Realizacija ciljeva iz Programa rada za 2023. godinu

U skladu sa Strategijom razvoja turizma 2022 -2025. osnovni cilj ostaje razvoj turističke ponude tokom svih 365 dana u godini za različite ciljne grupe, odnosno diverzifikacija turističke ponude bazirana na prirodi, kulturno-istorijskoj baštini i kreiranju događaja u pravcu povećanja aktivnosti i raznovrsnosti turističke ponude svih djelova Crne Gore. Realizovanim aktivnostima iz akcionih planova razvoja ruralnog, kulturnog i zdravstvenog turizma, postiže se strateški cilj koji podrazumjeva da imamo cjelogodišnju turističku ponudu. U pogledu razvoja turizma akcenat je stavljen na razvoj održivog, zelenog, pametnog i inkluzivnog turizma uz optimalnu turističku valorizaciju svih raspoloživih prirodnih resursa i kulturno-istorijskog nasledstva Crne Gore.

Strateško opredeljenje u razvoju ne samo turizma već čitave privrede (razvoj turizma na održiv način), podrazumijeva kompleksnu i složenu aktivnost, odnosno zajedničko i sinhronizovano djelovanje više ministarstava, svih lokalnih zajednica, brojnih institucija (na državnom i lokalnom nivou) i obrazovno naučnih ustanova. Strateški efekti razvoja turizma, kojim se obogaćuje i unapređuje kvalitet ponuda uz prevashodnu podršku projektima koji se implementiraju u sjevernom regionu Crne Gore, realizuju se kroz godišnji Program podsticajnih mjera u oblasti turizma (program podrške Ministarstva).

U fokusu Vlade Crne Gore biće sprovođenje aktivnosti kojim će se Crna Gora kao turistička destinacija pozicionirati kao zemlja sa konkurentnim prednostima, a u pravcu privlačenja većeg broja gostiju sa značajnih i visokoprestiznih tržišta, što bi u krajnjem trebalo da rezultira i povećanju efekta od turističke ponude svih djelova Crne Gore.

Pored aktivnosti koje su kontinuirane radiće se na unapređenju segmenata u kontekstu investicionog ambijenta, politike regionalnog razvoja kroz jačanje uloge Partnerskog savjeta za regionalni razvoj i unapređenje saradnje sa lokalnim samoupravama i inicirati prevazilaženje problema koji ograničavaju realizaciju ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. Važno je istaći da će u radu Partnerskog savjeta prvi put učestvovati gradonačelnici/predsjednici svih jedinica lokalne samouprave. Ujedno to će biti dobra platforma za razmjenu mišljenja i donošenje odluka.

Unapređenje infrastrukture i realizacija razvojnih projekata će biti u fokusu Vlade Crne Gore, kroz primjenu najsavremenijih ekoloških standarda za dalju afirmaciju Crne Gore, kao prve ustavno deklarisanе ekološke države u svijetu.

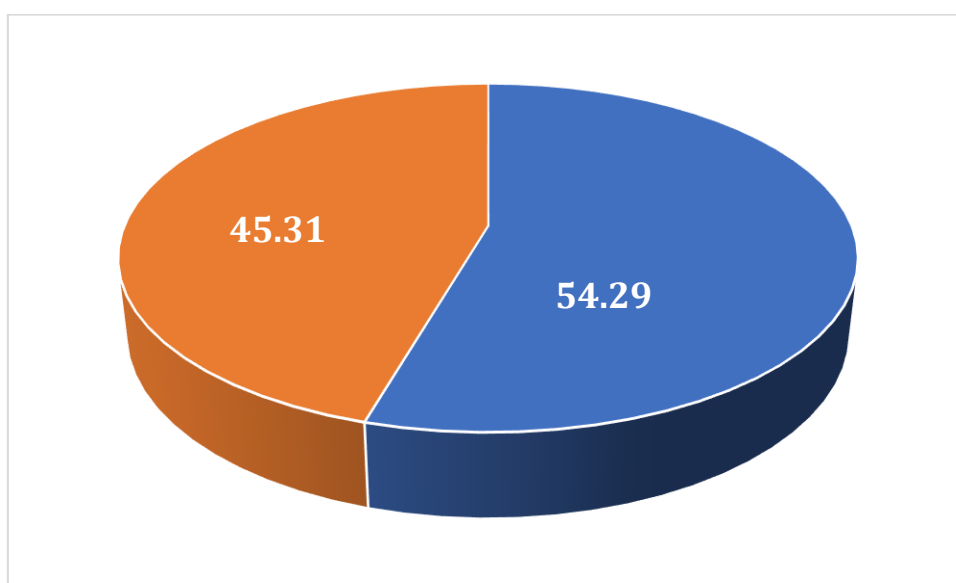
Ispunjavanje mjerila iz Poglavlja 27 – životna sredina i klimatske promjene, sprovodiće se kroz niz aktivnosti na sanaciji tkz. crnih ekoloških tačaka, adekvatnom politikom na očuvanju biodiverziteta, zaštitu vodnih resursa, kontroli zagađenja vazduha i obogaćivanju šumskih potencijala Crne Gore. U dijelu upravljanja otpadom fokus će biti na sanaciji nelegalnih deponija u crnogorskim opštinama, kao i uvođenje sistema za adekvatno upravljanje otpadom u cilju uspostavljanja sistema koji se bazira na selekciji, prevenciji i reciklaži.

Operativni podciljevi za ispunjenje završnih mjerila Poglavlja 27 za pristupanje EU se u najvećoj mjeri odnose na implementaciju donešenih strateških dokumenata i primjenu pravnih akata. Jedan od njih je izrada novog Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.

2.2. Realizacija aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera po Programu rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, nakon formiranja preuzelo je ukupno planiranih 35 tema i obaveza koje su se odnosile na MEPPU i MERT. Od ukupnog broja planiranih tema, realizovano je 19 obaveza i to 15 tematskih i 4 normativna.

Grafik br.1. Procenat realizacije obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore

Realizovano - 19 obaveza
Nerealizovano -16 obaveza
Procenat izvršenja-54.29%

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Tabela br.1. Pregled realizacije obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore

Ukupno: 35 Realizovano: 19 Nerealizovano: 16 Procenat izvršenja: 54,29%

#	Tip	Sjednica	Kv.	RB	Naziv teme u Programu rada Vlade
1	N	26.04.2023	I	61	Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu
2	N	N	II	62	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama
3	N	N	II	63	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnim taksama
4	N	N	IV	65	Predlog Zakona o skijalištima
5	N	N	IV	66	Predlog Zakona o raftingu
6	N	N	IV	64	Predlog Zakona o planinskim stazama
7	N	N	II	97	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode
8	N	21.12.2023	II	98	Predlog zakona o upravljanju otpadom
9	N	02.02.2023	III	104	Predlog zakona o dopuni Zakona o industrijskim emisijama
10	N	N	III	99	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnadbijevanju Crnogorskog primorja
11	N	N	III	100	Predlog zakona o komunalnim djelatnostima
12	N	N	III	101	Predlog zakona o vodnim uslugama
13	N	N	IV	102	Predlog zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena
14	N	08.09.2023	IV	103	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima
15	T	03.08.2023	IV	124	Nacionalna strategija upravljanja hemikalijama s Akcionim planom
16	T	30.03.2023	IV	128	Informacija o statusu očuvanosti i aktivnosti u posebnom rezervatu prirode „Tivatska solila“
17	T	26.04.2023 25.10.2023	I III	54	Informacija o realizaciji posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes CG
18	T	26.04.2023 25.10.2023	I III	55	Polugodišnje informacije o aktivnostima na realizaciji prioritetnih projekata iz oblasti turizma
19	T	26.04.2023 25.10.2023	I III	56	Polugodišnje informacije na realizaciji projekata na unapređenju turističke infrastrukture
20	T	29.12.2023	IV	57	Informacija o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu bili predmet privatizacije

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

21	T	30.03.2023 25.09.2023	I III	58	Plan pripreme ljetnje turističke sezone i Plan pripreme zimske turističke sezone 2023. godine
22	T	06.07.2023	I	59	Izveštaj o realizaciji AP Strategije razvoja turizma Crne Gore za 2022. godinu sa AP za 2023. godinu
23	T	30.03.2023	I	60	Izveštaj o realizaciji AP 2021/2022 godine za realizaciju Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023.
24	T	30.03.2023	I	61	Završni izvještaj o sprovođenju Programa razvoja kulturnog turizma 2019/2022
25	T	30.03.2023	I	62	Završni izvještaj o sprovođenju Programa razvoja ruralnog turizma 2019/2022
26	T	26.05.2023	II	63	Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2023. godinu
27	T	30.06.2023	II	64	Program razvoja ruralnog turizma Crne Gore 2023-2025. godine s Akcionim planom
28	T	N	II	65	Program razvoja kulturnog turizma Crne Gore 2023-2025. godine s Akcionim planom
29	T	N	III	66	Program razvoja ljudskih resursa u turizmu Crne Gore 2023-2026. s Akcionim planom
30	T	06.07.2023	III	122	Izveštaj o sprovođenju planova upravljanja nacionalnim parkovima CG
31	T	N	III	123	Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2023-2028. godine
32	T	03.08.2023	III	125	Informacija o stanju životne sredine za 2022. godinu
33	T	N	IV	126	Strategija biodiverziteta s Akcionim planom 2024-2028.
34	T	N	IV	127	Program monitoringa životne sredine CG za 2024.
35	T	N	IV	129	Informacija o urađenim studijama revizije za pojedina zaštićena područja sa fokusom na nacionalne parkove

Obrazloženje nerealizovanih obaveza:

⇒ **Izrada Predloga Zakona o turističkim organizacijama**-nakon održanog sastanka radne grupe za izradu predloga došlo je do zastoja, koji se ogleda u činjenici da prestavnici radne grupe i pored više upućenih poziva nijesu dostavili svoje obrazložene predloge. Nakon izostanka bilo kakvih povratnih informacija u ovom dijelu, rad na predlogu zakona je nastavljen na neposrednoj liniji između Direkcije i Nacionalne turističke organizacije. Rezultat tog rada je nacrt pripremljen u Nacionalnoj turističkoj organizaciji koji može poslužiti kao dobra osnova za izradu predloga. Iako smo se sa nacrtom neposredno upoznali na sastanku održanom u Nacionalnoj turističkoj organizaciji, na više upućenih molbi da se isti dostavi u elektronskoj formi radi daljeg nastavka rada na njemu, prestavnici NTO taj nacrt nijesu dostavili. U očekivanju dostavljanja nacrta, planirane su aktivnosti na daljoj realizaciji pripreme predloga zakona.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- ⇒ **Izrada Predloga Zakona o boravišnim taksama**-akcenat je na dva pitanja koja zahtijevaju rješavanje. Na prvom mjestu određivanje visine boravišne takse, obzirom da je došlo do značajnih izmjena opšteg socioekomoskog stanja koje zahtijeva prilagođavanje iznosa ove takse trenutnoj ekonomskoj zbilji. Drugo, veoma značajno pitanje je pitanje slobodnog raspolaganja sredstvima ostarenim od prihoda po ovom osnovu, tačnije onog dijela koji pripada Nacionalnoj turističkoj organizaciji, a kod činjenice da se dio koji pripada lokalnim turističkim organizacijama direktno uplaćuje na njihove račune, a dio koji pripada Nacionalnoj turističkoj organizaciji preusmjerava iz državnog budžeta, što opet rezultuje nizom problema vezanih za finansiranje aktivnosti Nacionalne turističke organizacije. Dok je prvo pitanje relativno lako rješivo tj. treba donijeti političku odluku o visini iznosa boravišne takse, koja će opet biti zasnovana na ekonomskoj analizi, to je drugo pitanje uskostručne prirode iz oblasti javnih prihoda i zahtijeva angažovanje eksperta za predmetnu oblast, kojeg ova Direkcija nema. Direkcija se više puta, što neposredno, što posredsvom Kabineta tadašnjeg Ministra ekonomskog razvoja i turizma, obraćala Ministarstvu finansija zahtjevom i molbom, da dodijele stručnjaka iz svojih redova koji bi osmislio finansijski mehanizam koji bi se kao rješenje ugradio u zakon. I pored više obećanja, Ministarstvo finansija nije postupilo po našim molbama, čime je glavna prepreka nastavku realizacije pripreme predloga ovog zakona ostala i dalje nepremostiva.
- ⇒ **Izrada Predloga Zakona o: raftingu, skijalištima i planinskim stazama**-aktivnosti se nalaze u početnim fazama, pri čemu su najdalje odmakle kod Zakona o planinskim stazama gdje je održan neformalni sastanak u velikom formatu, na kojem su učestvovali brojni predstavnici državnih i nevladinih struktura kojih se navedeni propis dotiče. Nakon ovog sastanka od predstavnika Planinarskog saveza Crne Gore, dobijene su preporuke po specifičnim pitanjima koje su u fazi obrade.
- ⇒ **Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode**-proces je otpočet shodno potrebi da se u nacionalno zakonodavstvo dodatno transponuje EU zakonodavstvo i UN regulativa iz oblasti zaštite prirode, kao što su Nagoja protokol (koja kao dio Konvencije o biološkoj raznovrsnosti definiše pristup genetskim resursima i pravičnu podjelu koristi koje proizilaze iz njihovog korišćenja), pitanja držanja životinja u zatočeništvu, prihvatilištima za divlje životinje i trgovine divljim vrstama (CITES konvencija) itd. U 2023. godini održavani su redovni sastanci Radne grupe za izradu Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirode. Od 8. juna do 18. jula 2023. godine sprovedena je Javna rasprava o Nacrtu zakona o zaštiti prirode, koja je uključivala tri okrugla stola. U skladu sa zakonskim procedurama, pripremljen je Izveštaj sa Javne rasprave. Radi unapređivanja teksta Nacrta zakona, u skladu sa komentarima pristiglim tokom Javne rasprave (143 komentara), dodatno su angažovani eksperti koji treba da pruže pomoć u pronalaženju najadekvatnijih rješenja u skladu sa evropskim zakonodavstvom i praksom. Nacrtom programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu predloženi rok za utvđivanje teksta Predloga zakona o zaštiti prirode je II kvartal 2024. godine.
- ⇒ **Izrada Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja**- Radna grupa uradila je Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja i isti je upućen na mišljenje relevantnim institucijama. Urađena je RIA. Po preporuci Sekretarijata za zakonodavstvo potrebno je izmijeniti dio odredbi koje se odnose na ubiranje posebne naknade investicije koje su preuzete iz važećeg zakona.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Nakon usaglašavanja teksta Predloga zakona sa sugestijama Sekretarijata za zakonodavstvo, isti će ponovo biti dostavljen na mišljenje relevantnim institucijama. U toku je formiranje nove Radne grupe za izradu Predloga zakona.

⇒ **Izrada Predloga zakona o komunalnim djelatnostima**- Radna grupa pripremila je Predlog zakona o komunalnim djelatnostima, budući da je važeći Zakon donešen 2016. godine i da ga je bilo potrebno mijenjati. Zakon je poslat na mišljenje relevantnim institucijama i u potpunosti usaglašen sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Urađena je RIA. Međutim, zbog Odluke Ustavnog suda da stavi van snage dva stava člana 6 Uredbe o bližim elementima i metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga (podzakonski akt donesen na osnovu Zakona o komunalnim djelatnostima), ponovo se intervenisalo na tekstu Predloga zakona, kako propisane odredbe ne bi bile prepreka za uređivanje podzakonskog akta koji treba da uredi pitanja koja su bila predmet razmatranja Ustavnog suda. Pored toga, zbog promjene u organizaciji državne uprave, Predlog zakona je potrebno ponovo dostaviti na mišljenje relevantnim institucijama. Zbog promjene strukture članova, u toku je izmjena Radne grupe, tj formiranje nove Radne grupe.

⇒ **Izrada Predloga zakona o vodnim uslugama**- Zakon o vodnim uslugama treba da uredi pitanja vezana za regulisane komunalne djelatnosti (vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama) koje su sada uređene Zakonom o komunalnim djelatnostima iz 2016. godine. Zbog specifičnosti ove komunalne djelatnosti, odlučeno je da se ova oblast uredi posebnim zakonom. Radna grupa uradila je Predlog zakona o vodnim uslugama koji je bio dostavljen na mišljenje relevantnim institucijama. Urađena je RIA. Pribavljena su sva mišljenja, ali ovaj zakon ne treba donijeti prije Zakona o komunalnim djelatnostima budući da bi ostao neuređen dio ostalih komunalnih djelatnosti. Pored toga, zbog promjene u organizaciji državne uprave, potrebno je pribaviti nova mišljenja na Predlog zakona, kao i formiranje nove Radne grupe.

Nakon toga, Predlog zakona biće stavljen u proceduru utvrđivanja od strane Vlade Crne Gore.

⇒ **Izrada Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena**- Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena planirano je za 2023. godinu, međutim ta obaveza nije realizovana, s obzirom na veliki broj komentara koji je pristigao tokom Javne rasprave. S obzirom da se radi o veoma zahtjevnoj oblasti, angažovani su eksperti, čija ekspertiza treba da unaprijedi tekst Nacrta zakona. Novi rok za usvajanje gore pomenutog Zakona je III kvartal 2024. godine. U cilju daljeg usklađivanja sa EU pravnom tekovinom Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera otpočelo je izradu novog Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača. Novi zakon će definisati odredbe po pitanju funkcionisanja sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim izmjenama, kao i za monitoring i izvještavanje, akreditacije i verifikacije, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji. Takođe, novi zakon će osigurati harmonizaciju sa EU pravnom tekovinom u odnosu na praćenje i izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene baste u skladu sa EU Regulativom EU 2018/2066 i EU Regulativom 2018/2067 o akreditaciji i verifikaciji podataka. U izvještajnom periodu održano je više konsultacija sa svim zainteresovanim stranama u cilju unapređenja Nacrta Zakona.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- ⇒ ***Izrada Programa razvoja kulturnog turizma Crne Gore 2023-2025. godine s Akcionim planom***- Nakon urgencija Ministarstva finansija nije bilo dovoljno budžetskih sredstava za izradu Programa, shodno čemu se odustalo od istog.
- ⇒ ***Izrada Programa razvoja ljudskih resursa u turizmu Crne Gore 2023-2026. s Akcionim planom***- Nakon urgencija Ministarstva finansija nije bilo dovoljno budžetskih sredstava za njegovu realizaciju. Ministarstvo je pokrenuo inicijativa prema UNWTO-u da oni obezbijede i finansiraju izradu Programa. UNWTO je u potrazi za donatorima za izradu projekta.
- ⇒ ***Izrada Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2023-2028. godina***- Državni plan upravljanja otpadom donosi se na osnovu Zakona o upravljanju otpadom. Vlada Crne Gore je 21.12.2023. godine utvrdila Predlog zakona o upravljanju otpadom, nakon čega je ovaj zakon dostavljen Skupštini Crne Gore. Za Nacrt državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori, održana je javna rasprava koja je trajala od 28. jula-6. septembra 2023. godine. Imajući u vidu prethodno navedeno, utvrđivanje predmetnog plana planirano je programom rada Vlade za 2024. godinu za II kvartal.
- ⇒ ***Strategija biodiverziteta s Akcionim planom 2024-2028. godine***-Projekat izrade Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom sprovodi se kroz Projekat podrške ranoj akciji UNEP-a, a finansiran je od strane GEF-a („Green Environmental Facility“). Obzirom da se radi o velikom projektu koji pruža podršku i zemljama iz regiona, usled sporosti sprovođenja administrativnih procedura UNEP kancelarije u Najrobiju došlo je do usporene realizacije planiranih aktivnosti. Očekuje se da će Nacionalna strategija biti realizovana i usvojena 2025. godine.
- ⇒ ***Program monitoringa životne sredine CG za 2024. godinu***- Agencija za zaštitu životne sredine je izradila i dostavila Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Predlog programa monitoringa životne sredine za 2024. godinu u skladu sa zakonskim rokom. Međutim, sredstva predviđena Predlogom budžeta za 2024. godinu, su bila znatno manja od predloga finansijskih sredstava koje je Agencija dostavila, pa je Program vraćen Agenciji na korekcije.
S tim u vezi, Agencija za zaštitu životne sredine je prvobitni Predlog programa monitoringa za 2024. godinu uskladila sa odobrenim finansijskim sredstvima kroz Zakon o budžetu za 2024. godinu, na način da je Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2024. godinu obuhvatio samo tri programa: kvalitet vazduha, alergeni polen suspendovan u vazduh i sadržaj opasnih i štetnih materija u zemljištu. Za sprovođenje Programa monitoringa obezbijedena su finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore, u iznosu od 300.060,00€. Finansijska sredstva **nijesu obezbijedena za monitoring sljedećih segmenata životne sredine**: praćenje stanja biodiverziteta, sistematsko ispitivanje nivoa nejonizujućih zračenja, monitoring buke, monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini, dok je tender za monitoring morskog ekosistema raspisan u novembru 2023. godine i pokrće analize za prvu polovinu 2024. godine.
- ⇒ ***Informacija o urađenim studijama revizije za pojedina zaštićena područja sa fokusom na nacionalne parkove***- Ministarstvo je 2021. godine u skladu sa zakonskom procedurom pokrenulo postupak revizije za 37 zaštićenih područja, proglašanih 1968. godine, a za koja je utvrđeno da ne postoje podaci o njihovim granicama, ciljnim staništima i vrstama. Takođe, Ministarstvo je u 2022. godini pokrenulo postupak revizije

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

za nacionalne parkove: Durmitor, Skadarsko jezero i Lovćen. Zbog velikog broja studija revizija (uključujući I studiju revizije za Nacionalni park Lovćen) koju po Zakonu o zaštiti prirode izrađuje Agencija za zaštitu životne sredine, kasnilo se sa sprovođenjem kompletne procedure revizije područja. Takođe, procedura revizije za nacionalne parkove Durmitor i Skadarsko jezero nije završena iz razloga kašenja implementacije GEF 7 projekta „Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje zaštite ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori” iz kojeg se finansiraju izrade studija revizije. Proces revizije za nacionalne parkove je zahtijevao i pokretanje procedure izmjene i dopune Zakona o nacionalnim parkovima. Očekuje se da će tokom 2024. godine biti završen kompletan proces revizija nacionalnih parkova i zaštićenih područja iz 1968. godine.

3. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u prvostepenim upravnim postupcima nadležno je da rješava:

- Po zahtjevima za slobodan pristup informacijama na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list Crne Gore“, br. 44/12 i 30/17),
- Po zahtjevima stranaka na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu za izdavanje odobrenja za rad - licenci turističkim agencijama, kao organizatorima putovanja i posrednicima; odobrenja za rad i dodjelu kategorije za ugostiteljske objekte vrsta: hotel, motel, pansion, turističko naselje, gostionice, etno selo, kampovi, tri i više turističkih apartmana, nacionalni restoran i odobrenja za rad turističkim vodičima, a po osnovu Zakona o skijalištima, odobrenja za rad skijaških terena.

Ministarstvo imajući u vidu Zakon o inspekcijskom nadzoru, odlučuje i u drugostepenom upravnom postupku, tj. po žalbama izjavljenim na rješenja Uprave za inspekcijske poslove – Odsjeka za inspekciju turizma, kao i po žalbama na rješenja Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za inspekcijske poslove -Odsjeka za ekološku inspekciju.

U izvještajnom periodu, Ministarstvo je imalo 17 prvostepenih upravnih postupaka pokrenutih po službenoj dužnosti i 898 postupaka pokrenutih po zahtjevu stranke, od kojih je riješeno svih 915 predmeta, dok neriješenih predmeta nije bilo.

Svi predmeti su riješeni u roku.

U izvještajnom periodu, Ministarstvu je dostavljeno 22 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Rješavajući po predmetnim zahtjevima, ovo Ministarstvo je donijelo sedam rješenja kojima se usvaja zahtjev za slobodan pristup informacijama, djelimično usvojenih zahtjeva je bilo četiri, a donešeno je 11 rješenja kojima se zahtjev odbija.

U drugostepenom upravnom postupku Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je u izvještajnom periodu podnešeno 30 žalbi.

Ukupan broj predmeta riješenih u drugostepenom postupku je 28, od čega je 19 usvojenih žalbi, dok je devet žalbi odbijeno. U roku je riješeno 28 žalbi, dok su dvije žalbe prenijete u 2024. godinu.

Na sajtu Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (www.gov.me/mert) postoje obrasci odnosno formulari u vezi odobrenja za rad ugostiteljskih i turističkih objekata, turističkih vodiča, obavljanja djelatnosti seoskog domaćinstava, pružanja raftinga, licenci turističkih agencija i sl.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 2260 unosa podataka u Centralni turistički registar koji se odnose na rješenja izdata fizičkim i pravnim licima koja obavljaju djelatnost u oblasti turizma i ugostiteljstva.

Na Portalu ESV - Elektronske sjednice Vlade Crne Gore postavljeno je 18 materijala. Od toga 14 materijala je postavljeno na portalu Komisije za ekonomsku politiku i finansijski sistem, a četiri na portalu Komisije za kadrovska i administrativna pitanja.

Objavljeno je 111 objava, od toga vijesti/najava 56, jedan konkurs, tri biografije, 40 generičkih članka i 78 različitih dokumenata.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Na Portalu Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, nakon formiranja Ministarstva, unešeno je jedno rješenje po zahtjevu za slobodan pristup informacijama kojim je djelimično odobren pristup.

3.1. DIREKTORAT ZA RAZVOJ TURIZMA I IZRADU PROPISA U OBLASTI TURIZMA

Direktorat za razvoj turizma i izradu propisa u oblasti turizma vrši poslove koji se odnose na: koordiniranje poslovima u vezi donošenja i sprovođenja strategije razvoja turizma i drugih strateških dokumenata koji se odnose na turizam; predlaganje strateških i dugoročnih planova, projekata i programa u oblasti turizma; pripremanje mišljenja na nacрте i predloge zakona i drugih propisa sa aspekta nadležnosti Direktorata; praćenje razvojnih i drugih dokumenta i politike ostalih privrednih djelatnosti koje utiču na turizam; praćenje rada i saradnja sa udruženjima u turističkom sektoru; saradnja sa nadležnim organima na lokalnom i državnom nivou; izradu izvještaja i informacija vezano za turizam i ugostiteljstvo; predlaganje mjera i realizaciju projekata u pravcu razvoja posebnih oblika turizma; predlaganje mjera u cilju povezivanja turizma sa drugim, komplementarnim privrednim djelatnostima; uspostavljanje saradnje sa međunarodnim i donatorskim institucijama u pravcu razvoja posebnih oblika turizma; praćenje investicionih projekata koji se tiču valorizacije investicionih i turističkih potencijala Crne Gore; koordinaciju aktivnosti Direktorata Ministarstva u vezi sa pripremom i realizacijom projekata regionalnog razvoja, a po potrebi i drugih projekata od značaja za Ministarstvo, a sve u cilju pronalaženja optimalnog balansa između zahtjeva investitora za realizaciju projekata i legislative i propisa; implementaciju državne planske dokumentacije i prostornih planova u dijelu realizacije valorizacije turističkih lokaliteta; pružanje informacija domaćim i stranim investitorima o mogućnostima ulaganja, usmjeravanje i podsticanje realizacije investicionih projekata u turizmu; pripremu projektnih zadataka za sprovođenje aktivnosti neophodnih za uspješnu valorizaciju greenfield projekata iz oblasti turizma; praćenje najbolje međunarodne prakse iz oblasti rada Direktorata i u skladu sa tim iniciranje razvojnih projekata iz oblasti unapređenja i promovisanja turističkog i investicionog potencijala Crne Gore; predlaganje i sprovođenje mjera koje se odnose na izradu propisa i upravnih aktivnosti iz oblasti turizma i ugostiteljstva; praćenje zakonskih i drugih međunarodnih propisa iz oblasti turizma; koordinacija i sprovođenje aktivnosti na implementiranju pravne tekovine EU za oblast turizma i ugostiteljstva i druge poslove u skladu sa propisima.

Direktorat za razvoj turizma i izradu propisa u oblasti turizma formiran je spajanjem ranijih direktorata koji su bili u sastavu ranijeg Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i to: Direktorata za investicije i razvoj konkurentnosti u turizmu, Direktorata za razvojne politike u turizmu i Direktorata za upravni postupak u turizmu i izradu propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva.

S tim u vezi, sve aktivnosti iz nadležnosti sektora turizma prikazane su pojedinačno kroz organizacione jedinice sa ranijim nazivima Direktorata, a na osnovu planiranih obaveza tokom 2023. godine.

3.1.1. Direktorat za investicije i razvoj konkurentnosti u turizmu

3.1.1.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore sa statusom i predlogom mjera

1. Informacija o aktivnostima na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture (period jul - decembar 2022. godine), usvojena 26. aprila 2023. godine.
2. Informacija o aktivnostima na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture (period januar - jun 2023. godine), usvojena 25. oktobra 2023. godine.

3. Informacija o aktivnostima na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture, za period jul – decembar 2022. godine, usvojena 26. aprila 2023. godine.
4. Informacija o aktivnostima na realizaciji prioritetnih projekata iz oblasti turizma, za period januar – jun 2023. godine, usvojena 25. oktobra 2023. godine.
5. Informacija o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, za period jul - decembar 2022. godine, usvojena 26. aprila 2023. godine.
6. Informacija o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, za period januar – jun 2023. godine, usvojena 25. oktobra 2023. godine.
7. Informacija o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu bili predmet privatizacije, usvojena 29. decembra 2023.godine. Informacija se odnosila o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu kroz različite modele privatizovani. U pitanju su sljedeći projekti: Hotel “Cristal Rivijera”; Hotel „AS“ Perazića Do; Hotel “Mediteran” Ulcinj; Hotel “Galeb” Ulcinj; Hotel „Grand Lido i apartmani Lido“; Hotel „Jezerca“ Žabljak i Hotel „Planinka“ Žabljak.

3.1.1.2. Status i predlog mjera

✓ Status

1. Informacija o aktivnostima realizacije razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture (period jul - decembar 2022. godine), usvojena 26. aprila 2023. godine.
2. Informacija o aktivnostima realizacije razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture (period januar - jun 2023. godine), usvojena 25. oktobra 2023. godine.

U Informacijama je dat pregled aktivnosti na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture, u prvom redu ski centara na području Bjelasice i Komova, Durmitora i Hajle, ali i prirodnih atrakcija poput Đalovića pećine, sa trenutnim statusom i fazama realizacije, a koji uključuju izgradnju novih žičara, skijaških staza, sistema za vještačko osnježavanje, baznih stanica, pristupnih puteva i prateće infrastrukture, kao i potrebne mjere za njihovu realizaciju. U ove projekte je do sada uloženo skoro 106 miliona €.

Ranije Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma u čijoj nadležnosti je bio sektor turizma je izvještajnom periodu pokrenulo brojne aktivnosti u cilju rješavanja nagomilanih otvorenih pitanja koja su se u prethodnom periodu iskristalisala na svim navedenim projektima, a u čijoj realizaciji je u prethodnom periodu učestvovalo više subjekata.

✓ Predlog mjera za informacije 1. i 2.

- Intenzivirati aktivnosti na izgradnji vodovodnog sistema do Ski centra „Kolašin 1600“, kao i baznog naselja planinskog centra Kolašin 1600 u cilju unapređenja ponude.
- Formiranje operativnog tima od strane Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za praćenje realizacije projekta Ski centar “Kolašin 1600”.
- Rješavanje otvorenog pitanja oko vlasništva TS „Jezerine“35/10kV i nakon završetka sudskog postupka pokrenuti sa CEDIS-om proceduru prebacivanja korisničkog imena na CEDIS, a sve ovo nakon što je utvrđeno da je u 2020. godini pokrenuta procedura otkupa ovog elektro objekta od strane CEDIS-a.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Intenzivirati aktivnosti na izgradnji skijališta „Žarski“, pogotovo na izgradnji putne, elektroenergetske i vodovodne infrastrukture, a u cilju stavljanja u funkciju ovog skijališta.
- Planirati održavanje sastanka Operativnog tima za praćenje realizacije projekta Ski centar „Žarski“, opština Mojkovac.
- Intenzivirati aktivnosti na izgradnji skijališta „Cmiljača“, pogotovo na izgradnji putne, elektroenergetske i vodovodne infrastrukture, a u cilju stavljanja u funkciju ovog skijališta.
- Planirati održavanje sastanka Operativnog tima za praćenje realizacije projekta Ski centar „Cmiljača“, opština Bijelo Polje.
- Potpisivanje Projektnog zadatka za izradu Glavnog projekta dalekovoda 35kV od TS 110/35kV „Ribarevine“ do TS 35/10kV „Cmiljača“.
- Intenzivirati aktivnosti na modernizaciji skijališta na lokalitetu Savinog kuka na Durmitoru.
- Formiranje operativnog tima od strane Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za praćenje realizacije projekta Ski centra na lokalitetu Savin kuk.
- Razmotriti formiranje privrednog društva za upravljanje budućim Ski centrom „Štedim-Hajla“ ili promijeniti Odluku o osnivanju privrednog društva „Skijališta Crne Gore“.
- Planirati održavanje sastanka Operativnog tima za praćenje realizacije projekta Ski centar „Štedim-Hajla“, opština Rožaje.
- Izrada idejnog arhitektonskog rješenja za objekat Bazne stanice na budućem skijalištu na Hajli od strane glavnog državnog arhitekta.
- Razmotriti formiranje privrednog društva za upravljanje budućim turističkim speleološkim objektom Đalovića pećine, posebno uzimajući u obzir da su neki objekti na projektu završeni i zahtijevaju preuzimanje.
- Planirati održavanje sastanka Operativnog tima za praćenje realizacije projekta „Valorizacije Đalovića pećine“, opština Bijelo Polje.
- Finalizovanje Projektnog zadatka za izgradnju Dalekovoda 10 kV od STS Đalovići do nove STS Korita i STS 10/0,4 kV-50 kV na lokaciji UP4 Korita opština Bijelo Polje sa pristupnim putem od sela Đalovići do lokacije.
- Izrada Studije nultog stanja na području Đalovića pećine i Izrada studije Prijedlog mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije u Đalovića pećini i podnošenje novog zahtjeva Agenciji za zaštitu životne sredine sa kompletiranom dokumentacijom i studijama u cilju dobijanja dozvole za izvođenje radova i I i II faze (ispred pećine, probijanja tunela i uređenje unutrašnjosti pećine).

✓ **Status za informacije 3. i 4.**

3. Informacija o aktivnostima realizacije prioriternih projekata iz oblasti turizma, za period jul – decembar 2022. godine, usvojena 26. aprila 2023. godine.
4. Informacija o aktivnostima na realizaciji prioriternih projekata iz oblasti turizma, za period januar – jun 2023. godine, usvojena 25. oktobra 2023. godine.

U skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, ranije Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je pripremio Informaciju o aktivnostima na realizaciji prioriternih projekata iz oblasti turizma, za period januar – jun 2023. godine. Informacija sadrži aktivnosti na realizaciji prioriternih projekata iz oblasti turizma, i to:

- valorizacija lokaliteta na prostorima Bjelasice i Durmitora;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- izgradnja turističkog kompleksa, marine i prateće infrastrukture „Porto Montenegro“ – Tivat;
- izgradnja turističkog kompleksa „Portonovi“, Kumbor, Herceg Novi;
- izgradnja turističkog kompleksa „Luštica Bay“, Tivat;
- izgradnja turističkog kompleksa „Plavi horizonti“ - Tivat;
- rekonstrukcija tvrđave „Mamula“ na ostrvu Lastavica, Herceg Novi;
- izgradnja Hotela „Kraljičina plaža“ – Sveti Stefan, Budva;
- turistička valorizacija dijela imovine HTP „Ulcinjaska Rivijera“, AD Ulcinj – hoteli „Bellevue“ i „Olympic“ i
- izgradnja turističkog kompleksa „Montrose“ („Ritz Carlton Montenegro“).

✓ **Predlog mjera za informacije 3. i 4.**

- U skladu sa definisanim obavezama iz Ugovora o dugoročnom zakupu planinskog centra „Kolašin 1600“, potrebno je nastaviti realizaciju aktivnosti na izgradnji infrastrukture do lokacije. Za izradu tehničke dokumentacije i izgradnju hidrotehničke infrastrukture potpisan je Ugovor sa konzorcijumom „Sigillum“ (Podgorica br: ugovora 01-334/23-127/1 od 13.01.2023. godine. Nadležni u ViK Kolašin su inovirali Projektni zadatak, u saradnji s predstavnicima Projektanta tehničke dokumentacije/Izvođača radova na izgradnji hidrotehničke infrastrukture za potrebe Ski centra Kolašin (Konzorcijum „SIGILLUM CO“). Po predmetnom pitanju, potrebno je da Opština Kolašin donese Odluku kojom se izgradnja predmetnog vodovodnog sistema proglašava javnim interesom i da se inoviraju UTU. Takođe, Uprava za kapitalne projekte očekuje da u najskorijem roku od Konzorcijuma dobije detaljnije razrađeno Idejno rješenje, kojim će biti precizno pobrojane katastarske parcele koje će biti predmet eksproprijacije.
- Vojno-turistički kompleks „Mediteran“, Žabljak - Zaštititi državne interese u sudskom procesu po podnijetoj tužbi, te u daljem postupku obezbijediti konačna mišljenja i eventualne preduslove za valorizaciju u skladu sa zakonskom regulativom i UNESCO ograničenjima.
- Imajući u vidu ukupne efekte realizacije projekta „Porto Montenegro“, potrebno je nastaviti sa intenzivnim aktivnostima državnih i lokalnih institucija u cilju rješavanja otvorenih pitanja i realizovanja planirane dinamike aktivnosti.
- Imajući u vidu ukupne efekte realizacije projekta „Portonovi“, potrebno je nastaviti sa intenzivnim aktivnostima državnih i lokalnih institucija u cilju rješavanja otvorenih pitanja i realizovanja planirane dinamike aktivnosti. U tom pravcu, potrebno je investitoru pružiti kontinuiranu podršku u realizaciji pitanja obezbjeđivanja infrastrukturnih preduslova neophodnih za funkcionisanje rizorta i hotela, a koji se tiču dozvole za puštanje u rad gasovoda LPG. Kada je u pitanju infrastruktura rizorta, obezbjeđene su sve upotrebne dozvole, osim dozvole za puštanje u rad gasovoda (LPG), koja ostaje otvoreno pitanje. Naime, gasovod je izgrađen u skladu sa građevinskom dozvolom, evropskim standardima i pravilima i tehnologijama, međutim, prema nalazima inspektora prilikom tehničkog prijema, materijal cijevi nije u skladu sa pravilnikom koji datira iz perioda SFRJ-a iz 1971. godine. Stoga je nedostatak ove dozvole prouzrokovao operativne probleme i potrebu da investitor koristi alternativna rješenja u radu rizorta.
- Luštica Bay - Neophodno je u koordinaciji Vlade Crne Gore u saradnji sa Opštinom Tivat, Opštinom Kotor i Javnim preduzećem „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ obezbijediti preduslove za nesmetanu realizaciju projekta golf terena, a u smislu obezbjeđivanja vodosnabdijevanja terena, kao i preduslove za trajno rješavanje pitanja vodosnabdijevanja naselja. Dodatno, neophodno je efikasnije djelovanje po pitanju

eksproprijacije zemljišta u skladu sa odredbama Ugovora. Pored navedenog, neophodno je intenzivirati izradu prostorno-planske dokumentacije kao preduslova za dalju nesmetanu realizaciju programa izgradnje predviđenog Ugovorom o zakupu i izgradnji.

- Izgradnja turističkog kompleksa „Plavi Horizonti“, Tivat - Sporija realizacija projekta je uslovljena sudskim sporovima sa fizičkim licima koja imaju suvlasništvo na parcelama 460/3 i 417/2, a za koje je pokrenut postupak eksproprijacije. Takođe, otvoreno pitanje, prema navodima investitora, predstavlja tužba trećih lica kojom se osporavaju svojinska prava „QD Hotel and Property Investment Montenegro“ DOO (QDHPIM) na dijelu kupljenih nepokretnosti, tj. pojedinim parcelama, i pored okolnosti da je QDHPIM zakoniti i savjesni sticalac istih, a koja je pokrenuta 12 godina nakon što je QDHPIM kupio parcele koje su predmet sudskog spora. S obzirom na to da dinamika realizacije projekta nije na očekivanom nivou, te da u prethodnom periodu investicija nije redovno praćena od strane države, nekadašnje Ministarstvo ekonomskog razvoja je pokušavalo da inicira održavanje sastanaka sa investitorom u cilju dobijanja preciznijih informacija o ulaganjima i otvorenim pitanjima u vezi sa realizacijom projekta, ali isti nijesu organizovani usljed nemogućnosti prisustva investitora. Stoga je neophodno u narednom periodu organizovati sastanak sa investitorom i drugim relevantnim institucijama kako bi se razmotrila mogućnost nastavka izgradnje.
- Rekonstrukcija tvrđave „Mamula“ na ostrvu Lastavica, Herceg Novi – ranije Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, nakon dva neuspješna tenderska postupka, raspisalo je tender za javnu nabavku za imenovanje Supervizora 27. juna 2023. godine. Izveštaj supervizora koji obuhvata period od potpisivanja Ugovora o dugoročnom zakupu u vezi sa ostrvom Lastavica sa tvrđavom Mumula Herceg Novi do 30.04.2023. godine dostavljen je Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma 17.10.2023. godine. Napominjemo da su radovi u samoj završnoj fazi, da je hotel otvoren, kao i da je dobijeno privremeno rješenje o odobravanju ugostiteljske djelatnosti.
- Izgradnja hotela „Kraljičina Plaža “– Sveti Stefan, Budva - U 2021. godini kompanija „Adriatic properties“ pokrenula je arbitražni postupak pred Londonskim sudom za međunarodnu arbitražu u Londonu. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 10. marta 2022. godine prihvatila Predlog za isključenje projekta izgradnje hotela „ Kraljičina plaza “, Miločer, Budva, po mješovitom modelu poslovanja, 5* sa Liste razvojnih projekata u oblasti turizma.
- Turistička valorizacija dijela imovine HTP „Ulcinjska Rivijera“, AD Ulcinj – hoteli „ Bellevue “i „ Olympic “- Kompanija „ Karisma Hotels Adriatic Montenegro “DOO izvršila je adaptaciju i rekonstrukciju hotela „ Bellevue “sa depadansima „Avala“, „Borik“ i „Cer“, čime su postojeći kapaciteti od 257 smještajnih jedinica unaprijeđeni na nivo kategorije 4 četiri zvjezdice. U planu je da se krajem 2024. godine otpočne sa investicijama u bivši hotel „ Olympic “, čija je ukupna planirana (neto) vrijednost oko 1,7 miliona €.
- Projekat „ Montrose “– „Ritz Carlton Montenegro“, Herceg Novi - Vlada Crne Gore je na sjednici od 15. septembra 2022. godine donijela i Zaključak kojim zadužuje Ministarstvo finansija da sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, Zaštitnikom imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Agencijom za investicije i Ministarstvom kulture, formira operativni tim za pregovore sa kuvajtskim investitorom koji je trebalo da izgradi turistički kompleks „Montrose“ na hercegnovskom dijelu poluostrva Luštica.

✓ **Status za informacije 5., 6. i 7.**

5. Informacija o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, za period jul - decembar 2022. godine, usvojena 26. aprila 2023. godine.

6. Informacija o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, za period januar – jun 2023. godine, usvojena 25. oktobra 2023. godine.

Uvođenje Posebnog programa učinjeno je sa ciljem razvoja Crne Gore, odnosno sa ciljem privlačenja stranih investicija, koje će intenzivirati razvojne projekte u sektoru turizma, poljoprivrede i prerađivačke industrije, na ukupnom području Crne Gore, kao i intenzivnijeg razvoja manje razvijenih opština Crne Gore. Kako je definisano navedenom Odlukom, u periodu trajanja Posebnog programa mogu se donijeti rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo po osnovu Posebnog programa povodom najviše 2.000 zahtjeva.

Posebni program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore je završen 31. decembra 2022. godine.

7. Informacija o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom period bili predmet privatizacije-usvojena 29. decembra 2023. godine. Informacija se odnosila o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu kroz različite modele privatizovani. U pitanju su sljedeći projekti: Hotel "Cristal Rivijera"; Hotel „AS“ Perazića Do; Hotel "Mediteran" Ulcinj; Hotel "Galeb" Ulcinj; Hotel „Grand Lido i apartmani Lido“; Hotel „Jezerca“ Žabljak i Hotel „Planinka“ Žabljak.

3.1.1.3. Materijali koji su razmatrani na sjednicama koji nijesu predviđeni Programom rada Vlade Crne Gore

1. Informacija o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore koji je završen 31. decembra 2022. godine, usvojena 20. januara 2023. godine.
2. Informacija o prvom, drugom, trećem i četvrtom izvještaju nezavisnih kontrolora o nalazima činjeničnog stanja vezano za projekat izgradnje hotela „Boka Place“ Tivat, po mješovitom modelu poslovanja, pripremljenim od strane društava za reviziju „Deloitte“ d.o.o. Podgorica i „Crowe MNE“ d.o.o. Podgorica, usvojena 06. aprila 2023. godine.
3. Informacija o prvom, drugom, trećem i četvrtom izvještaju nezavisnog kontrolora o nalazima činjeničnog stanja u vezi sa realizacijom projekta izgradnje hotela „Cruiser“, Budva, po mješovitom modelu poslovanja, pripremljenim od strane društva za reviziju „Crowe MNE“ d.o.o. Podgorica, usvojena 13. aprila 2023. godine.
4. Informacija o promjeni vlasničke strukture u Projektnom društvu žičare DOO „Kotor – Lovćen“, Podgorica, usvojena 13. aprila 2023. godine.
5. Informacija o potrebi zaključivanja Ugovora o izgradnji elektro infrastrukture za potrebe projekta izgradnje žičare Kotor – Lovćen, usvojena 20. aprila 2023. godine.
6. Informacija o raspodjeli sredstava namijenjenih za razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave iz Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, usvojena 04. maja 2023. godine.
7. Predlog za imenovanje članova Koordinacionog tijela za praćenje realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, usvojen 11. maja 2023. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

8. Informacija o potrebi zaključivanja Direktnog ugovora između Koncesionara, Prioritetnog zajmodavca i Koncedenta, usvojena 08. juna 2023. godine.
9. Predlog odluke o dopuni Odluke o kriterijumima za utvrđivanje naučnog, privrednog, ekonomskog, kulturnog i sportskog interesa Crne Gore za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom, usvojen 30. juna 2023. godine.
10. Informacija o aktivnostima Koordinacionog tijela za praćenje realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, usvojena 12. jula 2023. godine.
11. Informacija o potrebi zaključenja Aneksa II Ugovora o koncesiji za realizaciju projekta izgradnje žičare Kotor – Lovćen, usvojena 12. jula 2023. godine.
12. Informacija o problemima u primjeni Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja, usmeno razmatrana na sjednici održanoj 25. oktobra 2023. godine.
13. Informacija o petom izvještaju o nalazima činjeničnog stanja pripremljenom od strane društva za reviziju „Crowe MNE“ d.o.o. u vezi sa realizacijom projekta Izgradnje hotela „Breza“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja, usvojena 03. avgusta 2023. godine.
14. Informacija o prvom Izvještaju o nalazima činjeničnog stanja pripremljenom od strane društva za reviziju „Crowe MNE“ d.o.o. u vezi sa realizacijom projekta Izgradnje hotela „B“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja, usvojena 03. avgusta 2023. godine.
15. Informacija o trećem i četvrtom izvještaju o nalazima činjeničnog stanja pripremljenim od strane društva za reviziju „Crowe MNE“ d.o.o. u vezi sa realizacijom projekta Izgradnje hotela „D“ sa depadansom „E“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja, usvojena 03. avgusta 2023. godine.
16. Informacija o petom Izvještaju o nalazima činjeničnog stanja pripremljenom od strane društva za reviziju „Crowe MNE“ d.o.o. u vezi sa realizacijom projekta Izgradnje hotela „K16“, Kolašin po kondo modelu poslovanja, usvojena 03. avgusta 2023. godine.
17. Informacija o prvom Izvještaju o nalazima činjeničnog stanja pripremljenom od strane društva za reviziju „Certitudo“ d.o.o. u vezi sa realizacijom projekta Izgradnje hotela „Magnum“, Kolašin, po kondo modelu poslovanja, usvojena 03. avgusta 2023. godine.
18. Informacija o šestom izvještaju nezavisnog kontrolora o nalazima činjeničnog stanja vezano za projekat izgradnje hotela „Bjelasica 1450 Kolašin“ po kondo modelu poslovanja, pripremljenom od strane društva za reviziju „Racio-mont“ d.o.o. Kolašin, usvojena 03. avgusta 2023. godine.
19. Informacija o promjeni vlasničke strukture u Projektnom društvu žičare DOO „Kotor – Lovćen“, Podgorica, usvojena 13. aprila 2023. godine.
20. Javni poziv za učešće u postupku dodjele sredstava za Programsku liniju za nabavku opreme velike vrijednosti za turizam.

3.1.1.4. Privredna društva u većinskom državnom vlasništvu

▪ HG „BUDVANSKA RIVIJERA “AD BUDVA

Izmjestiti prostorije počasnog konzulata Austrije, kako bi se omogućio postupak valorizacije dijela imovine u svojini Društva – hotela „Mogren“ u Budvi

Između Hotelske grupe „Budvanska rivijera“ i firme „Mercur“ D.O.O. je bio zaključen osnovni ugovor o zakupu Hotela „Mogren“, dok je između firme „Mercur“ D.O.O. i Austrijskog konzulata bio zaključen posebni ugovor o podzakupu prostorija, koje su date na korišćenje počasnim konzulatu Austrije. Ovaj ugovor ne posjeduje ni Budvanska rivijera ni advokatska kancelarija koja je pravni zastupnik Društva.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Redovna (23) Skupština akcionara HG „Budvanska rivijera” AD Budva prvobitno je bila zakazana za 25.09.2023. godine. Međutim, zbog nedostatka kvoruma, ista nije održana. Nakon toga, ponovljena 23. redovna Skupština akcionara zakazana je za 24.10.2023. godine, međutim ni ova sjednica Skupštine akcionara nije održana iz objektivnih razloga.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći dnevni red:

1. Predlog odluke o razrješenju članova Odbora direktora Hotelske grupe „Budvanska rivijera” AD Budva.
2. Predlog odluke o izboru članova Odbora direktora Hotelske grupe „Budvanska rivijera” AD Budva.
3. Predlog odluke o raspodjeli dijela dobiti Društva za 2022. godinu.

✓ **Uplata dobiti u budžet države**

Vlada je na 56. sjednici održanoj dana 08.06.2023. godine usvojila Informaciju o uplati dobiti privrednih društava u većinskom vlasništvu države u budžet države, pri čemu su zaduženi predstavnici države u organima upravljanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države i sa njima povezanih društava da pokrenu inicijativu za donošenje odluka o raspodjeli dobiti kojom će se utvrditi da se 30% ostvarene neto dobiti u 2021. godini, odnosno 70% ostvarene neto dobiti u 2022. godini, u iznosu koji je srazmjeran udjelu vlasništva države, uplati u budžet države.

Zaključkom Vlade Crne Gore, broj: 07-430/23-3616/2 od 3. avgusta 2023. godine, privredno društvo Hotelska grupa „Budvanska rivijera” AD Budva, predviđeno je kao društvo koje je u obavezi da navedenu dobit uplati u budžet države.

Obzirom na gore navedeno, Skupština akcionara nije održana, te još uvijek nije donijeta Odluka o raspodjeli dobiti ovog Društva za 2022. godinu.

▪ **HTP „ ULCINJSKA RIVIJERA “AD ULCINJ Nalog Agencije za zaštitu konkurencije – ispitivanje dodijeljenih sredstava**

U skladu sa Nalogom br. UPI-05-430/21-11/6 od 24.07.2023. godine koji je Agencija za zaštitu konkurencije dostavila Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma, u cilju sagledavanja pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povodom dodjeljivanja sredstva HTP „Ulcinjska rivijera” AD Ulcinj, Ministarstvo je dostavilo neophodnu dokumentaciju. Čeka se odgovor Agencije za zaštitu konkurencije povodom ispitivanja da li postoji osnovana sumnja da sredstva nisu dodijeljena u skladu sa Zakonom.

✓ **Prodaja zemljišta na Autobuskoj stanici koje je vlasništvo Ulcinjske Rivijere u cilju pokrića troškova radnih sporova radnika**

U 2021. i 2022. godini, 40-ak bivših radnika, kojima je prestao radni odnos na osnovu otpremnine, podnijeli su tužbu Osnovnom sudu u Ulcinju radi isplate dijela otpremnine. Takođe, 30-ak radnika koji su i dalje u radnom odnosu, tužili su HTP „Ulcinjska Rivijera” AD na ime isplate razlike ličnih primanja za period od 2009. do 2021. godine. U slučaju okončanja spora u korist radnika, procjenjuje se da visina isplate na ime radnog spora radnika sa svim troškovima može dostići iznos od preko 250.000,00€.

Kao jedno od rješenja za ovaj problem koje HTP „Ulcinjska Rivijera” AD Ulcinj navodi jeste prodaja zemljišta na Autobuskoj stanici koje je vlasništvo Ulcinjske Rivijere (svojina je 1/1), a koje nije u funkciji. Ministarstvo finansija uputilo je dopis izvršnom direktoru, u kojem je objašnjeno da je potrebno donijeti odluku o prodaji zemljišta na Autobuskoj stanici (kat. parcela

br. 5558, 7524 i 7517) od strane organa upravljanja HTP „Ulcinjska rivijera” AD Ulcinj, te istu dostaviti resornom Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma.

✓ **Uvođenje rampe za parking na Adi Bojani**

Montažno demontažni privremeni objekat (kiosk – naplata karata) površine 4m², predviđen je u okviru Izmjene i dopune Programa privremenih objekata u zoni morskog dobra za Opštinu Ulcinj 2019-2023.godine.

Zahtjev upućen Upravi za katastar i državnu imovinu PJ Ulcinj za dozvolu brisanja državne svojine, prava trajnog korišćenja i raspolaganja zemljištem, i upisa prava svojine u korist HTP „Ulcinjska Rivijera” AD Ulcinj kao imaoca tih prava

HTP „Ulcinjska Rivijera” AD Ulcinj je Upravi za katastar i državnu imovinu PJ Ulcinj, na osnovu čl. 420, a u vezi sa čl. 419 Zakona o svojinsko - pravnim odnosima, dostavila zahtjev za dozvolu brisanja državne svojine, prava trajnog korišćenja i raspolaganja zemljištem, i upisa prava svojine u korist HTP „Ulcinjska Rivijera” AD Ulcinj kao imaoca tih prava. HTP „Ulcinjska Rivijera” AD Ulcinj jedina je u Crnoj Gori kojoj poslije transformacije nije upisano zemljište kao vlasniku nego kao korisniku.

✓ **Zahtjev Vladi Crne Gore za ustupanje svog dijela zakupnine određenog Ugovorom o zakupu Komplexa HTP „Ulcinjska Rivijera” zaključenog između zakupodavca Država Crna Gora - Vlada Crne Gore i zakupodavca HTP „Ulcinjska Rivijera” sa jedne strane, i zakupca Konzorcijum Karisma sa druge strane**

Prema Ugovoru o zakupu Komplexa HTP „Ulcinjska Rivijera” AD zaključenog dana 26.09.2017. godine između zakupodavca Država Crna Gora - Vlada Crne Gore i zakupodavca HTP „Ulcinjska Rivijera” AD sa jedne strane, i zakupca Konzorcijum Karisma sa druge strane, na period od 30 godina, zakupac se obavezuje da će zakupodavcu HTP „Ulcinjska Rivijera” AD plaćati 70 % od zakupa, a zakupodavcu Država Crna Gora - Vlada Crne Gore 30% od zakupa, pri čemu je istim ugovorom predviđeno da HTP „Ulcinjska Rivijera” AD plaća zakupcu porez na nepokretnost. Takođe, ugovorom o zakupu Karisma je preuzela obaveze da kredite koje je HTP „Ulcinjska Rivijera” AD kao korisnik kredita koji je odobren od strane IRF-a Crne Gore i od strane bivše Atlas banke, a koji su ukupno iznosili cca 2.540,000€, iste kompenzuje po osnovu zakupnine koja pripada HTP „Ulcinjska Rivijera” AD.

▪ **HTP „MILOČER”**

Ugroženo poslovanje Društva zbog neizmirivanja obaveza od strane zakupca Adriatic properties

Društvo sve svoje poslovne prihode ostvaruje jedino od izdavanja cjelokupne imovine društvu Adriatic Properties, međutim Zakupac ne izmiruje svoje obaveze.

Kako je zbog neizmirivanja obaveza od strane Zakupca, društvu HTP „Miločer” ugroženo poslovanje, društvo se konstantno obraćalo Ministarstvu u cilju nalaženja rješenja. U oktobru mjesecu, upućen je dopis u vidu molbe da se izvrši pritisak na zakupca Adriatic Properties, s obzirom da njima komunikacija nije dozvoljena, već isključivo preko advokata dok traje arbitražni postupak.

Preduzeću je ugroženo funkcionisanje – zakupac kasni sa uplatom za treći kvartal, a četvrti je, sada već fakturisan 2. oktobra 2023. godine. Preduzeće je u zakašnjenju sa septembarskom ratom Fondu za obeštećenje u iznosu od 15.000€, kamatom u iznosu od 14.500€ prema

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Universal Capital banci, porezom na nepokretnost za 2019., 2020., 2021., 2022. i 2023. godinu u iznosu od 592.139,00€. Takođe, nemaju sredstava za plate i ostale tekuće obaveze.

▪ „ SVETI STEFAN HOTELI “AD BUDVA

Ugroženo poslovanje Društva zbog neizmirivanja obaveza od strane zakupca Adriatic properties

Kao i HTP „Miločer“, ovo Društvo sve svoje poslovne prihode ostvaruje jedino od izdavanja cjelokupne imovine društvu Adriatic Properties, međutim zakupac ne izmiruje svoje obaveze.

Kompaniji HTP „Miločer“ DOO izvršena je uplata od strane zakupca doo „ADRIATIC PROPERTIES“ Budva za I i II kvartal 2023. godine u iznosu od 175.000€, tj. za njih, nesporan dio rente“, dok nije uplaćena renta za treći kvartal koji je fakturisan na dan 01.07.2023. godine.

✓ **Uplata dobiti u budžet države**

Kompaniji, Sveti Stefan hoteli “AD uplaćena je zakupnina za I i II kvartal 2023. godine od strane zakupca, „Adriatic Properties“ d.o.o Budva, dok zakup za III kvartal 2023. godine još nije plaćen i za isti je kompanija poslala opomenu. Odbor direktora je stava da u ovom momentu ne bi bilo racionalno donijeti odluku o raspodjeli dobiti i postupiti po Zaključku Vlade Crne Gore, jer bi na taj način bilo ugroženo poslovanje Društva, likvidnost i neometan rad, s obzirom da je plaćena zakupnina samo za dva kvartala od strane zakupca doo, „Adriatic Properties“ Budva.

S obzirom da su uvažene objektivne okolnosti zbog kojih ovo Društvo nije realizovalo Zaključak Vlade Crne Gore do sada, ovom preduzeću se prolongira rok, ne duže od godinu dana za uplatu pripadajućeg dijela na račun Ministarstva finansija.

✓ **Arbitražni postupci**

Kompanija „Adriatic Properties“ doo Budva podnijela je Društvu, Ministarstvu ekonomskog razvoja i kompanijama HTP „Miločer“ i Hotelskoj grupi „Budvanska rivijera“ AD Budva zahtjev za arbitražu, u skladu sa članom 39 i 40 Ugovora o zakupu koji je potpisan 31.01.2007. godine.

„Sveti Stefan hoteli“ AD Budva je takođe pokrenulo postupak arbitraže na osnovu Odluke Odbora direktora broj: 02-593/1 od 12.11.2021. godine o pokretanju postupka zaštite prava Zakupodavca u skadu sa Ugovorom o dugoročnom zakupu hotela „Sveti Stefan“ i „Miločer“.

McDermott Will & Emery UK LLP, sa sjedištem u Londonu, Ujedinjeno Kraljevstvo, izabrano je za advokatsku kancelariju koja će zastupati Društva u arbitražnim sporovima:

-LCIA Arbitration NO: 215352- „Sveti Stefan hoteli “AD Budva-„ Adriatic Properties “ doo Budva, Aidway Investments Limited and Amanresorts Managment B.V. i

-LCIA Arbitration NO: 215354- „ Adriatic Properties “ doo Budva – Hotelska grupa „Budvanska rivijera“ AD Budva, HTP „Miločer“, Ministarstva ekonomskog razvoja i „Sveti Stefan hoteli“ AD Budva).

Prema dogovoru koji je Ministarstvo postiglo sa advokatskom kancelarijom, sve troškove postupka bi snosilo Ministarstvo ekonomskog razvoja, budući da država ima većinski udio u “Sveti Stefan hoteli” AD Budva „Sveti Stefan hoteli” AD Budva bi ostao solidarno obavezan za obaveze Ministarstva, ali Vlada Crne Gore je načelno dala saglasnost da sve troškove finansira Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma.

✓ **Preuzimanje troškova arbitražnog postupka LCIA 215354 i LCIA 215352**

Upućena molba od strane preduzeća „Sveti Stefan hoteli” AD Budva povodom preuzimanja cjelokupnih troškova u iznosima:

-£295,341.45 - na ime odštetnog zahtjeva, Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i „Sveti Stefan hoteli” (Arbitražni postupak LCIA 215354) srazmjerno trebaju isplatiti tuženima – Adriatic properties i Amanresorts managment, po odluci Tribunala od 25. septembra 2023. godine, a na ime Zahtjeva o privremenim mjerama na koje se Tribunal odbio izjasniti u septembru 2022. godine;

-£226,575.70 – na ime iste Odluke, a u Arbitraži LCIA 215352 „Sveti Stefan hoteli” AD Budva u obavezi je isplatiti i ovaj iznos.

▪ **„ SKIJALIŠTA CRNE GORE “**

Finansijski plan i godišnji program rada za 2023. godinu

Društvo „ Skijališta Crne Gore “dostavilo je Finansijski plan i godišnji program rada za 2023. godinu, koji je potrebno kandidovati za sjednicu Vlade Crne Gore, na razmatranje i usvajanje. Čeka se mišljenje od strane Ministarstva finansija povodom navedenog dokumenta.

3.1.1.5. Projekti na kojima se intenzivno radi u cilju implementacije

✓ **Projekat „ Program za podršku unapređenju EE u hotelskoj industriji “koji će hotelijerima i ugostiteljima donijeti benefite i unapređenje u oblasti energetske efikasnosti**

Program za podršku unapređenju energetske efikasnosti u hotelskoj industriji iniciran je u okviru međuresorne saradnje ranijeg Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i Ministarstva kapitalnih investicija u cilju obezbjeđenja sinergije za uspostavljanje neophodne podrške daljem razvoju i unapređenju kvaliteta usluga u sektoru turizma, a u skladu sa prioritetima Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine.

Crna Gora je kao država korisnica IPA-e III dobila mogućnost korišćenja bespovratne finansijske pomoći u iznosu od 30.000.000,00€ u okviru paketa hitne podrške Evropske unije državama Zapadnog Balkana za prevazilaženje energetske krize, dok je za realizaciju ovog projekta predviđen budžet od 3.5 miliona €, te se očekuje da oko 20 hotela bude podržano.

Glavni cilj programa je povećanje energetske efikasnosti i/ili povećana upotreba dostupnih izvora obnovljive energije od strane hotelskih objekata primjenom novih materijala i tehnologija.

Intenzivno se radi na daljim koracima u cilju implementacije ovog projekta, u koordinaciji sa predstavnicima DEU.

✓ **Projekat u okviru EU REFORM FACILITY IPA 2021**

Evropska banka za obnovu i razvoj, u okviru sprovođenja politika u oblastima konkurentnosti, iskazala je interesovanje da sprovede restrukturiranje dva preduzeća koja su u većinskom vlasništvu države. Preduzeća HTP „Ulcinjaska rivijera” AD Ulcinj i HG „Budvanska rivijera” AD Budva prepoznata su kao potencijalni kandidati za ovaj projekat.

Intenzivno se radi na daljim koracima u cilju implementacije ovog projekta, u koordinaciji sa Ministarstvom finansija i EBRD.

✓ **Projekat „Priprema Analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države”**

Projekat u saradnji sa Ministarstvom finansija.

U okviru ovog Projekta radi se na pripremi Analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države sa predlogom izmjena i dopuna postojećih propisa; izradi komparativne analize najboljih praksi EU zemalja o pravnom okviru za nadzor nad poslovanjem državnih preduzeća; utvrđivanju kriterijuma za izbor članova organa upravljanja privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu; radu na unapređenju oblasti poslovanja privrednih preduzeća u većinskom vlasništvu države, pitanjima koordinacije i definisanja opisa poslova u cilju poboljšanja ove oblasti.

3.1.1.6. Unapređenje zakonskog okvira

Program ekonomskih reformi (PER) za Crnu Goru je najznačajniji nacionalni strateški dokument u kome Vlada Crne Gore predstavlja ekonomsku politiku Crne Gore za narednu godinu i srednjoročni period i osnovu za ekonomski dijalog sa Evropskom komisijom u procesu EU integracija. Ovim procesom koordinira Ministarstvo finansija, koje je formiralo Radnu grupu za izradu ovog strateškog dokumenta i doprinosu kvaliteta istog. Od strane ranijeg Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma u okviru izrade Programa reformskih mjera 2024-2026, predložena je sljedeća mjera:

- **Unapređenje načina upravljanja i rukovođenja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države od strane organa upravljanja.** Mjera ima za cilj unapređenje stručnih znanja članova organa upravljanja u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države. Rad na obučavanju, specijalizaciji i naprednim vještinama, kao i unapređenju stručnosti donosioca odluka koji će dovesti do uspješnijeg poslovanja privrednih društava, prije svega razvoja u oblasti ekonomije i turizma. Pružanjem stručne podrške i pomoći članovima organa upravljanja, omogućiće se efikasniji način upravljanja i rukovođenja istim.

3.1.1.6. Program za podsticanje direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu za 2023. godinu

✓ ***Javni poziv za učešće u postupku dodjele sredstava za Programsku liniju za nabavku opreme velike vrijednosti za turizam***

Na osnovu Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, ranije Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, raspisalo je krajem avgusta Javni poziv za domaća, mikro, mala i srednja preduzeća za učešće u postupku dodjele sredstava za programsku liniju za nabavku opreme velike vrijednosti u turizmu.

Budžetom Ministarstva za 2023. godinu u ovu svrhu bilo je opredijeljeno 1.500.000,00€.

Cilj navedenog Programa bila je podrška za mikro, mala i srednja preduzeća koja ulažu u primarne ugostiteljske objekte za pružanje usluge smještaja i pripremanja hrane, pića i napitaka, i to hotele i slične objekte (turističko naselje, motel, pansion, eco lodge i wild beauty resort).

Na osnovu 78 pristiglih zahtjeva, Ministarstvo je donijelo Odluku o dodjeli sredstava za programsku liniju za nabavku opreme velike vrijednosti u turizmu za četrdeset privrednih subjekata (40) kojima je dodjeljen ukupan iznos od 1.471.430,00€, dok trideset osam (38) podnosilaca zahtjeva nije ispunilo uslove, te za iste nije pozitivno odlučeno.

3.1.2. Direktorat za razvojne politike u turizmu

Direktorat za razvojne politike u turizmu preduzimao je aktivnosti na planu obezbjeđivanja uslova za razvoj turističke privrede, u skladu sa svojim nadležnostima i definisanim Programom rada Vlade Crne Gore.

3.1.2.1. Turistički promet u 2023. godini

Prema zvaničnim podacima Uprave za statistiku – MONSTAT u svim vidovima smještaja tokom 2023. godine registrovano je 2.613,306 turista (19,6% više u odnosu na 2022. godine) i 16.389,279 noćenja (31,8% više u odnosu na prethodnu godinu). Prosječna dužina boravka turista u 2023. godini iznosila je 6,3 dana.

Upoređujući sa 2019. godinom, bilježi se ostvarenje od 98,8% kada su u pitanju dolasci turista, dok kada je riječ o realizovanim noćenjima ostvareno je povećanje od 13,4%.

U strukturi noćenja u 2023. godini, domaći turisti činili su 3,7%, a strani turisti 96,3% ukupnog broja noćenja.

Finansijski efekti ostvarenog broja noćenja pratili su njihov pozitivan trend, shodno čemu je od putovanja i turizma prema izvještaju Centralne banke Crne Gore- platni promet sa inostranstvom, ukupan prihod bio 1,5 milijardi € što je 43,67% više u odnosu na 2022. godinu, ili 37,9% više u odnosu na 2019. godinu.

3.1.2.2. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- Plan pripreme ljetnje turističke sezone 2023. godine. Cilj izrade ovog dokumenta je bio stvaranje preduslova za unapređenje ambijenta poslovanja turističko ugostiteljske privrede, kao i ostalih preduslova koji će rezultirati ostvarenju većeg turističkog prometa i prihoda po tom osnovu. Plan je obuhvatao aktivnosti čija se realizacija završila u pred sezoni (I- II kvartal), dok se dio aktivnosti realizovao tokom njenog trajanja. Plan pripreme ljetnje turističke sezone 2023. godine, usvojen je na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 30. marta 2023. godine. Realizacijom aktivnosti iz Plana, stvoreni su uslovi za ostvarenje pozitivnih kvalitativnih i kvantitavnih rezultata sezone, izraženih kroz prihode od turizma, broj turista i realizovanih noćenja.
- Plan pripreme zimske turističke sezone 2023/2024. godine. Planom su definisane aktivnosti koje institucije i privredni subjekti, direktno i indirektno uključeni u pripremu i odvijanje sezona, kako na državnom, tako na lokalnom nivou, realizuju prije i tokom trajanja aktuelne zimske sezone. Plan je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore održane 25. oktobra 2023. godine.
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori 2022-2025. godine sa Akcionim planom za 2023. godinu. Kako bi se dalji razvoj turizma odvijao na što kvalitetniji način, Vlada Crne Gore je na sjednici od 17. marta 2022. godine, usvojila Strategiju razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine s Akcionim planom, opredijeljujući se za Crnu Goru kao održivu, zelenu, pametnu i inkluzivnu turističke destinaciju. Shodno Metodologiji razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata urađen je Izvještaj. Vlada Crne Gore je početkom jula 2023. godine razmatrala i usvojila izvještaj za 2022. godinu i donijela Akcioni plan za 2023. godinu.
- Izvještaj o realizaciji AP 2021/2022. za realizaciju Programa razvoja zdravstvenog turizma. Vlada Crne Gore je usvojila izvještaj na sjednici održanoj 30. marta 2023. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Završni izvještaj o sprovođenju Programa razvoja kulturnog turizma 2019/2022. godine. Vlada Crne Gore je usvojila izvještaj na sjednici održanoj 30. marta 2023. godine.
- Završni izvještaj o sprovođenju Programa razvoja ruralnog turizma 2019/2022. godine. Vlada Crne Gore je usvojila izvještaj na sjednici održanoj 30. marta 2023. godine.
- Program podsticajnih mjera u turizmu za 2023. godinu. Vlada Crne Gore je usvojila Program na sjednici održanoj 26. maja 2023. godine.
- Program razvoja ruralnog turizma CG 2023-2025 s Akcionim planom. Vlada Crne Gore je usvojila program na sjednici održanoj 30. juna 2023. godine.

3.1.2.3. Nerealizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- **Program razvoja kulturnog turizma Crne Gore 2023-2025. godine s Akcionim planom.** Nakon urgencija Ministarstva finansija nije bilo dovoljno budžetskih sredstava za izradu Programa, shodno čemu se odustalo od istog.
- **Programa razvoja ljudskih resursa u turizmu Crne Gore 2023-2026. s Akcionim planom-** Nakon urgencija Ministarstva finansija nije bilo dovoljno budžetskih sredstava za njegovu realizaciju. Ministarstvo je pokrenuo inicijativa prema UNWTO-u da oni obezbijede i finansiraju izradu Programa. UNWTO je u potrazi za donatorima za izradu projekta.

3.1.2.4. Informacije koje su dostavljene Vladi Crne Gore shodno zaključcima

- Informacija o realizaciji Plana pripreme ljetnje turističke sezone 2023. godine. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj dana 30. marta 2023. godine usvojila Plan pripreme ljetnje turističke sezone 2023. godine i donijela Zaključke broj: 07-330/23-1507/2. Shodno zaključku, Vlada Crne Gore je zadužila ministarstvo nadležno za poslove turizma da prati realizaciju planiranih aktivnosti i o stepenu njihove realizacije informiše Vladu Crne Gore u IV kvartalu 2023. godine. Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je pripremilo i dostavilo Informaciju koju je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici održanoj 27. decembra 2023. godine. Informacijom je dat prikaz stepena realizacije planiranih aktivnosti (definisanih Planom pripreme ljetnje turističke sezone 2023. godine), po nosiocima. Pored navedenog, Informacija sadrži i pokazatelje turističkog prometa u kolektivnom smještaju, i to: broj turista i noćenja, za period januar – septembar 2023. godine; turistički promet za periode prije, tokom i nakon ljetnje sezone; analizu emitivnih tržišta sa kojih je ostvarena najbolja posjećenost. Takođe, Informacijom su prikazani i finansijski efekti od turizma za prva tri kvartala 2023. godine, koje je objavila Centralna banka Crne Gore, a odnose se na platni promet sa inostranstvom, odnosno prihode ostvarene od ino-turizma.
- Analiza ostvarenih benefita nakon donesenih odluka o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Arapske Republike Egipat, Kraljevine Saudijske Arabije i Republike Uzbekistan (cost-benefit analiza)- Vizna liberalizacija, tj. proces usvajanja beviznog režima za putovanja, predstavlja jedan od modela stimulanja turističkih tokova i povećanja turističkog prometa sa tržišta koja su identifikovana kao aktuelna. Kroz sistem pojednostavljenja birokratskih putničkih procedura, preduzimaju se aktivnosti koje će doprinijeti migraciji turista sa emitivnih tržišta koja su pokazala interesovanje za turističkom ponudom Crne Gore, a koja se smatraju značajnim zbog, prije svega, visoke platežne moći stanovništva sa tih prostora, što direktno utiče na povećanje turističkih prihoda i promociju Crne Gore. Polazeći od te činjenice, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 16. marta 2023. godine usvojila Informaciju o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Arapske Republike Egipat, Kraljevine Saudijske Arabije i Republike Uzbekistan i donijela Zaključke broj: 07-040/23-1111/2,

kojim je zadužila Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma da, nakon prestanka važenja donesenih odluka, pripremi i Vladi dostavi analizu ostvarenih benefita. Vlada Crne Gore je na sjednici od 14. decembra 2023. godine usvojila Analizu.

3.1.2.5. Unapređenje turističkog ambijenta i konkuretnosti turističkog proizvoda

- **Koordinaciono tijelo (KT) za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona-** zadatak ovog tijela je da u saradnji sa svim stejkholderima koji učestvuju u formiranju turističkog proizvoda, obezbijedi uslove za nesmetano odvijanje turističke sezone i to kroz mjere i aktivnosti usmjerene ka minimiziranju potencijalnih izazova. U predsezoni, tj. 7. aprila 2023. godine, održana je XIV po redu sjednica KT. Nakon toga, članovi KT-a, njih oko 50, bili su u kontinuiranoj komunikaciji putem poslovne vajer grupe. Putem ovog komunikacionog kanala, promptno i efikasno su se razmjenjivale informacije i to u „real time“-u, što je uticalo na efikasnije identifikovanje izazova i nalaženje rešenja.
- **Program podsticajnih mjera u turizmu za 2023. godinu, ali i podrška drugim manifestacijama van Programa-** Na predlog ranijeg Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26.05.2023. godine donijela Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2023.godinu i zadužila Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma i Nacionalnu turističku organizaciju Crne Gore, da objavi Javne pozive i iz svojih sredstava realizuje Program i u skladu sa Programom. Ukupan budžet za realizaciju ovog Programa je 630.000€, od čega učešće Ministarstva 400.000€, a NTO 230.000€ Na javne pozive je ukupno pristiglo 111 prijava, od kojih je Ministarstvo prihvatilo i potpisalo ugovore sa 78 korisnika.
U 2023. godini je ovo Ministarstvo podržalo i neke festivale i manifestacije van Programa, i to: Wild Beauty Art, Grad teatar Budva, koncert Stjepana Hausera, Lake fest 2023, Međunarodni sajam pršutara MESAP 2023. godine.
- **Zdravstveni turizam-** Pod okriljem Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore s Akcionim planom 2021-2023. godine (PRZT) u kontinuitetu su realizovane aktivnosti iz Akcionog plana, praćenje realizacije i učešće u aktivnostima partnerskih institucija. U okviru projekta ARIST - Značaj fizičke aktivnosti, ishrane i rehabilitacije na psihofizičko zdravlje sportista i rekreativaca, potencijal za razvoj zdravstvenog turizma su realizovane aktivnosti u smislu organizacije i učešća na edukativnim radionicama i seminarima u sjevernom regionu Crne Gore (5 radionica), u saradnji sa Medicinskim fakultetom Univerziteta Crne Gore. Teme su bile zdravstveni i sportski turizam. Ministarstvo je pružilo i finansijsku podršku projektu u iznosu od 7.990,00€, kroz realizaciju aktivnosti 2.2.8. iz PRZT. Realizovane su i Aktivnosti pod okriljem AP za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije (2021-2024) za 2023. godinu kroz Inovacionu radnu grupu za prioritet “Održivi i zdravstveni turizam” na izradi Zakona o zdravstvenoj zaštiti kao i Zakona o turizmu i ugostiteljstvu u dijelu zdravstvenog turizma, kao i sprovođenje ostalih aktivnosti shodno Akcionom planu. Priprema Akcionog plana za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije (2021-2024) za 2024. godinu. Priprema Izveštaja o sprovođenju aktivnosti iz Strategije pametne specijalizacije 2019-2024. godine, kao i aktivnosti u okviru Koordinacionog odbora zdravstvenog turizma Privredne komore. Priprema informacija i uključivanje u rješavanje statusa Instituta Dr Simo Milošević kroz učešće na sastancima i kroz Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje.
- **Ruralni turizam-** Pod okriljem Programa razvoja ruralnog turizma Crne Gore za 2023-2025. godine tokom 2023. godine kontinuirano su realizovane aktivnosti iz Akcionog plana, praćenje realizacije i učešće u aktivnostima partnerskih institucija. Takođe, je urađena aplikacija “Montenegro Village Explorer” u cilju promocije seoskih

domaćinstava za registrovana seoska domaćinstva u Crnoj Gori koja je dostupna na Apple storu i Google – play-u i besplatna je za upotrebu. Posao je realizovala agencija Bild, a budžet je iznosio budžet 25.000,00€. Realizovane su i edukacije za vlasnike seoskih domaćinstava kao i vlasnike privatnog smještaja, u sva tri regiona, na temu “Fiskalizacija, edukacija i promocija”. Edukacija je rađena u saradnji sa Upravom prihoda i carina i lokalnim turističkim organizacijama. Na radionicama je predstavljena aplikacija za evidentiranje prometa putem fiskalnog servisa (Kolašin, Mojkovac, Podgorica (Danilovgrad), Andrijevića, Plav (Gusinje), Nikšić (Plužine), Pljevlja, Žabljak, Herceg Novi, Berane (Petnjica, Bijelo Polje). Ažurirana je i objavljena na sajtu Ministarstva brošura na crnogorskom, engleskom i njemačkom jeziku, kojom su obuhvaćena sva registrovana domaćinstva.

Pod okriljem kampanje „Ruralno, održivo, domaćinski“ krajem 2023. godine je po drugi put realizovano nagrađivanje najboljih u ruralnom turizmu, kada je bio opredijeljen fond od 15.000€ za nagrađivanje u 4 kategorije – 1. Najbolje seosko domaćinstvo, 2. Najbolje seosko domaćinstvo na katunu, 3. Najbolja seoska domaćica i 4. Najbolji mladi seoski domaćin/Najbolja mlada seoska domaćica. U cilju jačanja održivosti ruralnog preduzetništva, Ministarstvo je intenzivno radilo i na razvoju sistema mentorstva za rad sa pružaocima usluga u seoskim domaćinstvima i u kontinuitetu pružalo punu podršku na terenu svim zainteresovanim subjektima koji se bave ovim vidom turističke ponude.

- **Turistička valorizacija atraktivnih prirodnih i kulturnih lokaliteta**- U 2023. godini je Ministarstvo finansijski podržalo realizaciju nekoliko projekata radi bolje valorizacije prirodne i kulturne baštine u svrhu turizma, poput projekta izrade makete autentičnog grada Brskovo (Mojkovac) i uređenja ekološko - rekreativne staze Obod (Cetinje). Takođe, sprovedene su i pripremne aktivnosti na valorizaciji lokaliteta vodopad Crnjak (Šavnik) i Grob Ahmeta i Pave (Bijelo Polje), te se u 2024. godini planira sufinansiranje na valorizaciji ova dva lokaliteta.
- **Planinski turizam i saradnja sa Planinarskim savezom Crne Gore**- Potpisan Ugovor o saradnji za 2023. godinu. Planinarski savez Crne Gore je realizovao Javni poziv za odabir domaćina planinarskih staza i potpisao je ugovore sa klubovima za održavanje staza. Vrijednost ugovorenog posla iznosila je 40.000€, a aktivnost je realizovana i sredstva su isplaćena u cjelosti.
- **Unapređenje obrazovanja kadra u turizmu**- U saradnji sa predstavnicima Fakulteta za turizam i hotelijerstvo, Univerziteta Mediteran - Fakultet za turizam, Centra za stručno obrazovanje, PK CG i Ministarstva kulture i medija, ovo Ministarstvo preduzima aktivnosti na planu unapređenja ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu i to kroz pripremu plana za unapređenje znanja turističkih vodiča, zatim za organizovanje obuke za dobijanje licenci za planinske vodiče, vodiče za kanjoning, speleološke vodiče, kajaking i dr., kao i za unapređenje obrazovnih programa za kadrove u turizmu. U okviru Akcionog plana za 2022. godine Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, definisan je Operativni cilj koji se odnosi na unapređenje ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu. Po tom osnovu, formirane su tri radne grupe čiji su članovi razmatrali pitanja iz njihovog djelokruga rada, konstatovani su problemi, dati predlozi u cilju njihovog prevazilaženja kao i inicijative sektorskoj komisiji za turizam trgovinu i ugostiteljstvo.
- **Projekat „Povećanje prilika za zapošljavanje sezonskih radnika u Jugoistočnoj Evropi“**- Projekat je formalno otpočeo 01.01.2023. godine. U kontinuitetu su realizovane aktivnosti pod okriljem radne grupe kojom je predsjedavao državni sekretar, a kojom je Operativno upravljala Privredna komora. U okviru radnih aktivnosti je urađena uporedna analiza Crne Gore i Hrvatske, te su predložena rješenja u cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti u kontekstu izmjene propisa, jačanja centralne uloge Zavoda za

zapošljavanje Crne Gore u dijelu sezonskog zapošljavanja, te uvođenje inovacija u proces zapošljavanja stranaca.

- **Aktivnosti na izradi propisa u oblasti turizma**- Predstavnici Odsjeka su učestvovali u aktivnostima u okviru radnih grupa za izradu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, Zakona o turističkim organizacijama i Zakona o boravišnoj taksi.
- **Standardizacija usluga/proizvoda u turizmu**-Kontinuirana saradnja sa ISME CG (Institut za standardizaciju Crne Gore) - Tehnički komitet za turizam (TK 011) - usvajanje i usaglašavanje međunarodnih sa nacionalnim standardima u oblasti turizma i djelatnostima povezanim sa turizmom. Predmet rada Tehničkog komiteta: Standardizacija terminologije i specifikacija u oblasti usluga u turizmu, uključujući srodne aktivnosti kao što su turističke destinacije i zahtjevi za kompetenciju, opremu i objekte, kako bi se turističkim kupcima, djelatnicima i korisnicima obezbijedili kriterijumi za donošenje odluka na bazi informisanosti.

3.1.2.6. Međunarodna saradnja

- **Saradnja sa međunarodnim organizacijama** - kontinuirana saradnja sa renomiranim institucijama i organizacijama iz oblasti turizma, utiče na bolje pozicioniranje Crne Gore na međunarodnom tržištu, kako u smislu promocije destinacije, tako i u smislu međunarodnog institucionalnog povezivanja i saradnje, od koje prije svega naša zemlja ima brojne benefite. U tom smislu treba istaći saradnju sa UNWTO (United Nations World Tourism Organization) i GSTC (Global Sustainable Tourism Council), ali i učešće na sastancima DG Grow – TAC (Tourism Advisory Committee) i T4T, te u aktivnostima Regionalnog savjeta za saradnju (RCC). U junu 2023. godine smo obaviješteni da je Crnoj Gori obezbijeđen grant od strane Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija (UN Tourism), u iznosu od 100.000,00€, a riječ je o eksternoj konsultantskoj usluzi koju pruža AVIAREPS. Istraživanje se odnosi na prioriteta emitivna turistička tržišta (visokog potencijala). Aktivnosti su otpočete u 2023. godini, a finalni izvještaj će biti dostavljen do kraja I kvartala 2024. godine. Treba spomenuti i brojne kontinuirane aktivnosti u okviru pregovora Crne Gore sa EU pod okriljem RG za pregovaračko poglavlje 20, te aktivnosti radne grupe za Strategiju industrijske politike Crne Gore kao završno mjerilo za ovo poglavlje. U domenu međunarodne saradnje treba spomenuti i saradnju pod okriljem EU makroregionalnih strategija za jadransko-jonsku regiju i dunavsku regiju (EUSAIR i EUSDR) kroz učešće u radu pripadajućih radnih grupa ali i na godišnjim forumima, te u drugim formama. U okviru EUSAIR je posebna pažnja bila posvećena reviziji Akcionog plana, a učestvovali smo i na dva godišnja sastanka i forumu, te predstavnike studenata i privrede uključili kao učesnike na panelima koji su organizovani kao prateći sastanci I na forumu. U okviru saradnje sa Organizacijom za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) koja je pokrenula novi ciklus za prikupljanje podataka radi izrade publikacije „Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024“ kao i publikacije “Turistički trendovi i politike”, koji se objavljuju svake dvije godine, a koji analizira ključne reforme politika i upravljanja u turizmu dostavili smo tražene podatke. U okviru saradnje sa RCC je tokom 2023. godine održano je nekoliko sastanaka. Akcenat je bio na temama koje se odnose na unapređenje statističkih okvira, prepoznata je potreba za konsultacijama među različitim zainteresovanim stranama, uključujući akademske i obrazovne institucije u vezi sa zelenom i digitalnom transformacijom turističkog sektora, posebno o stručnim vještinama i zanimanjima i javnim kampanjama. Istaknuta je i potreba za jačanjem brendiranja regiona.
- **Unapređenje bilateralne saradnje** – u sklopu bilateralne saradnje, a u domenu turizma, Ministarstvo, između ostalog, sprovodi aktivnosti definisanja i implementacije međunarodnih ugovora (sporazuma/memoranduma) o saradnji u oblasti turizma. U

februaru 2023. godine formirana je zajednička Radna grupa za turizam shodno Sporazumu sa Republikom Srbijom, u cilju jačanja postojeće bilateralne saradnje. U Podgorici je 31. jula 2023. godine zaključen Memorandum o razumijevanju između nadležnih ministarstva turizma Crne Gore i Kraljevine Saudijske Arabije. Rađeno je i na pripremi nacрта bilateralnih međunarodnih ugovora (sporazumi/memorandum) o saradnji u oblasti turizma sa NR Kinom, Grčkom, Izraelom, Portugalom. U kontinuitetu su izrađivane informacije o saradnji za potrebe bilateralnih susreta sa delegacijama drugih država, za potrebe ministra turizma, Ministarstva vanjskih poslova, predsjednika države, predsjednika Vlade.

- **Organizovanje međunarodne konferencije "Bridging Tourism Destinations"** - konferencija je održana od 10-14. maja 2023. godine, uključujući pored dvodnevni konferencijskih, sve prateće aktivnosti namijenjene učesnicima. Cilj Konferencije je bio bolje međunarodno pozicioniranje Crne Gore kao značajnog aktera koji utiče na kreiranje savremenih turističkih trendova. Takođe, cilj je bio i promocija destinacije na međunarodnom tržištu, kao i podrška turističkoj privredi u smislu doprinosa predsezonskim finansijskim turističkim efektima. Počasni partner Konferencije bilo je Ministarstvo turizma Republike Maldiva, čija je visoka delegacija, predvođena Ministrom, učestvovala i prenijela iskustva ove, po mnogim istraživanjima, najatraktivnije turističke destinacije na svijetu. Konferencija je bila prilika da se kroz brojne panel diskusije, prezentacije, focus grupe, pokrenu značajnije teme, a otvorena je ministarskim panelom. Pored institucionalnih predstavnika iz regiona i svijeta, učesnici konferencije bili su renomirani međunarodni turistički eksperti iz oblasti turizma i avijacije, predstavnici međunarodnih udruženja, aviokompanija, privrednih subjekata, istaknuti pojedinci iz sfere globalnog turizma i sl.
- **Realizacija projekta DUE MARI – Next Generation Tourism Development (Interreg IPA CBC Italija-Albanija-Crna Gora)** - Ovaj partnerski projekat sa subjektima iz Italije i Albanije završen je 31.12.2023. godine. Projekat koji se u prvom redu ticao izrade virtualne zajedničke interaktivne turističke platforme, ali je u okviru istog urađena replika prve prese na Balkanu, prese Crnojevića i prateći namještaj koji su dati na korišćenje Narodnom muzeju (Biljarda), te nabavka back up servera tj. nadogradnja postojećeg servera, nabavka tri interaktivna totoma, promotivni katalogi, nabavka tehničke opreme za Ministarstvo (računari, printer, laptopovi).
- **Poboljšanje avio dostupnosti** – Imajući u vidu našu orijentaciju ka visokoplatežnim tržištima, aviopovezanost predstavlja imperativni faktor daljeg razvoja crnogorskog turizma. S tim u vezi, Ministarstvo je kontinuirano učestvovalo u aktivnostima stejkholdera direktno i indirektno uključenih u avioindustriju, kao što su aviokompanije (inostrane i domaće), Aerodromi Crne Gore, NTO CG i ostala domaća i međunarodna turistička privreda. U smislu stvaranja povoljnijeg biznis ambijenta, Ministarstvo je bilo u direktnoj komunikaciji sa aviokompanijama, kao što su: Turkish Airlines, Luxair, Flynas, Flyadeal, Air Astana, Fly Dubai, Israir, itd. Naravno, aktivnosti vezane za osnaživanje aviopovezanosti, odnosile su se i na intenzivnu komunikaciju sa To Montenegrom i našu kontinuiranu podršku. Aktivnosti koje su se ticale aviopovezanosti, uticale su na znatno povećanje prihoda u segmentu avio-saobraćaja, kao i bolje mapiranje Crne Gore kao aviodestinacije.
- **Vizni režim** – U 2023. godini su realizovane aktivnosti shodno Odlukama o privremenom bezviznom režimu za Arapsku Republiku Egipat, Kraljevinu Saudijsku Arabiju, Republiku Uzbekistan, Republiku Kazahstan.
- **Pozicioniranje destinacije na međunarodnim tržištima** - U saradnji sa NTO CG i turističkom privredom, Ministarstvo je tokom 2023. godine, učestvovalo na značajnim međunarodnim sajmovima i berzama i to u: Izraelu, Sloveniji, Srbiji, Njemačkoj, Austriji,

Saudijskoj Arabiji i Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Ministarstvo je podržalo niz projekata koji se tiču promocije, a najznačajniji je projekat sa BBC-ijem. Promotivna kampanja na kanalima BBC-ija koju sprovodi Nacionalna turistička organizacija Crne Gore počela je 1. oktobra i trajala je do kraja 2023. godine. Ova tromjesečna kampanja imala je za cilj podizanje svijesti o Crnoj Gori kao turističkoj destinaciji i privlačenje turista. U okviru kampanje destinacijski video o Crnoj Gori "U društvu prirode", koji je dobitnik tri međunarodne nagrade, bio je plasiran na televiziji BBC News, koja ima 450 miliona gledalaca širom svijeta. Promo spot naše zemlje emitovan je i u udarnim terminima, nakon dnevnika i emisije "The Travel Show", koja ima preko 70 miliona gledalaca na nedjeljnom nivou. Jedna od epizoda ove putopisne emisije „Travel Show - Montenegro Top and Tail“ snimaće se u Crnoj Gori i planirano je da se emituje na proljeće 2024. godine. Pored toga, kampanja je podrazumijevala i digitalnu promociju putem online kanala BBC-ja, objavljivanje banera i članka o turističkoj ponudi Crne Gore na portalu BBC.com koji ima više od 849 miliona pregleda i profilima na društvenim mrežama Facebook, Instagram i Twitter sa preko 190 miliona pratilaca.

3.1.2.7. Ostale aktivnosti

- **Praćenje turističkog prometa** - obrada raspoloživih podataka o ostvarenom turističkom prometu u kolektivnom smještaju (dolasci i noćenja turista po opštinama i po zemljama pripadnosti). Izvor podataka je zvanični obrađivač statistike, tj. Uprava za statistiku - Monstat. Takođe, praćenje prometa u turizmu vrši se na osnovu izvještaja koje dostavljaju Nacionalni parkovi Crne Gore, Aerodromi Crne Gore, kao i na osnovu Izvještaja NTO CG "stanje na dan". Tokom trajanja ljetnje turističke sezone, praćenje turističkog prometa vrši se i na nedeljnom nivou na osnovu izvještaja sa graničnih prelaza koje dostavlja Uprava policije.
- **Postavljanje turističke signalizacije i bilborda na graničnim prelazima** - U cilju unapređenja kvaliteta turističke signalizacije, na graničnim prelazima postavljeni su znakovi dobrodošlice i to na 17 drumskih graničnih prelaza je postavljeno 34 znakova. U saradnji sa NTO CG i HG „Budvanska rivijera“, postavljeni su i informativno-promotivni bilbordi na svim graničnim prelazima. Sadržaj turističke ponude prezentovane na bilbordima, mijenjao se u skladu sa potrebama promocije. Kampanja je trajala pet mjeseci, u periodu jun-oktobar 2023. godine, a dizajnirano je 10 bilborda na pet glavnih graničnih prelaza.

3.1.3. Direktorat za upravni postupak u turizmu i izradu propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva

3.1.3.1. Aktivnosti predviđene po Progamu rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu

Programom je bilo predviđeno da se pripreme predlozi sljedećih zakona:

- Zakon o turizmu i ugostiteljstvu (IQ 2023);
- Zakon o turističkim organizacijama (IIQ 2023);
- Zakon o boravišnoj taksi (IIQ 2023);
- Zakon o skijalištima (IVQ 2023);
- Zakon o raftingu (IVQ 2023) i
- Zakon o planinskim stazama (IVQ 2023).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Kao aktivnost od najvećeg prioriteta se izdvajala obaveza pripreme predloga novog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu kao najznačajnijeg propisa u ovoj privrednoj djelatnosti. Navedena aktivnost je rezultovala utvđivanjem predloga zakona na Vladi Crne Gore, čime je ova najznačajnija obaveza iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu realizovana.

Kada su u pitanju preostalih pet zakona predviđenih Programom rada Vlade za utvđivanje, u toku su aktivnosti na realizaciji predmetnih obaveza, koje su u različitim fazama. Tako su formirane radne grupe za izradu nacrtu predloga Zakona o boravišnim taksama i Zakona o turističkim organizacijama, dok su za preostale zakone obavljene neformalne konsultacije sa svim zainteresovanim stranama.

Kod izrade predloga novog Zakona o boravišnim taksama akcenat je na dva pitanja koja zahtijevaju rješavanje. Na prvom mjestu određivanje visine boravišne takse, obzirom da je došlo do značajnih izmjena opšteg socioekomoskog stanja koje zahtijeva prilagođavanje iznosa ove takse trenutnoj ekonomskoj zbilji. Drugo veoma značajno pitanje je pitanje slobodnog raspolaganja sredstvima ostarelim od prihoda po ovom osnovu, tačnije onog dijela koji pripada Nacionalnoj turističkoj organizaciji, a kod činjenice da se dio koji pripada lokalnim turističkim organizacijama direktno uplaćuje na njihove račune, a dio koji pripada Nacionalnoj turističkoj organizaciji preusmjerava iz državnog budžeta, što opet rezultuje nizom problema vezanih za finansiranje aktivnosti Nacionalne turističke organizacije. Dok je prvo pitanje relativno lako rješivo tj. treba donijeti političku odluku o visini iznosa boravišne takse, koja će opet biti zasnovana na ekonomskoj analizi, to je drugo pitanje uskostručne prirode iz oblasti javnih prihoda i zahtijeva angažovanje eksperta za predmetnu oblast, kojeg ova Direkcija nema. Direkcija se više puta, što neposredno, što posredsvom Kabineta tadašnjeg Ministra ekonomskog razvoja i turizma, obraćala Ministarstvu finansija zahtjevom i molbom, da dodijele stručnjaka iz svojih redova koji bi osmislio finansijski mehanizam koji bi se kao rješenje ugradio u zakon. I pored više obećanja, Ministarstvo finansija nije postupilo po našim molbama, čime je glavna prepreka nastavku realizacije pripreme predloga ovog zakona ostala i dalje nepremostiva.

Kod izrade novog zakona o turističkim organizacijama, nakon održanog sastanka radne grupe za izradu predloga došlo je do zastoja, koji se ogleda u činjenici da prestavnici radne grupe i pored više upućenih poziva nijesu dostavili svoje obrazložene predloge. Nakon izostanka bilo kakvih povratnih informacija u ovom dijelu, rad na predlogu zakona je nastavljen na neposrednoj liniji između Direkcije i Nacionalne turističke organizacije. Rezultat tog rada je nacrt pripremljen u Nacionalnoj turističkoj organizaciji koji može poslužiti kao dobra osnova za izradu predloga. Iako smo se sa nacrtom neposredno upoznali na sastanku održanom u Nacionalnoj turističkoj organizaciji, na više upućenih molbi da se isti dostavi u elektronskoj formi radi daljeg nastavka rada na njemu, prestavnici NTO taj nacrt nijesu dostavili. U očekivanju dostavljanja nacrtu, planirane su aktivnosti na daljoj realizaciji pripreme predloga zakona.

Kod izrade predloga Zakona o raftingu, skijalištima i planinskim stazama, aktivnosti se nalaze u početnim fazama, pri čemu su najdalje odmakle kod Zakona o planinskim stazama gdje je održan neformalni sastanak u velikom formatu, na kojem su učestvovali brojni prestavnici državnih i nevladinih struktura kojih se navedeni propis dotiče. Nakon ovog sastanka od prestavnika Planinarskog saveza Crne Gore, dobijene su preporuke po specifičnim pitanjima koje su u fazi obrade.

3.1.3.2. Ostale aktivnosti

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Centralni turistički registar-Nova platforma Centralnog turističkog registra je puštena u rad prije nešto manje od godinu dana, sa faktičkim stanjem da je u posljednjih godinu i po korišćenja stare platforme bio prekinut svaki posao na unošenju podataka u registar, što je dovelo do toga da je zaostatak bio ozbiljan, te je registar u dijelu u kojem treba da se vodi u Ministarstvu bio neažuran, netačan i nepouzdan. U izvještajnom periodu u Direkciji je izvršeno ukupno 2260 unosa podataka, koja brojka predstavlja unošenje podataka iz rješenja donesenih u navedenom periodu, kao i podataka koji su trebali biti unešeni ranije. Na ovaj način Centralni turistički registar je u dijelu u kojem se vodi u Ministarstvu doveden na nivo potpune ažurnosti i tačnosti. Nažalost, to se ne može istaći da dio registra koji se vodi u jedinicama lokalne samouprave, a što se moglo zaključiti iz statističkih podataka koje nam je dostavila firma koja je ugovorm bila određena za izradu nove platforme. Nijedna lokalna samouprava se ne može pohvaliti potpunom tačnošću i ažurnošću registra u dijelu podataka koje se unose na osnovu rješenja koja donosi lokalna samouprava, a pojedine čak uopšte nijesu ni unosile bilo kakve podatke.

Kako bi se uticalo na pravovremeno izvršenje zakonske obaveze u dijelu vođenja Centralnog turističkog registra, Direkcija je svim predsjednicima lokalnih samouprava uputila dopise kojima im je skrenuta pažnja na evidentirani problem, a prije angažovanja Upravne inspekcije koja će biti obaviještena ukoliko se stanje ne izmjeni.

Ocjena stanja u normativnoj djelatnosti:

Obavezno je istaknuti da je Plan programa Vlade Crne Gore za 2023. godinu. koji je u dijelu normativnih aktivnosti planiranih za ovaj Direktorat predviđao izradu čak šest potpuno novih zakonskih tekstova, bio potpuno nerealan za ispunjenje, a u vezi sa činjenicom da Direkcija ne raspolaže potrebnim kadrovskim kapacitetima. Zatečeni nerealni planski okvir, za kojeg je bilo sasvim jasno da ga je nemoguće ispuniti, prinudio je da se prioritet da izradi predloga novog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, kao fundamentalnog zakona koji reguliše ovu oblast, a na štetu ostalih zakonskih predloga na kojima je trebalo raditi.

Ministarstvo je stava da se plan za 2024. godini u dijelu normativne aktivnosti mora redukovati i dovesti u realne okvire, obzirom na hronični nedostatak kvalitetnih ljudskih resursa, za rad na normativnom poslovanju. Uz redukciju plana, poželjno bi bilo da se budžetom opredijele sredstva za angažovanje spoljnih eksperata za pomoć kod ovog važnog posla.

3.1.3.3. Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

U Direkciji je u periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine, formirano ukupno 890 predmeta po zahtjevima za postupanje u prvostepenom upravnom postupku.

Svih 890 predmeta je riješeno, odnosno ažurnost postupanja je na nivou od apsolutnih 100%. Prosječno vrijeme potrebno za rješavanje u prvostepenom postupku je tri radna dana, dok je zakonski rok za rješavanje 15 dana.

Donijeto je:

- **353** rješenja o odobrenjima za rad ugostiteljskih objekata
- **75** rješenja i licenci o odobrenjima za rad turističkih agencija
- **218** rješenja o dodjeli kategorije za ugostiteljske objekte
- **88** rješenja i legitimacija za pružanje usluga turističkih vodiča
- **59** rješenja po zahtjevu stranaka o ukidanju odnosno prestanku rada za obavljanje ugostiteljske i turističke djelatnosti
- **10** rješenja za pružanje usluga raftinga

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- 4 rješenje o odobrenju za rad skijališta
- 37 rješenja o obustavljanju postupka
- 21 rješenje kojima se zahtjevi stranaka odbijaju
- 8 uvjerenja o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija u okviru Direkcije
- 17 rješenja o ukidanju odobrenja za obavljanje djelatnosti turističkih agencija.

U izvještajnom periodu protiv prvostepenih rješenja nije pokrenut niti jedan upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore, što ukazuje da je zakonitost postupanja u prvostepenom postupku na nivou od apsolutnih 100%.

Takođe, u okviru Direkcije za upravni postupak u turizmu odlučuje se i u drugostepenom upravnom postupku tj. postupa se po žalbama na rješenja Uprave za inspekcijske poslove – Odsjek turističke inspekcije.

Po žalbama protiv rješenja koje je donijela Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek turističke inspekcije, u izvještajnom periodu formirano je šest predmeta u drugostepenom postupku.

U svih šest postupaka u drugostepenom postupku odlučeno je u zakonski propisanom roku.

Formirani predmeti u drugostepenom postupku rješeni su na način što su tri žalbe usvojene a rješenja prvostepenog organa poništena i predmeti vraćeni na ponovni postupak i odlučivanje, dok su preostale tri žalbe odbijene.

Protiv jednog rješenja donešenog u drugostepenom upravnom postupku pokrenut je upravni spor tužbom pred Upravnim sudom Crne Gore, koji do završetka izvještajnog perioda nije bio okončan.

U Direkciji se obavljaju poslovi tumačenja propisa kojih je predlagač Ministarstvo nadležno za poslove turizma. U izvještajnom periodu dato je 30 takvih tumačenja, uglavnom po zahtjevima građana.

3.2. DIREKTORAT ZA EKOLOGIJU

Direktorat za ekologiju vrši poslove koji se odnose na: predlaganje, praćenje i usmjeravanje politike u oblasti zaštite i unapređenja životne sredine u oblastima: horizontalno zakonodavstvo, vazduh, voda, zemljište, upravljanje otpadom i komunalne usluge vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama hemikalija i industrijskog zagađenja, buke jonizujuća i nejonizujuća zračenja, nuklearna i radijaciona sigurnost i bezbjednost; izradu strategija i drugih razvojnih dokumenata, programa, akcionih planova i projekata iz djelokruga nadležnosti Direktorata; izradu nacrti i predloga zakona, podzakonskih akata i drugih propisa iz djelokruga rada ovog Direktorata, kao i davanje mišljenja i sugestija u postupku sprovođenja istih; predlaganje, izbor i praćenje realizacije sistemskih mjera za sprovođenje strateških dokumenata, planova, programa i akcionih planova u cilju zaštite i unapređenja segmenata životne sredine u navedenim oblastima izradu informacija, izvještaja i drugi poslovi u skladu sa propisima; učešće u pregovaračkom procesu i aktivnostima vezanim za pristupanje EU i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u okviru Pregovaračkog poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene i dr. poslove u skladu sa propisima.

3.2.1. Direkcija za unapređenje životne sredine

3.2.1.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 3. avgusta 2023. godine usvojila Informaciju o stanju životne sredine za 2022. godinu na predlog Ministarstva, koju je izradila Agencija za zaštitu životne sredine. U Informaciji o stanju životne sredine Crne Gore daje se ukupna ocjena stanja životne sredine u Crnoj Gori. Ovaj dokument omogućava zainteresovanoj javnosti uvid u stanje i promjene u kvalitetu pojedinih segmenata životne sredine.

3.2.1.2. Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva

✓ Hemikalije i industrijsko zagađenje

U oblasti hemikalija i industrijskog zagađenja u toku je implementacija sledećih projekata:

- **Globalni razvoj, pregled i ažuriranje nacionalnih planova implementacije (NIP) Stokholmske konvencije o dugotrajnim organskim zagađujućim supstancama (POPs)** koji finansira GEF, a izvršna agencija je Regionalni centar Stokholmske konvencije RECETOKS.
- **Jačanje sinergije između Bazelske, Stokholmske, Roterdamske i Minamata konvencije** - pripremljena je Analiza nedostataka i potreba, nacrti podzakonskih akata vezani za Hg I POPs otpad, zajednički akcioni plan za implementaciju četiri konvencije, Uputstvo za implementaciju Bazelske konvencije, Uputstvo za upravljanje amalgamom, Uputstvo za POPs u e-otpadu, Uputstva za implementaciju Roterrdamske i Minamate konvencije i održane radionice na kojima su upoznati svi relevantni akteri o izrađenim dokumentima.
- **Smanjenje zagađenja hemikalijama i otpadom u hot spot tačkama Mediterana**, planiran je izvoz određenih količina PCB iz KAPa i CEDISa, kao i izrada Studije zagađenosti morskog ekosistema živom i POPsovima.
- **„Unapređenje registara ispuštanja i prenosa zagađujućih materija u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji“**, finansiran od strane Republike Njemačke, a čiji je korisnik Agencija za zaštitu životne sredine. Kroz projekat je urađena Nacionalna procjena pravnih, institucionalnih i tehničkih potreba, kao i potreba izgradnje

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

kapaciteta, u cilju uspostavljanja registra zagađivača u Agenciji i Finalni nacrt Projektnog zadatka za uspostavljanje PRTR registra u Crnoj Gori, koji predviđa postojanje šest međusobno povezanih komponenti (šest podsistema) koje će činiti budući PRTR sistem), kao i druge specifikacije. Softver je instaliran i plan je da PRTR registar, kao probna verzija, bude operativan do kraja 2024. godine, dok će se u međuvremenu nastaviti obuke.

- Krajem 2023. godine odobren je **projekat „Plastika u rijekama-Aquatic Plastik”** čija implementacija počinje 2024. godine. Jedan od ciljeva projekta je kvantifikacija mikroplastične kontaminacije i akumulacije makroplastike u hidroelektranama dunavskog sliva.
- U saradnji sa Evropskom agencijom za hemikalije u okviru projekta “Pripremne mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate” u kontinuitetu se realizuju brojne obuke i radionice za sve nadležne institucije koje se bave upravljanjem hemikalijama i biocidnim proizvodima.
- U decembru 2023. godine izrađen je Nacrt profila izloženosti azbestu, koji je poslat na mišljenje svim relevantnim institucijama. Izrađeno je i Uputstvo namjenjeno operaterima i reciklerima otpada o rizicima koje nosi rukovanje otpadom koji sadrži pbdes, hbb i hbcd hemikalije Takođe, u izvještajnom periodu izrađena su Uputstva o korišćenju zaključaka u vezi sa najboljim dostupnim tehnikama za sisteme za tretman/upravljanje otpadnim vodama i otpadnim gasovima u sektoru hemije, kao i Smjernice za izvještavanje prema Pravilniku o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine.
- Takođe, u decembru 2023. godine Ministarstvo je potpisalo sedam ugovora sa nevladinim organizacijama u cilju sprovođenja edukativnih kampanja o opasnostima izlaganja živi i živinim jedinjenjima. Cilj realizacije ovih projekata je poboljšanje dostupnosti informacija o živi, kao i podizanje javne svijesti o uticaju žive na zdravlje ljudi.

✓ **Oblast zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti**

Tokom 2023. godine četiri nacionalna izvještaja i izjave o nuklearnim materijalima pripremljeni su i dostavljeni Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju od strane Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

U oblasti zaštite od jonizujućih zračenja tokom 2023. godine sprovedeno je više projekata koji su finansirani od strane Evropske komisije i Međunarodne agencije za atomsku energiju s ciljem unapređenja regulatorne infrastrukture u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti. Od realizovanih projekata izdvajamo projekat Evropske komisije JRODOS „EuropeAid/140203/DH/SER/MULTI - Jačanje kapaciteta zemalja zapadnog Balkana za pripremu i odgovor u slučaju radioloških i nuklearnih vanrednih situacija, tehnička pomoć za donosiocel odluka“ koji je završen 2023. godine. U okviru ovog projekta Evropske komisije u Crnoj Gori je uspostavljen Sistem za procjenu rizika i prognoze (modeliranja) u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća - JRODOS. Sistem JRODOS, koji predstavlja podršku za odlučivanje u stvarnom vremenu, prije svega doprinosi blagovremenom djelovanju za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine i ujedno predstavlja obavezu Crne Gore u okviru Pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika, podoblast Nuklearna energija, nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja. Osim toga, JRODOS sistem predstavlja obavezu koja upotpunjuje ispunjavanje članova 35 i 36 Ugovora o EURATOM-u. Pored navedenog, aktivnosti JRODOS-a predviđene su Akcionim planom za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2018-2023. godina i Nacionalnim planom zaštite i spašavanja u radijacionim i

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

nuklearnim nesrećama. Obaveza Crne Gore je bila da uspostavi JRODOS tim Crne Gore, koji je osnovan 3.03.2021. godine, ali neophodna finansijska sredstva za njegov kontinuirani rad nijesu još obezbijeđena.

Crna Gora je ispunila djelimično prvi preduslov za pristupanje Evropskoj platformi za razmjenu radioloških podataka (EURDEP). Naime, uspostavila je Mrežu mjernih stanica koje obezbjeđuju neprekidno mjerenje jačine ambijentalnog ekvivalenta doze gama zračenja u vazduhu - GDR stanice (rana najava), dakle mreža je operativna. Od devet (9) stanica, njih sedam (7) su funkcionalne i šalju podatke centralnom serveru, redovno. U narednom periodu Agencija za zaštitu životne sredine, kao nadležna institucija, će i preostale dvije stanice učiniti operativnim. Posljednje tri GDR stanice su obezbijeđene kroz projekat Evropske komisije kroz Instrument za saradnju u oblasti nuklearne sigurnosti - INSC- NUCLEAR SAFETY PROGRAMME TECHNICAL AID PROJECT "Additional detectors to the Early Warning Radiation Monitoring Network (EWRMN) in Montenegro". Instalacija tri GDR stanice i njihovo umrežavanje sa postojećim stanicama je izvršeno tokom jula i avgusta 2023. godine. Ukupna vrijednost instalisane opreme iznosila je 152.848,10€.

U skladu sa situacijom u Ukrajini Radni tim za koordinaciju i praćenje stanja radioaktivnosti nastavio je svoj rad i tokom 2023. godine koje je formiralo Ministarstvo nadležno za ekologiju, kao krovna nadležna institucija za oblast radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i zaštite od jonizujućih zračenja. Dio članova Radnog tima predstavljaju članovi tima za upravljanje sistemom za procjenu rizika i prognoze (modeliranja) u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća - JRODOS, koji su stavljeni u režim 24/7. Neophodno je obezbijediti finansijska sredstva za funkcionisanje ovog tima.

Vlada Crne Gore je preko ovog Ministarstva bila suorganizator Regionalne radionice o nuklearnom zakonu, koja se održala u periodu od 4. do 8. septembra 2023. godine u Baru, a koju je organizovala Međunarodna agencija za atomsku energiju (MAAE) iz Beča. Svrha događaja je bila da učesnicima pruži odgovarajuća znanja u svim aspektima nuklearnog zakona, kao i sveobuhvatan pregled relevantnih međunarodno- pravnih instrumenata, uključujući skorašnji napredak u ovoj oblasti. Na radionici je uzelo učešća 35 učesnika iz 17 država.

Nerealizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- **Usvajanje Programa monitoringa životne sredine za 2023. godinu**, bilo je predviđeno u IV kvartalu.

Agencija za zaštitu životne sredine je izradila i dostavila Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Predlog programa monitoringa životne sredine za 2024. godinu u skladu sa zakonskim rokom. Međutim, sredstva predviđena Predlogom budžeta za 2024. godinu, su bila znatno manja od predloga finansijskih sredstava koje je Agencija dostavila, pa je Program vraćen Agenciji na korekcije.

S tim u vezi, Agencija za zaštitu životne sredine je prvobitni Predlog programa monitoringa za 2024. godinu uskladila sa odobrenim finansijskim sredstvima kroz Zakon o budžetu za 2024. godinu, na način da je Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2024. godinu obuhvatio samo tri programa: kvalitet vazduha, alergeni polen suspendovan u vazduhu i sadržaj opasnih i štetnih materija u zemljištu. Za sprovođenje Programa monitoringa obezbijeđena su finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore, u iznosu od 300.060,00€. Finansijska sredstva **nijesu obezbijeđena za monitoring sljedećih segmenata životne sredine**: praćenje stanja biodiverziteta, sistematsko ispitivanje nivoa nejonizujućih zračenja, monitoring buke, monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini, dok je tender za monitoring morskog ekosistema raspisan u novembru 2023. godine i pokrće analize za prvu polovinu 2024. godine.

✓ **Kvalitet vazduha**

U oblasti kvaliteta vazduha sprovode se sljedeći **regionalni projekti**:

- **Regionalni projekat za čistiji vazduh na Balkanu koji finansira švedska Agencija za međunarodni razvoj (SIDA).**
Projekat ima četiri komponente: (1) unapređenje izrade inventara emisija zagađujućih materija na lokalnom nivou; (2) aktivno uključivanje djece i mladih u kreiranje politike zaštite vazduha u saradnji sa UNICEF-om; (3) unapređenje saradnje sa lokalnim samoupravama i jačanje njihove uloge u upravljanju kvalitetom vazduha; (4) unapređenje dostupnosti podataka o praćenju kvaliteta vazduha na portalu Agencije za zaštitu životne sredine. Prvi regionalni sastanak u okviru ovog projekta je održan aprila 2023. godine u Petrovcu u Crnoj Gori, dok će se drugi održati u Ohridu, Sjeverna Makedonija (bez prisustva predstavnika Ministarstva);
- **Regionalni programa "EU4Green" koji finansira EU-** U okviru ovog projekta u oktobru je održana regionalna radionica u Podgorici na kojoj su predstavljena iskustva CETI d.o.o koja je jedina akreditovana laboratorija u regionu za praćenje kvaliteta vazduha. Druga radionica ima za temu uticaj zagađenja vazduha na ekosisteme i održava se u Tirani u novembru (bez prisustva predstavnika Ministarstva za oblast kvaliteta vazduha.)
- **Crna Gora aktivno učestvuje u aktivnostima Pan-Evropskog programa za zdravlje, životnu sredinu i saobraćaj vezanim za utvrđivanje sadržaja regionalne strategije održivog saobraćaja.** PEP – Pan evropski program je jedinstven model koordinacije međusektorske politike u oblasti transporta, zdravstva i životne sredine i platforma za međunarodnu saradnju i razmenu dobrih praksi, koju su zajedno osnovali Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE) i Regionalna kancelarija za Evropu Svjetske zdravstvene organizacije. Cilj programa je da se pomogne UNECE i zemljama članicama WHO, kao i drugim zainteresovanim stranama, u razvoju i sprovođenju održivih politika saobraćaja koje akcenat stavlja na zdravlje i uticaj saobraćaja na životnu sredinu.
- U projektu Agencije za zaštitu životne sredine Švedske, koji će trajati do juna 2024. godine, Crna Gora je izabrana za pilot-**projekat regionalnog programa za kvalitet vazduha za Zapadni Balkan.** Projekat ima nekoliko komponenti koje se odnose na unapređenje izvještavanja o kvalitetu vazduha, jačanje kapaciteta, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou, jačanje regionalne saradnje i razmjene iskustva u ovoj oblasti.

Takođe su izrađena sljedeća dokumenta:

- Vodič za djecu i mlade - upoznavanje sa osnovnim principima praćenja i očuvanja kvaliteta vazduha.
- Smjernice za rodno osviještenu politiku kvaliteta vazduha u Crnoj Gori.
- Analiza dostupnih podataka o uticaju zagađenja vazduha na zdravlje ljudi.

3.2.1.3. Realizovane aktivnosti po programu rada Vlade Crne Gore

U toku 2023. godine Vlada Crne Gore je:

- Usvojila Nacionalnu strategiju za upravljanje hemikalijama 2024- 2026. na sjednici od 3. avgusta 2023. godine.
- Usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima, na sjednici 8.9.2023. godine.

Ostali materijali upućeni Vladi Crne Gore na razmatranje:

- na sjednici od 26. maja 2023. godine usvojila je Završni izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama 2019-2022. godine.
- na sjednici od 15. februara 2023. usvojila je Odgovore na pitanja strana ugovornica Konvencije o nuklearnoj sigurnosti na Treći nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti;
- na sjednici od 13. aprila 2023. godine, donijela je rješenje da je za postupanje po prijavi u vezi buke iz igraonice „Čarobni Grad“, Šušanj, Opština Bar, nadležna Služba za vršenje komunalnog nadzora - Komunalna policija Opštine Bar;
- na sjednici od 8. juna 2023.godine dala je saglasnost na Predlog Programa rada i Finansijskog plana DOO „Fond za zaštitu životne sredine“ za 2023. godinu;
- na sjednici od 8. juna 2023.godine usvojila je Izvještaj o poslovanju DOO „Fond za zaštitu životne sredine“ u 2022.godini s Finansijskim izvještajem i Završnim računom;
- na sjednici održanoj 7. marta 2023. godine dala je saglasnost na Program rada i Finansijski plan DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“- Podgorica za 2023. godinu;
- na sjednici održanoj 20. jula 2023. godine usvojila je Izvještaj o poslovanju DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“Podgorica za 2022. godinu;
- na sjednici od 12. oktobra 2023. godine donijela je Odluku o izmjeni Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica;
- na sjednici od 12. oktobra 2023. godine donijela je Odluku o raspodjeli dobiti Društva sa ograničenom odgovornošću "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica za 2022. godinu;
- na sjednici od 7. decembra 2023. godine donijela je Odluku o izmjeni Statuta Društva sa ograničenom odgovornošću "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica;
- na sjednici od 12. januara 2023. godine, usvojila je Informaciju o zagađenju vazduha u Pljevljima i Sjevernoj zoni Crne Gore i zadužila Ministarstvo da pripremi predlog Odluke o obrazovanju Operativnog tima za sprovođenje kratkoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje zagađenja vazduha u Sjevernoj zoni.

Na osnovu Zakona o hemikalijama ("Sl. list CG", br. 51/17) Ministarstvo je donijelo:

- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o listi supstanci koje se ne upisuju u registar hemikalija i ne podliježu stručnoj procjeni ("Sl list CG", broj 19/23) kojim su prenijete izmjene Aneksa V REACH regulative.
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalija ("Sl list CG", broj 50/23) kojim su prenijete izmjene Aneksa I PIC regulative.
- Pravilnik o dopuni Pravilnika o metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalije („Sl. list CG“ broj 91/23), kojim su prenijete sve izmjene Regulative br. 440/2008 o utvrđivanju ispitnih metoda u skladu s REACH Regulativom.
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Liste klasifikovanih supstanci ("Sl list CG", broj 116/2023) kojim su prenijete sve izmjene Aneksa VI CLP regulative.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Na osnovu Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 52/16,73/19) Ministarstvo je donijelo Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližim uslovima, kriterijumima i postupku za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka ("Sl. list CG", br. 91/23).

Na osnovu Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 28/11, 1/14, 2/18) Ministarstvo je donijelo Pravilnik o izmjeni Pravilnika o metodama izračunavanja i mjerenja nivoa buke u životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 120/23).

Na osnovu Zakona o zaštiti vazduha ("Sl. list CG", br. 25/10, 40/11, 43/15 i 73/19) Ministarstvo je donijelo Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2023. godinu ("Sl. list CG", br. 54/23).

3.2.1.4. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

U skladu sa Zaključkom Vlade 08-010/23-5009/2 od 9.11.2023. godine, krajem 2023. godine otpočeo je proces ponavljanja procedure ponovnog utvrđivanja:

- Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti.
- Predloga zakona o dopuni Zakona o industrijskim emisijama i
- Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore br.07-011/23-77/2 od 12.januara 2023. godine Vlada je na sjednici od 15. februara 2023.godine donijela Odluku o obrazovanju operativnog tima za sprovođenje mjera za smanjenje zagađenja u Sjevernoj zoni kvaliteta vazduha Crne Gore.

3.2.1.5. EU integracije

XVI sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalnu politiku održan je 21. juna 2023. godine u Podgorici. Na sastanku se razmatrao progres u periodu od prethodno održanog i na istom su definisani operativni zaključci.

Tokom 2023. godine nastavljene su aktivnosti vezano za ispunjavanje obaveza iz Zelene agende, odnosno Akcionog plana. Crna Gora aktivno uzima učešće u svim aktivnostima koje sprovodi RCC vezano za Zelenu agendu za Zapadni Balkan. Takođe, crnogorski predstavnik Regionalne Radne grupe za životnu sredinu (RWG GAWB) uzeo je učešće na NGO Forumu Green Agenda, 30. marta u Beogradu.

EU4GREEN – Podrška implementaciji Zelene agende za Zapadni Balkan, je regionalni projekat vrijedan 11 miliona €, koji finansira Evropska komisija a za implementaciju zadužena je Agencija za zaštitu životne sredine Republike Austrije. Projekat ima za cilj da podrži implementaciju aktivnosti iz Zelene agende za Zapadni Balkan.

Na 9. sastanku strana ugovornica Espoo konvencije u Ženevi (MOP, 15.12.2023. godine) usvojena je "Odluka IX/4c-V/4c o poštovanju obaveza Bosne i Hercegovine iz Konvencije i Protokola u pogledu izgradnje hidroelektrane Buk Bijela na Drini", na bazi dostavljenog podneska od strane Crne Gore iz 2020. godine. Usvojena odluka iz 2023. godine utvrđuje obavezu sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu uz aktivno uključivanje Crne Gore, kao potencijalno pogođene sredine.

3.2.1.6. Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U postupku vršenja nadzora nad upravnim aktima Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za inspekcijske poslove -Odsjeka za ekološku inspekciju ovo Ministarstvo je postupalo na sljedeći način:

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku	13
Broj podnesenih žalbi	14
Broj podnesenih tužbi	2
Broj odluka donesenih u upravnom sporu pred Upravnim sudom	1

U drugostepenom upravnom postupku Direkcija za unapređenje životne sredine je odlučivala po žalbama podnesenim protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine po kojima je donešeno 10 rješenja i to: osam rješenja kojima su poništena rješenja Agencije i predmeti vraćeni na ponovni postupak i odlučivanje i dva rješenja kojim su poništena rješenja Agencije i meritorno odlučeno. Jedna žalba je izjavljena krajem decembra pa je iz tih razloga prenesena za 2024 godinu.

Rješavajući po žalbama podnešenim protiv rješenja Uprave za inspekcijske poslove – Odsjeka za ekološku inspekciju, donešena su tri rješenja i to dva rješenja kojim je poništeno rješenje ekološkog inspektora i predmet vraćen na ponovni postupak i jedno rješenje kojim je odbijena žalba i potvrđeno rješenje ekološkog inspektora.

U ovom periodu dostavljeno je dva odgovora na tužbu Upravnom sudu CG, koja su podnešena protiv rješenja ovog Ministarstva. Postupak pred Sudom je u toku.

Za ukazati je da, je po svim žalbama podnesenim protiv prvostepenih rješenja, ovaj Direktorat odlučio u roku koji je propisan Zakonom o upravnom postupku.

Što se tiče aktivnosti u vršenju upravnog nadzora nad organima nad kojima Ministarstvo vrši nadzor shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave dalo je saglasnost na:

- Program rada Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2023. godinu.
- Program rada Agencije za zaštitu životne sredine za 2023. godinu.
- Izvještaj o radu Agencije za zaštitu životne sredine za 2022. godinu sa Finansijskim izvještajem.

3.2.2. Direkcija za upravljanje otpadom i komunalne usluge

3.2.2. Odsjek za upravljanje otpadom

3.2.2.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

Programom rada Vlade za 2023. godinu u oblasti upravljanja otpadom od normative planirano je utvrđivanje dva zakona i to:

- Predloga zakona o upravljanju otpadom i
- Predlog državnog plana upravljanja otpadom.

Predlog zakona o upravljanju otpadom-Zbog nove organizacije organa državne uprave, Predlog zakona o upravljanju otpadom, iako je bila pribavljena većina mišljenja, ponovo je dostavljen na mišljenje svim relevantnim institucijama. Nakon što su pribavljena mišljenja nadležnih institucija i uzete u obzir sve sugestije i primjedbe zainteresovanih strana, Predlog

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

zakona poslat je Sekretarijatu za zakonodavstvo Crne Gore, ali se dobilo upustvo da se ovaj zakon dostavi na mišljenje Zajednici opština, Ministarstvu javne uprave, Ministarstvu finansija, Ministarstvu pravde i Ministarstvu evropskih poslova. Od svih subjekata dobijeno je pozitivno mišljenje, nakon čega je Predlog zakona o upravljanju otpadom utvrđen na 9. sjednici Vlade Crne Gore dana 21.12.2023. godine.

Predlog državnog plana upravljanja otpadom-U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom Državni plan upravljanja otpadom, Vlada donosi na predlog ministarstva koje je nadležno za poslove zaštite životne sredine. Imajući u vidu prethodno navedeno, utvrđivanje predmetnog plana planirano je programom rada Vlade za 2024. godinu za II kvartal.

U 2023. godini sprovedene su aktivnosti na sljedećim projektima:

- **Projekat pretvaranja deponijskog biogasa u električnu energiju na deponiju "Možura".**
Status projekta: Urađena je Studija izvodljivosti, a pri kraju je izrada i revizija Glavnog projekta. Eko fond finansira izradu Glavnog projekta.
- **Proširenje kapaciteta deponije izgradnjom novih sanitarnih kada na deponiju "Možura".**
Status projekta: Na osnovu konceptualnog rješenja uradiće se Studija izvodljivosti sa idejnim rješenjem koja bi bila osnova za raspisivanje tendera po principu „projektuj i izgradi“.
- **Projekat zatvaranja i rekultivacije privremenog skladišta komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na lokaciji Bakovići u Opština Kolašin.**
Status projekta: Zaključen je ugovor za izradu idejnog rješenja na osnovu koga će se raspisati javno nadmetanje za izradu glavnog projekta i izvođenje radova po principu "projektuj i izgradi". Procijenjena vrijednost radova od strane Opštine Kolašin je 4.200.000,00€.
- **Regionalni centar za upravljanje otpadom u Bijelom Polju za sjeverni region Crne Gore (Bijelo Polje, Berane, Plav, Andrijevicu, Rožaje, Kolašin, Mojkovac, Pljevlja, Žabljak, Petnjicu i Gusinje).**
Status projekta: Sprovedene su aktivnosti na stvaranju uslova za izradu tehničke dokumentacije, odnosno izrade Studije izbora lokacije za pomenuti regionalni centar.
- **Sanacija neuređenog odlagališta Zakršnica u Mojkovcu.**
Status projekta: Revidovan je Glavni projekat, a radovi su otpočeli u maju 2023. godine. U toku je sanacija ovog neuređenog odlagališta. Ugovorena vrijednost radova je 4.228.330,04€, a ugovorena vrijednost nadzora je 83.490,00€.
- **Projekat EU4 Green, Circular Economy (CE).**
Status projekta: Izabran je konsultant koji će uraditi Akcioni plan namijenjen privredi, a vezano za sistem produžene odgovornosti proizvođača.
- **Projekat Marine Litter Prevention MLP, GIZ.**
Status projekta: Regionalni program koji podržava četiri zemlje regiona: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo i Crna Gora, pomoćiće u smanjenju odlaganja plastičnog otpada u Jadransko more kroz olakšanu regionalnu razmjenu, te razmjenu znanja i prekograničnu saradnju. Projekat finansira Ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj Savezne Republike Njemačke (BMZ) a implementiran je od strane Njemačke razvojne organizacije GIZ - Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Vrijednost projekta je 3 miliona €. Sve četiri partnerske zemlje su se obavezale

na Zelenu agendu EU za Zapadni Balkan i potpisale su Sofijsku deklaraciju, kojom se evropski Zeleni dogovor proširuje na Zapadni Balkan.

▪ **Projekat Gašenje neuređenog odlagališta „Mislov do“ u Nikšiću.**

Status projekta: Shodno Informaciji o hitnosti gašenja požara na neuređenom odlagalištu „Mislov do“ u Opštini Nikšić, Vlada je donijela zaključak, br. 07-011/23-740/2, od 15.02.2023. godine, na osnovu kojeg je Ministarstvo uplatilo 400.000€ Opštini Nikšić. U skladu sa tenderskom procedurom izabrani su izvršilac i nadzor, urađeno je nulto stanje.

▪ **Projekat Plastika u rijekama - Aquatic Plastik, Danube region.**

Status projekta: Programskom oblašću obuhvaćeno je devet zemalja članica EU (Austrija, Bugarska, Hrvatska, Češka, Mađarska, Njemačka sa dvije zemlje Baden-Virtemberg i Bajern, Rumunija, Slovačka i Slovenija) i pet zemalja koje nisu članice EU (Bosna i Hercegovina, Republika Moldavija, Crna Gora, Srbija i Ukrajina sa četiri pokrajine: Černivetska oblast, Ivano-Frankiviska oblast, Zakarpatska oblast, Odesa oblast). Krajem 2023. godine odobren je projekat, implementacija počinje 2024. godine, a rok za završetak je 2026. godine.

▪ **Projekat: Upravljanje industrijskim otpadom (u saradnji sa Svjetskom bankom).**

Status projekta: Poslednje količine kontaminiranog zemljišta izvezene su u Belgiju u julu 2023. godine, dok su kontaminirane vreće izvezene za Portugal zaključno sa 31.10.2023. godine, čime su završeni radovi na remedijaciji bivšeg brodogradilišta u Bijeloj.

3.2.2.2. Realizacije zaključaka Vlade

Shodno Informaciji o hitnosti gašenja požara na neuređenom odlagalištu „Mislov do“ u Opštini Nikšić, Vlada Crne Gore je donijela zaključak, br. 07-011/23-740/2, od 15.2.2023. godine, na osnovu kojeg je Ministarstvo uplatilo 400.000€ Opštini Nikšić. U skladu sa tenderskom procedurom izabrani su izvršilac i nadzor, urađeno je nulto stanje.

Vlada Crne Gore je, 7.12.2023. godine, usvojila Izveštaj o realizaciji DPUO za 2022. godinu, na osnovu kojeg su donešeni zaključci koji su djelimično ispunjeni. Treba naglasiti da zaključak koji se odnosi na uspostavljanje informacionog sistema i jedinstvene baze podataka za oblast upravljanja otpadom nije realizovan.

3.2.2.3. Predlog mjera za unapređenje stanja

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u saradnji sa Upravom za kapitalne projekte i Nacionalnom jedinicom za implementaciju projekata “Procon” doo, pruži intezivniju podršku jedinicama lokalne samouprave, posebno u sjevernom regionu.

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, nastaviti saradnju sa nevladinim organizacijama, u cilju jačanja ekološke svijesti i u skladu sa zakonskom regulativom.

Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da:

- intenziviraju aktivnosti na odvojenom sakupljanju komunalnog otpada i neopasnog građevinskog otpada;
- na godišnjem nivou ažuriraju popis neuređenih odlagališta i preduzmu mjere za čišćenje, odnosno sanaciju istih;

- preduzmu mjere na jačanju ekološke svijesti o pravilnom upravljanju otpadom.

3.2.2.4. Ostale aktivnosti

Shodno Odluci o raspodjeli finansijskih sredstava za projekte nevladinih Organizacija iz oblasti upravljanja otpadom za 2023. godinu, koji se odnose na produžavanja vijeka trajanja sanitarnih deponija, na odbacivanje otpada na nepropisnim mjestima i na proširenu odgovornost proizvođača posebnih vrsta otpada, finansirano je 21 projekat, u ukupnom iznosu od 150.000€. Svi ovi projekti odnose se na jačanje ekološke svijesti.

3.2.2.5. Odsjek za komunalne usluge

Nerealizovane aktivnosti po Programu rada Vlade za 2023. godinu sa obrazloženjem i mjerama za izvršavanje postavljenih ciljeva.

Programom rada Vlade za 2023. godinu u oblasti komunalnih usluga od normative planirano je utvrđivanje tri zakona:

- ***Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja***- Radna grupa uradila je Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja i isti je upućen na mišljenje relevantnim institucijama. Urađena je RIA. Po preporuci Sekretarijata za zakonodavstvo potrebno je izmijeniti dio odredbi koje se odnose na ubiranje posebne naknade investicije koje su preuzete iz važećeg zakona. Nakon usaglašavanja teksta Predloga zakona sa sugestijama Sekretarijata za zakonodavstvo, isti će ponovo biti dostavljen na mišljenje relevantnim institucijama. U toku je formiranje nove Radne grupe za izradu Predloga zakona.
- ***Predlog zakona o komunalnim djelatnostima***-Radna grupa pripremila je Predlog zakona o komunalnim djelatnostima (novog), budući da je važeći Zakon donešen 2016. godine i da ga je bilo potrebno mijenjati. Zakon je bio poslat na mišljenje relevantnim institucijama i u potpunosti usaglašen sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Urađena je RIA. Međutim, zbog Odluke Ustavnog suda o poništenju dvije odredbe u podzakonskom aktu donešenom na osnovu važećeg zakona, ponovo se intervenisalo na tekstu Predloga zakona, kako propisane odredbe ne bi bile prepreka za uređivanje podzakonskog akta koji treba da uredi pitanja koja su bila predmet razmatranja Ustavnog suda. Pored toga, zbog promjene u organizaciji državne uprave, Predlog zakona je potrebno ponovo dostaviti na mišljenje relevantnim institucijama. Zbog promjene strukture članova, u toku je izmjena Radne grupe, tj. formiranje nove Radne grupe.
- ***Predlog zakona o vodnim uslugama***-Zakon o vodnim uslugama treba da uredi pitanja vezana za regulisane komunalne djelatnosti (vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama) koje su sada uređene Zakonom o komunalnim djelatnostima iz 2016. godine. Zbog specifičnosti ove komunalne djelatnosti, odlučeno je da se ova oblast uredi posebnim zakonom. Radna grupa uradila je Predlog zakona o vodnim uslugama koji je bio dostavljen na mišljenje relevantnim institucijama. Urađena je RIA. Pribavljena su sva mišljenja, ali ovaj zakon ne treba donijeti prije Zakona o komunalnim djelatnostima budući da bi ostao neuređen dio ostalih komunalnih djelatnosti. Pored toga, zbog promjene u organizaciji državne uprave, potrebno je pribaviti nova mišljenja na Predlog zakona, kao i formiranje nove Radne grupe.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Nakon toga, Predlog zakona biće stavljen u proceduru utvrđivanja od strane Vlade Crne Gore.

U 2023. godini sprovedene su aktivnostima na sljedećim projektima:

▪ **Implementacija projekata koji se realizuju kroz Ugovore koje vodi D.O.O. Procon - Consulting;**

- kreditni aranžman sa Evropskom investicionom bankom: „Vodosnabdijevanje i otpadne vode“(ukupna vrijednost: 57.000.000,00€);
- kreditni aranžman sa Bankom za razvoj Savjeta Evrope: „Izgradnja predškolske infrastrukture u Crnoj Gori - 2“(ukupna vrijednost: 10.000.000,00€);
- grant aranžman: IPA 2010 „Nadogradnja sistema otpadnih voda u Pljevljima - izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda“(ukupna vrijednost: 3.500.000,00€);
- grant aranžman WBIF 2019 „Investicioni grant WB-IG03-MNE-ENV-02 - Izgradnja sistema za tretman otpadnih voda u opštini Bijelo Polje”(ukupna vrijednost: 2.993.000,00€);
- WBIF 2021 „Grant tehničke podrške za projekat - WB24-MNE-ENV-01 - Pljevlja kanalizaciona mreža faza 2: Studija izvodljivosti, Glavni projekat, tenderska dokumentacija“(ukupna vrijednost: 350.000,00€);
- WBIF 2022 „Grant tehničke podrške za projekat - WB27-MNE-ENV-01 - II faza kanalizacione mreže za četiri prigradska naselja: Rubeža, Oštrovac, Ćemenca i Dragova luka”(ukupna iznos 600.000,00€);
- grant aranžman WBIF 2022 „Investicioni grant WB-IG07-MNE-ENV-01 - Unapređenje sistema otpadnih voda i vodosnabdijevanja u sjevernom regionu Crne Gore-Kolašin, Rožaje i Mojkovac“(ukupna vrijednost: 22.559.664,00€).

▪ **Implementacija projekata koji se realizuju kroz Ugovore koje vodi D.O.O. Vodacom**

- Ugovor o kreditu (BMZ 2012 66 196) dana 20. 12.2013. godine u iznosu od 36.000,000€, za potrebe Projekta „Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali, faza V“;
- Ugovor o kreditu (BMZ 2015 67 817) dana 29.12.2015. godine u iznosu od 28.800,000€, za potrebe Projekta „Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali, faza V-Komponenta 2“.

3.2.2.6. Realizacije zaključaka Vlade Crne Gore

- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 06.04. 2023. godine donijela zaključak broj: 07-011/23-1459/2 na osnovu kojeg je dala saglasnost na Godišnji plan rada za 2023. godinu D.O.O. Regionalni vodovod „Crnogorsko primorje“ Budva.
- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 12.07.2023. godine donijela zaključke broj: 07-322/23-3557/2 na osnovu kojih je Ministarstvo finansija iz Tekuće budžetske rezerve uplatilo 577.000,00€ preduzeću D.O.O. Regionalni vodovod “Crnogorsko primorje”, za nabavku i ugradnju dva mobilna postrojenja za prečišćavanje vode, radi ublažavanja posljedica pada izdašnosti vodoizvorišta Regionalnog vodovodnog sistema “Bolje sestre”. Ovim zaključcima zadužuje se D.O.O. Regionalni vodovod “Crnogorsko primorje”

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

da nastavi aktivnosti na realizaciji hitne mjere izgradnje privremene ustave u koritu rijeke Morače. U toku je realizacija aktivnosti po osnovu ovih zaključaka.

- Vlada je na sjednici održanoj 03.08.2023. godine donijela zaključak broj: 07-355/23-3972/2 na osnovu kojeg je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“.
- Vlada je na sjednici održanoj 08.09.2023. godine donijela zaključak broj: 08-335/23-4317/2 na osnovu kojih je usvojila Odluku o visini cijene vode koji je donio Odbor direktora DOO Regionalni vodovod „Crnogorsko primorje“, na X elektronskoj sjednici, održanoj 08.09.2023. godine.
- Vlada je na sjednici održanoj 27.12.2023. godine donijela zaključke broj: 08-320/23-6095/2 na osnovu kojih je usvojila Informaciju o realizaciji Plana pripreme ljetnje turističke sezone 2023. godine.
- Vlada je na sjednici održanoj 08.09.2023. godine donijela zaključke broj: 07-335/23-4084/2 na osnovu kojih je usvojila Informaciju o preraspodjeli kreditnih sredstava Njemačke razvojne banke (KfW) faza V i faza V2.

3.2.2.7. Predlog mjera za unapređenje stanja

U oblasti upravljanja komunalnim djelatnostima predlaže se da, Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u saradnji sa Upravom za kapitalne projekte i Nacionalnom jedinicom za implementaciju projekata Procon d.o.o. i Vodacom d.o.o. pruži intenzivniju podršku jedinicama lokalne samouprave, posebno u sjevernom regionu.

Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da:

- intenziviraju aktivnosti na unapređenju sistema vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda,
- intenziviraju aktivnosti na rješavanju pitanja eksproprijacije i rješavanja imovinsko-pravnih pitanja za potrebe realizacije aktivnih projekata,
- da pokrenu aktivnosti na pitanju rješavanja kanalizacionog mulja na koje su u njihovoj nadležnosti.

✓ **Materijali upućeni Vladi Crne Gore na razmatranje u 2023. godini:**

- Statut DOO “Project-Consulting” – Podgorica, usvojen 15.02.2023. godine.
- Program rada i finansijski plan Društva sa ograničenom odgovornošću “Project-Consulting” - Podgorica za 2023. godinu, usvojen 02.02.2023. godine.
- Predlog imenovanja vršioca dužnosti izvršnog direktora društva sa ograničenom odgovornošću “Project- Consulting”- Podgorica, 17.03.2023. godine.

✓ **Materijali upućeni Evropskoj investicionoj banci, nakon analize i odobravanja:**

- XXIII Izvještaj o napretku finansijskog ugovora “Vodosnabdijevanje i tretman otpadnih voda u Crnoj Gori “.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Izvještaj br. 5 o napretku ugovora o investicionom grantu "Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Bijelom Polju".
- Izvještaj br. 6 o napretku ugovora o investicionom grantu "Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Bijelom Polju".
- ✓ **Aktivnosti na usaglašavanju Predloga izmjena i dopuna Granskog kolektivnog ugovora za stambeno komunalne djelatnosti**
 - Imenovani predstavnik od strane Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma od 20.04.2023. godine.
 - Usaglašavanje Predloga izmjena i dopuna Granskog kolektivnog ugovora za stambeno komunalne djelatnosti.
 - Prisustvo potpisivanju Izmjena i dopuna Granskog kolektivnog ugovora za stambeno komunalne djelatnosti sa predstavnicima Sindikata za komunalnu privredu, 18.10.2023. godine.
- ✓ **Aktivnosti vezane za poglavlje 27, izvještavanje za komunalne otpadne vode i direktivu 91/271/eec:**
 - Kvartalni izvještaj o Crnoj Gori, a vezano je za Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene, u periodu od 15. juna do 31. decembra 2022. godine, za komunalne otpadne vode (podaci dostavljeni 16.01.2023. godine).
 - Dostavljanje podataka za oblast komunalnih otpadnih voda za I prilog Izvještaja EK o Crnoj Gori 2023, odnosno informacije o aktivnostima i dostignućima u okviru pregovaračkog poglavlja (podaci dostavljeni 20.03.2023. godine).
 - Praćenje trendova vezano za politiku EU u dijelu direktive 271/91/EEC o komunalnim otpadnim vodama kroz prezentaciju na temu "Revision of the Urban Wastewater Treatment Directive".

3.2.2.8. Izvještaj o stanju u upravnim oblastima

U postupku vršenja nadzora nad upravnim aktima Agencije za zaštitu životne sredine ovo Ministarstvo je postupalo na sljedeći način:

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku3
Broj podnesenih žalbi4

U drugostepenom upravnom postupku Direkcija za upravljanje otpadom i komunalne usluge je odlučivala po žalbama podnesenim protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine donijeta su tri rješenja kojima se žalba odbija.

U izvještajnom periodu navedene žalbe su izjavljene protiv rješenja prvostepenih organa koje su se odnosile na sprovođenje Zakona o životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 52/16, 073/419). U ovom periodu dostavljena su dva odgovora na tužbu Upravnom sudu CG, koja su podnešena protiv rješenja Ministarstva. Postupak pred Sudom je u toku.

3.2.2.9. Ostale aktivnosti

- Učešće u pripremi Plana javnih nabavki za Programski Budžet u 2023. godini.
- Učešće u radu Skupštine Vodacoma D.O.O. Tivat, zakazane za 31.1.2023. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Učešće u pripremi Izveštaja o radu i stanju upravnoj oblasti Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma za 2022. godinu.
- Podrška u idejama za rješenje problema otpadnih voda u skladu sa prioritetima Strategije pametne specijalizacije.
- Strategija regionalnog razvoja (podaci po regionima za otpadne vode za 2022. godinu i plan za 2023. godinu).
- Mišljenja na prostorno planska dokumenta (PUP Berane, "Poslovni centar Kruševac - Zona B" u Podgorici. Detaljnog urbanističkog plana „Centar“, Opština Tuzi) i ostala koja su došla u dijelu direktnog izjašnjenja.
- Informacija o poslovanju privrednih društava – pripremljena analiza rada "Procon" DOO, zajedno sa ostalim preduzećima na nivou Ministarstva (1.12.2023. godine).
- Izveštaj o napretku u sprovođenju Nacionalne strategije za integralno upravljanje obalnim područjem (NS IUOP).
- Razmatranje zahtjeva za budžetskim sredstvima dostavljenih od strane pojedinih opština.
- Prisustvo sastanku 18.10.2023. godine i ekspertske misiji za statistiku.
- Voda u MONSTAT-u, a vezano za izradu OSCE upitnika.

3.3. DIREKTORAT ZA KLIMATSKE PROMJENE I ZAŠTITU PRIRODE

Direktorat za klimatske promjene i zaštitu prirode vrši poslove koji se odnose na: pružanje stručne pomoći u vezi sa pitanjima od strateške važnosti za poslove iz nadležnosti Direktorata razvoj i izvještavanje o sprovođenju Nacionalne strategije u oblasti klimatskih promjena, Nacionalne strategije za adaptaciju na uticaj klimatskih promjena i drugih relevantnih dokumenata iz oblasti klimatskih promjena; sprovođenje mjera za ublažavanje i prilagođavanje na klimatske promjene; uspostavljanje i vođenje sistema praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte, uključujući nadzor nad vođenjem inventara gasova sa efektom staklene bašte; inicira i podržava definisanje politika različitih sektora u kontekstu izgradnje niskokarbonske ekonomije otporne na uticaj klimatskih promjena; izradu Nacionalnih komunikacija o promjeni klime, propisa u oblasti mehanizma monitoringa emisije gasova s efektom staklene bašte, supstanci koje oštećuju ozonski omotač, EU sistema trgovine emisijama, uređivanje i redovno ažuriranje specijalizovanih portala za klimatske promjene, portala MIV (monitoringa, izvještavanja, verifikacije), sistema emisije gasova sa efektom staklene bašte GHG; uspostavljanje sistema praćenja i ETS sistema trgovine emisijama uz koordinaciju sa institucijama koje su u obavezi praćenja svojih emisija; učesće u pregovaračkom procesu i aktivnostima vezanim za pristupanje EU u okviru Pregovaračkog poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene; usklađivanje zakonodavstva s propisima Evropske unije u oblasti zaštite prirode, uključujući habitate, ptice i rijetke biljne i životinjske vrste, invazivne vrste, promet ugroženih vrsta i druge propise Evropske unije u oblasti zaštite prirode; izradu programa i planova za zaštitu prirode i biodiverziteta, upravljanje zaštićenim područjima prirode i uspostavljanje mreža zaštićenih područja, naročito NATURA mreže; utvrđivanje i sprovođenje zaštite prirodnih cjelina od značaja za državu; utvrđivanje i očuvanje područja pod međunarodnom zaštitom i prekograničnih zaštićenih područja; predlaganje sistemskih mjera za sprovođenje strateških dokumenata, planova i programa u oblasti zaštite prirode i druge poslove u skladu sa propisima.

3.3.1. Realizovane Aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- **Informacija o statusu očuvanosti i aktivnostima u Posebnom rezervatu prirode „Tivatska solila“.** U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore donijetim 27. juna 2013. godine, JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore dostavlja Ministarstvu nadležnom za poslove zaštite životne sredine "Informaciju o statusu očuvanosti i aktivnostima u posebnom rezervatu prirode Tivatska Solila" radi vršenja evaluacije sprovođenja upravljanja ovim zaštićenim područjem. U 2023. godini, JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore je dostavilo Ministarstvu "Informaciju o statusu očuvanosti i aktivnostima u posebnom rezervatu prirode Tivatska Solila" za 2022. godinu na koje je Ministarstvo dalo komentare u cilju unapređivanja. Korigovana, finalna verzija je dostavljena Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje. Informacija usvojena na sjednici Vlade Crne Gore od 30. marta 2023. godine.
- **Izveštaj o sprovođenju planova upravljanja nacionalnim parkovima u CG.** Priprema planova upravljanja za zaštićena područja osnovni je preduslov za obezbjeđivanje efikasne zaštite, odnosno sprovođenja mjera u skladu s Odlukom o proglašavanju obaveza je shodno Zakonu o zaštiti prirode. Zakon o zaštiti prirode i dosadašnja praksa podrazumijevali su dostavljanje godišnjih izvještaja Ministarstvu od strane JP za nacionalne parkove Crne Gore o sprovođenju Godišnjih programa upravljanja nacionalnim parkovima. Ministarstvo je nakon upoznavanja sa sadržajem Izvještaja o realizaciji Godišnjih programa upravljanja za sve nacionalne parkove za

2022. godinu poslalo komentare ovom preduzeću radi unapređivanja istog. Nakon korigovanja Izveštaja, dokument je u skladu sa članom 58 Zakona o zaštiti prirode dostavljen Vladi Crne Gore. Izveštaj usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 6. jula 2023. godine.

3.3.2. Nerealizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- **Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode**-Proces Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirode je otpočet shodno potrebi da se u nacionalno zakonodavstvo dodatno transponuje EU zakonodavstvo i UN regulativa iz oblasti zaštite prirode, kao što su Nagoja protokol (koja kao dio Konvencije o biološkoj raznovrsnosti definiše pristup genetskim resursima i pravičnu podjelu koristi koje proizilaze iz njihovog korišćenja), pitanja držanja životinja u zatočeništvu, prihvatilištima za divlje životinje i trgovine divljim vrstama (CITES konvencija) itd. U 2023. godini održavani su redovni sastanci Radne grupe za izradu Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirode. Od 8. juna do 18. jula 2023. sprovedena je Javna rasprava o Nacrtu zakona o zaštiti prirode, koja je uključivala tri okrugla stola. U skladu sa zakonskim procedurama, pripremljen je Izveštaj sa Javne rasprave. Radi unapređivanja teksta Nacrta zakona, u skladu sa komentarima pristiglim tokom Javne rasprave (143 komentara), dodatno su angažovani eksperti koji treba da pruže pomoć u pronalaženju najadekvatnijih rješenja u skladu sa evropskim zakonodavstvom i praksom. Nacrtom programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu predloženi rok za utvđivanje teksta Predloga zakona o zaštiti prirode je II kvartal 2024. godine.
- **Izrada Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena**- Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena planirano je za 2023. godinu, međutim ta obaveza nije realizovana, s obzirom na veliki broj komentara koji je pristigao tokom Javne rasprave. S obzirom da se radi o veoma zahtjevnoj oblasti, angažovani su eksperti, čija ekspertiza treba da unaprijedi tekst Nacrta zakona. Novi rok za usvajanje gore pomenutog Zakona je III kvartal 2024. godine. U cilju daljeg usklađivanja sa EU pravnom tekovinom Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera otpočelo je izradu novog Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača. Novi zakon će definisati odredbe po pitanju funkcionisanja sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim izmjenama, kao i za monitoring i izvještavanje, akreditacije i verifikacije, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji. Takođe, novi zakon će osigurati harmonizaciju sa EU pravnom tekovinom u odnosu na praćenje i izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene baste u skladu sa EU Regulativom EU 2018/2066 i EU Regulativom 2018/2067 o akreditaciji i verifikaciji podataka. U izvještajnom periodu održano je više konsultacija sa svim zainteresovanim stranama u cilju unapređenja Nacrta Zakona.

Ranije Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma raspisalo je 14. februara 2023. godine javni poziv za dodjelu emisionih kredita za 2022. godinu. Na javni poziv prijavila se Elektroprivreda Crne Gore a.d. kao pravno lice koja upravlja stacionarnim postrojenjem koje obavlja aktivnosti odnosno djelatnosti koje emituju gasove sa efektom staklene bašte. Prodajom emisionih kredita na javnoj aukciji

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

prikupljena su sredstva u ukupnom iznosu od 9. 255.775,87€. Sredstva prikupljena prodajom emisionih kredita stavljaju se na raspolaganje Fondu za zaštitu životne sredine (Eko-fond), kojima Eko-fond može raspolagati u iznosu od 7. 867.409,00€, dok je preostali dio u iznosu od 1.388.366,00€ porez na dobit. Vlada Crne Gore je na sjednici od 04.05.2023. godine usvojila Odluku o alokaciji sredstava prikupljenih prodajom emisionih kredita. Sredstva od prodaje emisionih kredita su namijenjena za izgradnju obnovljivih izvora energije u iznosu od 4.1 milion €, zaštitu i unapređenje životne sredine u iznosu od 2,67 miliona € i za podsticanje inovacija u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije Crne Gore (2019-2024) u iznosu od 1,1 milion €.

U novembru 2023. godine, od strane Svjetske banke odobrena su sredstva za izradu Strategije niskokarbonskog razvoja, koja će omogućiti izradu modela, scenarija kao i paralelne konsultacije sa zainteresovanim stranama, a u cilju što bolje pripreme Strategije i njenog Okvira, koji će definisati niskokarbonsku budućnost Crne Gore.

U saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera nastavlja implementaciju projekta „Jačanje kapaciteta Crne Gore u oblasti integrisanja rizika od klimatskih promjena u proces planiranja“ za izradu Nacionalnog plana prilagođavanja klimatskim promjenama-NAP, koji finansira Zeleni klimatski fond (GCF). Projektom su obuhvaćena četiri sektora: voda, zdravstvo, turizam i poljoprivreda, kao najugroženiji sektori u pogledu prilagođavanja. Planirano je da prvi nacrt Plana adaptacije sa Akcionim planom bude pripremljen do juna 2024. godine, a da dokument bude usvojen do kraja II kvartala 2024. godine.

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera aktivno nastavlja sprovođenje projekta “Jačanje crnogorskog Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) i akcija adaptacije u okviru transparentnosti – CBIT”. Cilj CBIT projekta je jačanje kapaciteta nacionalnih institucija u oblasti klimatskih promjena, uključujući sinergijsko djelovanje u pogledu transparentnosti, kao i usvajanje ili poboljšanje metodologija (priručnici) i unapređenje podataka za povećanje transparentnosti, kako bi se postigao niskokarbonski razvoj.

- **Strategija biodiverziteta s Akcionim planom 2024-2028. godine**-Projekat izrade Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom sprovodi se kroz Projekat podrške ranoj akciji UNEP-a, a finansiran je od strane GEF-a („Green Environmental Facility“). Obzirom da se radi o velikom projektu koji pruža podršku i zemljama iz regiona, usled sporosti sprovođenja administrativnih procedura UNEP kancelarije u Najrobiju došlo je do usporene realizacije planiranih aktivnosti. Očekuje se da će Nacionalna strategija biti realizovana i usvojena 2025. godine.
- **Informacija o urađenim studijama revizije za pojedina zaštićena područja sa fokusom na nacionalne parkove**- Ministarstvo je 2021. godine u skladu sa zakonskom procedurom pokrenulo postupak revizije za 37 zaštićenih područja, proglašanih 1968.godine, a za koja je utvrđeno da ne postoje podaci o njihovim granicama, ciljnim staništima i vrstama. Takođe, Ministarstvo je u 2022. godini pokrenulo postupak revizije za nacionalne parkove: Durmitor, Skadarsko jezero i Lovćen. Zbog velikog broja studija revizija (uključujući I studiju revizije za Nacionalni park Lovćen) koju po Zakonu o zaštiti prirode izrađuje Agencija za zaštitu životne sredine, kasnilo se sa sprovođenjem kompletne procedure revizije područja. Takođe, procedura revizije za nacionalne parkove Durmitor i Skadarsko jezero nije završena iz razloga kašenja implementacije

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

GEF 7 projekta „Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje zaštite ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori” iz kojeg se finansiraju izrade studija revizije. Proces revizije za nacionalne parkove je zahtijevao i pokretanje procedure izmjene i dopune Zakona o nacionalnim parkovima. Očekuje se da će tokom 2024. godine biti završen kompletan proces revizija nacionalnih parkova i zaštićenih područja iz 1968. godine.

3.3.3. Ostale aktivnosti

Direktorat u okviru svog svakodnevnog djelovanja daje mišljenja, saglasnosti i smjernice na prostorno planska dokumenta, studije opravdanosti, izvještaje i odluke o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, godišnje izvještaje i ostala zvanična dokumenta.

U skladu sa članom 14 Zakona o nacionalnim parkovima, Ministarstvo je je dalo jedno mišljenje na svih pet Planova upravljanja za Nacionalne parkove Durmitor, Skadarsko jezero, Lovćen, Biogradska gora i Prokletije, kao i jednu saglasnost na pet Godišnjih programa upravljanja za navedene nacionalne parkove.

U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, Ministarstvo je dalo jednu saglasnost na Predlog odluke o proglašenju kategorije, granica, statusa i režima zaštite.

Direktorat za zaštitu prirode je dao ukupno 58 mišljenja na plansku dokumentaciju, i to: šest mišljenja na prostorno-urbanističke planove, zatim 34 mišljenja na urbanističko-tehničke uslove, pet mišljenja na detaljni prostorni plan i 13 mišljenja na detaljni urbanistički plan,

U skladu sa Zakonom o šumama, Ministarstvo je dalo 13 mišljenja na Programe gazdovanja šumama.

U skladu sa Zakonom o divljači i lovstvu dato je 32 mišljenja na organizovanje inostranog lova u lovištima za lovnu sezonu 2023/2024. godinu.

3.3.4. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

U toku je realizacija zaključka Vlade Crne Gore kojim se ranije Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma zadužuje da u saradnji sa JP za upravljanje morskim dobrom (nadzor nad izvođenjem radova), Ministarstvom ekonomskog razvoja (troškovi smještaja i ishrane radnika) i kompanijom Zaštita prostora doo (izvođač radova), shodno programskom zadatku projekta dina i prethodnom iskustvu, realizuje aktivnost izdgradnje zaštitnog nasipa na plaži u cilju prihrane plaže i obezbjeđenja njene funkcionalnosti za ljetnju turističku sezonu, kao i „prostiranje“ dina prije početka ljetnje turističke sezone.

Rok za datu aktivnost je maj 2024. godine. Zaštitni nasip je izgrađen u decembru 2023. godine.

3.3.5. Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku 6

Broj podnesenih žalbi 6

U drugostepenom upravnom postupku raniji Direktorat za zaštitu prirode je odlučivao po šest žalbi podnesenih protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine po kojima je donešeno šest rješenja, gdje je u pet slučajeva poništeno rješenje Agencije i predmeti vraćeni na ponovni postupak i odlučivanje i jedno rješenje kojim je žalba odbijena i potvrđeno rješenje Agencije.

U izvještajnom periodu je podnijeto četiri zahtjeva za Slobodan pristup informacijama, od čega je u tri slučaja odobren pristup informacijama, dok je jedan zahtjev u skladu sa članom 20 Zakona o slobodnom pristupu informacijama prosljeđen nadležnom tijelu na dalju nadležnost.

3.3.6. Predlog mjera i preporuka za unapređenje stanja

U nastavku se navodi spisak mjera za koje Direktorat za klimatske promjene i zaštitu prirode smatra kao preduslov za unapređivanje zaštite prirode.

- Unapređenje upravljanja zaštićenim područjima bi se sprovodilo kroz jačanje komunikacije sa upravljačima zaštićenih područja. Efikasno upravljanje zaštićenim područjima je preduslov za adekvatnu zaštitu. Radi postizanja ovog cilja, jačala bi se komunikacija sa upravljačima zaštićenih područja, takođe, radilo bi se na jačanju ljudskih resursa, što bi podrazumijevalo sprovođenje obuka koje se odnose na unapređivanje dokumenata kojima se upravljaju zaštićena područja, kao i obuke o značaju zaštićenih područja i područja ekološke mreže. Dio podrške se u 2023. godini obezbijedio kroz implementaciju GEF 7 projekta.
- Transformacija JP za nacionalne parkove CG koje upravlja sa oko 7,7% teritorije Crne Gore, a koje još uvijek nije transformisano u privredno društvo u roku definisanim u Zakonu o nacionalnim parkovima. Takođe, transformaciji treba da prethodi analiza poslovanja i efikasnosti upravljanja i odabir najefikasnijeg sistema rada ovog preduzeća.
- Jačanje međusektorske saradnje bi se sprovodilo kroz intenzivnije uključivanje i učešće predstavnika sektora zaštite prirode u procesima izrade planskih dokumenata radi integracije principa zaštite u planove.
- Jačanje svijesti o značaju zaštićenih dobara je osnova za nesmetano uspostavljanje novih zaštićenih dobara i bolje zaštite postojećih zaštićenih područja. Osnova za postizanjem ove mjere bi bilo donošenje komunikacione strategije/plana.
- Uspostavljanje novih zaštićenih područja i područja ekološke mreže je obaveza Crne Gore i ona se odnosi na zaštitu 30% kopna i 30% mora do 2030. godine (EU Strategija biodiverziteta i donijete međunarode politike-COP 15 - Konvencija o biološkoj raznovrsnosti).
- Povećanje budžetskih sredstava u sektoru zaštite prirode. Zbog dosadašnjeg minimalnog budžeta, aktivnosti su se uglavnom finansirale iz donacija i projekata što često podliježe drugačijim procedurama koje nekad otežavaju planiranje. S tim u vezi, potrebno je redefinisati prioritete i posebno obratiti pažnju na finansiranje programa monitoringa životne sredine.

3.4. DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNU SARADNJU I EU FONDOVE

Direktorat za međunarodnu saradnju i EU fondove vrši poslove koji se odnose na: predlaganje, praćenje i usmjeravanje politike u oblasti pregovaranja sa EU u okviru Pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene (u daljem tekstu: Poglavlje 27), uključujući koordinaciju relevantnih resora; realizaciju i izvještavanje u dijelu obaveza u nadležnosti Ministarstva koje se odnose na jonizujuće i nejonizujuće zračenje, nuklearnu i radijacionu bezbjednost i sigurnost, uključujući Poglavlje 1 – Sloboda kretanja roba, 15 - Energetika, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 21 – Trans - evropske mreže, 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata, 23 – Pravosuđe i temeljna prava, 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, 30 – Vanjski odnosi i 31 - Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika; politike međunarodne saradnje za oblasti ekologije na bilateralnom i multilateralnom nivou; politike u oblasti klimatskih promjena; organizaciju, koordiniranje, sprovođenje i nadzor aktivnosti vezanih za proces pristupanja Evropskoj uniji u okviru Poglavlja 27 i ostalih poglavlja za čije obaveze je nadležno Ministarstvo, uključujući izvještavanje ka relevantnim nacionalnim i institucijama EU; IPA fondove za podršku procesu evropskih integracija Crne Gore posebno u oblasti životne sredine i klimatskih promjena; saradnju sa institucijama nadležnim za fondove za pretpristupnu pomoć EU; iniciranje i definisanje programa i projekata, monitoring realizacije odobrenih programa i projekata koje finansira EU; saradnju sa institucijama nadležnim za fondove za pretpristupnu pomoć EU; koordinaciju, pripremu i sprovođenje programa i projekata koji se finansiraju sredstvima iz kapitalnog budžeta, međunarodnih i domaćih kredita, inicijativa, donacija i drugih fondova, kroz koordinaciju aktivnosti na identifikaciji potreba za međunarodnu pomoć i definisanje programa i projekata, uključujući monitoring i izvještavanje o realizaciji odobrenih programa i projekata koji se finansiraju putem međunarodne pomoći i druge poslove u skladu sa propisima.

3.4.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

✓ Usvojena su dva polugodišnja izvještaja o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 - životna sredina i klimatske promjene.

Četvrti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade Crne Gore od 8. juna 2023. godine, i obuhvata period septembar 2022 - februar 2023. godine. U navedenom periodu planirana je realizacija 102 mjere, od čega je realizovano 39, što čini stepen realizacije 38,23%.

Peti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period mart - avgust 2023. godine¹. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade 1. decembra 2023. godine. U izvještajnom periodu planirana je realizacija 116 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, od kojih je realizovano devet mjera (stepen realizacije 8%) i 38 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 33%).

U izvještajnom periodu planirane su 44 mjere sa rokom kontinuirano, od kojih je 31 realizovana (stepen realizacije 71%) i devet mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 20%).

¹ U cilju što preciznijeg izvještavanja o učinku u navedenom izvještaju uvodi se status djelimično realizovane aktivnosti. Takođe, izdvojene su aktivnosti (mjere) sa rokom dospjelo za realizaciju i aktivnosti (mjere) sa rokom kontinuirano, pri čemu se stepenom realizacije odvojeno procentualno predstavljaju. Napominjemo da će se aktivnosti sa rokom kontinuirano i dalje pratiti u svakom narednom izvještaju

3.4.2. Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva

Izgradnja Eko-efikasne zgrade u Podgorici je najznačajniji bilateralni projekat u oblasti životne sredine koji realizuju Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Crne Gore i Ministarstvo ekologije i energetske sigurnosti Italije. Projekat je počeo 2011. godine, a sredinom 2012. godine uspostavljen je poseban crnogorsko-italijanski finansijski instrument za zaštitu životne sredine (EMIF – Environment Montenegrin-Italian Facility), u okviru kojeg se realizuje projekat.

Nakon zastoja u realizaciji projekta od 2015. godine, uslovi za nastavak projekta stvoreni su krajem 2020. godine. Radovi na izgradnji Eko-efikasne zgrade nastavljani su 21. februara 2022. godine i teku planiranom dinamikom. Trenutno se sprovode aktivnosti probnog rada sistema elektro-distributivne mreže, što je dio procedure kako bi objekat prošao tehnički pregled i kako bi se dobila upotrebna dozvola. U skladu sa sadašnjom dinamikom, završetak radova očekuje se tokom aprila/maja 2024. godine. Takođe, započeta je aktivnost ka iniciranju izrade tenderske dokumentacije (počevši od prijave u centralni registar javnih nabavki za 2024. godinu), a radi opremanja Eko-efikasne zgrade. Kada bude završen postupak javne nabavke i opremanja, koji će sprovoditi Uprava za državnu imovinu, zgrada će biti stavljena u upotrebu. Opremanje zgrade i useljenje je planirano najkasnije do kraja 2024. godine.

3.4.3. Aktivnosti EU fondova

Tokom 2023. godine, ključne aktivnosti odnosile su se na pripremu godišnjih ili višegodišnjih programa, koordinaciju u pripremi projekata, pripremu tenderskih dokumentacija, učešće u procesu ugovaranja kroz evaluacione komisije, praćenje implementacije i izvještavanje o projektima i programima kroz Instrument za pretprijetnu podršku (IPA). Uz to, Direkcija/Odsjek za fondove EU ima ulogu i u ostalim EU programima – EU program reformi (EU Reform facility), Investicioni okvir za Zapadni Balkan (Western Balkans Investment Framework), programi prekogranične saradnje i sl.

Tokom 2023. godine sprovedene su aktivnosti na realizaciji sljedećih projekata:

✓ **IPA Godišnji Akcioni dokument za 2016. godinu**

1. Projekat „Podrška u implementaciji i monitoringu u upravljanju vodama“

Vrijednost Ugovora: Inicijalna vrijednost 2.399,500€, nova vrijednost ugovora 3.549,500€.

Aktivnosti vezane za prvu fazu projekta su završene u periodu novembar 2019 - april 2023. godine. Iz rezervi IPA 2016 programa odobreno je produženje ugovora u iznosu od 1,15 miliona € i ugovor je potpisan 18.05.2023. godine. Realizacija planiranih aktivnosti je u toku i u skladu sa predviđenom dinamikom.

Glavni korisnici projekta su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

2. Projekat „Podrška u pripremi projekata za sektor životne sredine i klimatskih akcija“

Vrijednost Ugovora: 3.234,000€.

Projekat je započeo u januaru 2021. godine i originalno trajanje je bilo tri godine, ali će biti produžen do kraja 2024. godine iz rezervi IPA 2016 programa. Potpisivanje produžetka Ugovora je planirano tokom prve polovine 2024. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Tekući potprojekti su:

- Priprema projektne dokumentacije za projekat otpadnih voda u opštini Bijelo Polje.
- Priprema projektne dokumentacije za projekat „Izgradnja kanalizacione mreže i PPOV u opštini Rožaje.“
- Priprema projektne dokumentacije za projekat „Unapređenje vodosnabdijevanja i izgradnja sistema za tretman otpadnih voda u opštini Kolašin.“
- Priprema projektne dokumentacije za projekat „Unapređenje sistema otpadnih voda u opštini Mojkovac.“
- Studija izvodljivosti za zamjenu azbestnih cijevi za vodosnabdijevanje u Crnoj Gori.
- Konzervacija i revitalizacija Ade Bojane.
- Rehabilitacija Biogradskog Jezera.
- Implementacija INSPIRE direktive: Podrška u stvaranju uslova za utvrđivanje prostornih podataka infrastrukture.
- Strateška procjena uticaja na životnu sredine za Državni plan upravljanja otpadom.
- Program izgradnje kapaciteta za olakšavanje pripreme i upravljanje IPA projektima.
- Podrška u IPA III programiranju.

3. Podizanje svijesti o politikama životne sredine i klimatskih promjena -GRANT Vrijednost deset ugovora: 841.055,13€ (731.217,51€ IPA učešće).

Projekat je uspješno realizovan u predviđenom roku kroz deset ugovora sa nevladinim organizacijama. Posljednji Ugovor je završen u januara 2023. godine.

✓ **Instrument za evropsku integraciju (EUIF) 2017**

1. Priprema Nacionalnog plana upravljanja otpadom

Vrijednost Ugovora: 295,450€.

Obrađivač Plana je pripremio i dostavio konačnu verziju Nacionalnog plana za upravljanje otpadom za period 2023-2028 "NWMP 2023-2028" 15.11.2023. godine i Završni izveštaj 1.12.2023. godine, na komentare, Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Tokom decembra 2023. godine, Ministarstvo je Obrađivaču dostavilo komentare u više navrata. Očekuje se da će Nacionalni plan upravljanja otpadom biti usvojen u prvoj polovini 2024. godine.

2. Učešće u uspostavljanju NATURA 2000 mreže za Crnu Goru

Vrijednost Ugovora: 299.926,00€.

Status: Projekat je trajao 14 mjeseci i završen je 17. februara 2023. godine, u predviđenom roku. Projektom su uspješno ostvareni rezultati i indikatori definisani Projektnim zadatkom. Finalni izvještaj potvrđen od strane korisnika i IPA Direkcije 10. marta 2023. godine.

✓ **Godišnji akcijski program IPA 2021**

1. Podrška u uspostavljanju NATURA 2000 mreže u Crnoj Gori

Indikativna vrijednost Projekta: 1.500,000€.

Tokom 2023. godine uspješno je završena I faza tenderske procedure i započeta evaluacija ponuda kroz II fazu tendera. Očekuje se završetak ugovaranja tokom prvog kvartala 2024. godine.

2. Tehnička podrška za jačanje kapaciteta u životnoj sredini

Indikativna vrijednost Projekta: 2.382,352€.

Projekat će zbog kompleksnosti biti podijeljen u tri ugovora, i to:

- Podrška u uspostavljanju EIONET sistema za izvještavanje i monitoring (700.000,00 €).
- INSPIRE – Geoportal (300,000 €).
- Tehnička podrška za izgradnju kapaciteta (1.382,352 €).

Planirano je da tokom prve polovine 2024. godine budu pokrenute tenderske procedure za ugovoranje sva tri segmenta Projekta.

3. Nabavka višenamjenskog broda i opreme za istraživanje

Indikativna vrijednost Projekta: 3.500,000€.

Tokom 2023. godine pripremljena je tenderska dokumentacija za nabavku plovila, i na istu su dobijeni komentari DEU. Unaprijeđena verzija tenderske dokumentacije biće dostavljena Upravi za kapitalne projekte tokom I kvartala 2024. godine.

Takođe, otvoreno pitanje za narednu godinu je mogući nedostatak sredstava opredijeljenih kroz Akcioni dokument za ovu nabavku, jer je zbog protoka vremena došlo do porasta cijena na predmetnom tržištu.

Kako je životna sredina jedno od ključnih poglavlja u procesu pristupanja EU, Evropska komisija je u I kvartalu obavijestila nadležne institucije Crne Gore da je za sektor životne sredine opredijeljeno 50 miliona € IPA sredstava. Sredstva će biti realizovana kroz 2 programa:

- ✓ **Godišnji akcijski program IPA 2024** za koga je prvi nacrt pripremljen u martu 2023. godine. Nakon dobijanja komentara EK u oktobru 2023. godine, dokument je unaprijeđen i upućen EK posredstvom Ministarstva evropskih integracija 6.11.2023. godine. U okviru Programa će biti realizovan projekat Tehnička podrška za pripremu projekata u sektoru životne sredine i klimatskih promjena u Crnoj Gori (ukupna planirana sredstva 6,875 mil. €, od čega je 5,5 miliona IPA donacija).
- ✓ **Operativni program 2024–2027** za koji je prva verzija pripremljena u julu 2023. godine kada je i dostavljen Evropskoj komisiji. U skladu sa komentarima EK, unaprijeđena verzija Operativnog programa je upućena EK posredstvom Ministarstva evropskih poslova 8. decembra 2023. godine. Za Program će biti opredijeljeno oko 45 miliona € IPA sredstava, a biće uvećano i za obavezno nacionalno kofinansiranje (iznos od minimum 20%) i učešće međunarodnih kreditnih institucija, pa ukupna vrijednost Programa može biti i preko 70 miliona €.

Uz proces pripreme Operativnog programa i projekata, paralelno teče i proces uspostavljanja struktura i njihove akreditacije za upravljanje Programom.

3.4.4. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

- ✓ Zaključak Vlade Crne Gore broj 07-053/23-2699/2 od 15. juna 2023. godine i broj 08-322/23-5536/2 od 7. decembra 2023. godine koji se odnosi na uspostavljanje Operativne strukture (Upravljačkog tijela), koja će biti zadužena za sprovođenje Operativnog programa 2024-2027. u okviru IPA III perspektive kao i na pripremu nacrta samog Operativnog programa, koji je prosljeđen NIPAK-u (Ministarstvo evropskih poslova) 8.12.2023. godine, su realizovani za izvještajni period.
- ✓ Zaključak Vlade Crne Gore broj 07-430/23-2572/2 od 01. juna 2023. godine kojim se Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma zadužuje da informiše NAO i

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

NIPAK o predlogu institucionalnog okvira za implementaciju Sektorskog operativnog programa (2024-2027) za oblast životne sredine, kao i da analizira i procijeni organizacione i kadrovske kapacitete posredničkih tijela za upravljanje politikama i posredničkih tijela za finansijsko upravljanje i da pripremi i dostavi NIPAK kancelariji nacrt višegodišnjeg Operativnog programa za oblast zaštite životne sredine je realizovan. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je dostavilo informaciju o kadrovskim kapacitetima posredničkih tijela za upravljanje politikama i posredničkog tijela za finansijsko upravljanje NIPAK kancelariji 27. septembra 2023. godine. Ministarstvo je 8. decembra 2023. godine dostavilo Operativni program za oblast životne sredine NIPAK kancelariji. Na istoj sjednici Vlada je zadužila Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma da u saradnji sa NAO i NIPAK, konsultuje Ministarstvo finansija o budžetskim sredstvima za kofinansiranje višegodišnjeg Operativnog programa. Zaključak je realizovan u predviđenom roku.

3.4.5. Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

Direktorat za međunarodnu saradnju i EU fondove je po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama imao jedan zahtjev za koje je izdato Rješenje kojim se odbija informacija.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3.5. SLUŽBA ZA PRAVNE, OPŠTE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

Služba za pravne, opšte poslove i javne nabavke vrši poslove koji se odnose na: pripremu rješenja o pravima i obavezama službenika i namještenika po osnovu rada; ugovora; rješenja za isplatu radnih grupa, rješenja za isplatu pomoći, rješenja o otpremnini, rješenja o imenovanju i razrješenju predsjednika i članova odbora direktora u organima nad kojim ministarstvo vrši nadzor; javne nabavke; poslove koji se odnose na primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama SPI; poslove koji se odnose na Zakon o mirnom rješavanju radnih sporova pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova i Centrom za alternativno rješavanje radnih sporova; poslove vezane za Zaštitnika imovinsko pravnih interesa; izrada internih pravilnika ministarstva; izrada godišnjeg izvještaja o nepravilnostima rada ministarstva FMC; razvrstavanje, raspoređivanje, evidentiranje, čuvanje i arhiviranje akata i predmeta; arhivsku djelatnost; kancelarijsko poslovanje u elektronskom obliku (e-DMS) i dr.poslove.

3.5.1. Aktivnosti iz domena pravnih i opštih poslova

Po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama u periodu od 01.11-31.12.2023. godine, podniet je ukupno jedan zahtjev, koji je djelimično usvojen. Tokom izvještajnog perioda nije bilo žalbi po slobodnom pristupu informacijama.

Postupajući po podnijetim zahtjevima za izdavanje uvjerenja/potvrda, za izvještajni period, izdate su dvije potvrde/ uvjerenja sa podacima o kojima se vode službene evidencije, po članu 33 ZUP-a.

Za izvještajni period po podnijetim zahtjevima izdato je 16 rješenja od kojih: 11 rješenja o korišćenju godišnjeg odmora, 4 rješenja o korišćenju plaćenog odsustva i 1 rješenje o korišćenju porodijskog/roditeljskog odsustva.

Kod Poreske uprave podnijeto je ukupno 162 prijave i odjave.

U Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera sačinjeno je ukupno 23 ugovora i to:

- Ugovor o dopunskom radu - 10
- Ugovor o djelu - 12
- Jednostrani raskid Ugovora o djelu – jedan

3.5.2. Aktivnosti iz oblasti javnih nabavki

U 2023. godini sprovedene su dvije jednostavne nabavke preko ESJN.

✓ Jednostavne nabavke preko ESJN sistema

- Nabavka usluga putničkih agencija – nabavka usluga snabdijevanja aviokartama rezervacija, kupovina i isporuka avio karata i rezervacija, organizovanje.
- Nabavka usluga prevođenja.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U toku izvještajnog perioda Ministarstvo je sačinilo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama:

- Godišnji izvještaj.
- Metodologiju analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i
- Evidenciju o sukobu interesa, odnosno kršenju antikorupcijskog pravila.

Zaključeno je šest Ugovora za jednostavne nabavke do 8 000€ i to:

- nabavka poštanskih usluga,
- nabavka usluga štampanja,
- nabavka usluga fotokopiranja,
- nabavka usluga medijski konsalting,
- nabavka usluga Analize tržišta na sjeveru Crne Gore kao početno stanje kvaliteta turističkog proizvoda,
- zakup 100 licenci za korišćenje i ažuriranje softvera/elektronske zbirke "Katalog propisa 2023 Legal Expert" – serverska varijanta.

✓ **Centralizovane javne nabavke**

- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 1- Administrativni materijal.
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 2 - Potrošni materijal proizveden od strane proizvođača opreme (štampača/ fotokopir aparata/faks uređaja/računskih mašina).
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 4 – papir i papirni proizvodi.
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 5 - Štampani materijal.
- Posebni ugovor - Usluge obaveznog osiguranja motornih i priključnih vozila za štete pričinjene trećim licima i usluge kasko osiguranja motornih i priključnih vozila.
- Posebni ugovor - Partija 1: Nabavka i isporuka goriva za službena vozila.

3.6. SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

Služba za upravljanje ljudskim resursima vrši poslove koji se odnose na: izradu akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji; sprovođenje postupka zapošljavanja kadrova unutar ministarstva; učestvovanje u postupku selekcije kandidata za prijem u radni odnos; izrada rješenja o zasnivanju radnog odnosa i rješenja o raspoređivanju; imenovanja i razješenja visokorukovodnog kadra u Ministarstvu i u institucijama nad kojima Ministarstvo vrši nadzor; vođenje kadrovske evidencije službenika i namještenika; saradnju sa Upravom za ljudske resurse, praćenje probnog rada novozaposlenih; poslove rodne ravnopravnosti; poslove posrednika po Zakonu o zabrani zlostavljanja na radu; primjenu Kadrovskog informacionog sistema -HRMIS; razvoj ljudskih resursa; predlaganje plana razvoja i strateških ciljeva upravljanja ljudskim resursima Ministarstva; predlaganje politike upravljanja ljudskim resursima; analiziranje postojećih kadrovskih potencijala i predlaganje mjera za njihovo unapređenje; kreiranje godišnjih kadrovskih planova; realizacija procesa godišnjeg ocjenjivanja zaposlenih; realizaciju trening programa u Ministarstvu, kroz organizovanje učestvovanja zaposlenih na seminarima i obukama u cilju njihovog daljeg usavršavanja; koordiniranje aktivnosti edukacije ljudskih resursa; praćenje primjene Etičkog kodeksa; predlaganje mjera za unapređenje motivacije zaposlenih; koordinaciju saradnje u Ministarstvu sa obrazovnim institucijama u pravcu unapređenja razvoja djelatnosti iz resora Ministarstva; saradnju sa organima uprave i institucijama iz resora Ministarstva po pitanju razvoja kadrova; učešće u pripremi tenderske dokumentacije iz djelokruga nadležnosti; učešće u pripremi plana integriteta; pripremu i dostavljanje podataka za vođenje i ažuriranje sajta iz djelokruga nadležnosti, i druge poslove u skladu sa propisima.

3.6.1. Realizovane aktivnosti

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list Crne Gore" br. 98/23) koja je stupila na snagu dana 31.10.2023. godine, utvrđena je nova organizacija državne uprave, na osnovu koje je formirano Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Imajući u vidu obavezu novoformiranog Ministarstva u vezi donošenja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, realizovane su aktivnosti na njegovom donošenju.

Vlada Crne Gore na sjednici od 29. decembra 2023. godine je utvrdila, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kojim je sistematizovano 184 službeničko i namješteničko mjesto (uključujući mjesto ministra i dva državna sekretara).

U cilju kontinuiranog rada ovog organa, Vlada Crne Gore na predlog ministra turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera imenovala je dva državna sekretara i jednog vršioca dužnosti iz kategorije visoko rukovodnog kadra-sekretara Ministarstva.

Na osnovu Uredbe o ocjenjivanju državnih službenika i namještenika ("Službeni list Crne Gore", br. 16/19) i Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Služba za upravljanje ljudskim resursima, preduzela je aktivnosti na ocjenjivanju zaposlenih za 2023. godinu, koje je realizovano u zakonskom roku i u tom cilju pripremila 65 rješenja za godišnje ocjenjivanje preuzetih službenika.

Sve planirane aktivnosti koje su u nadležnosti Službe za upravljanje ljudskim resursima su blagovremeno i uspješno realizovane.

3.6.2. Stručno usavršavanje službenika

Prilikom preuzimanja službenika od Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, pravnog sljedbenika Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, sumirani su i podaci od 31.10.2023. godine o izvještajima, i pohadjanjima kako na opšti tako i na stručni program organizovanih od strane Uprave za ljudske resurse. Ukupan broj polaznika na sve vidove programa je 28. Po kalendaru Opšteg programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika iz oblasti ljudskih prava i sloboda, službeničkih sistema, bezbjedonosne kulture je 15 polaznika, a po kalendaru realizacije specifičnog programa obuke iz oblasti upravljanja IPA sredstvima je 12 polaznika. U organizaciji Centra za radno i socijalno pravo na temu "Dileme u primjena Zakona o radu sa primjerima sudske prakse" je jedan polaznik.

3.7. SLUŽBA ZA EKONOMSKO- FINANSIJSKE POSLOVE

Služba za ekonomsko finansijske poslove vrši poslove koji se odnose na: finansijsko-računovodstveno poslovanje; projektovanje i izvršavanje budžeta; praćenje namjenske upotrebe sredstava usmjerenih za obavljanje djelatnosti iz nadležnosti Ministarstva; sačinjavanje predračuna sredstava za rad Ministarstva i finansijskih planova; realizaciju svih ugovora koje je zaključilo Ministarstvo; sačinjavanje potrebnih informacija u vezi stanja finansijskih sredstava; vrši izradu finansijskih iskaza (bilansa uspjeha, bilansa stanja imovine i obaveza); vodjenje računovodstva (sintetičkih i analitičkih evidencija) i dostavljanje podataka Trezoru i Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja i drugim državnim organima; popunu obrazaca M-4 i IOPPD obrazaca nadležnom poreskom ograni i drugim državnim organima; obračun i isplatu naknada troškova za službena putovanja; obračunavanje plata službenika i namještenika i po prijemu obračunskih listi za isplatu zarada podnosi zahtjeve za plaćanje u SAP-u po bankama; sastavljanje obračunskih lista; vodi evidenciju administrativnih zabrana na zarade zaposlenih; čuvanje i arhiviranje knjigovodstvene dokumentacije; praćenje propisa iz oblasti računovodstva i pripremu internih i računovodstvenih pravila i procedura; pripremu dokumentacije za civilni sektor, Državnu revizorsku instituciju i Agenciju za sprječavanje korupcije; praćenje realizacije mjesečnog plana potrošnje finansijskih sredstava, saradnju sa svim organizacionim jedinicama; učešće u pripremi tenderske dokumentacije iz djelokruga nadležnosti; pripremu i dostavljanje podataka za vođenje i ažuriranje sajta iz djelokruga nadležnosti; učešće u pripremi plana integriteta; i druge poslove u skladu sa propisima.

Planirani budžet Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2023. godinu, iznosio je 3. 660.881,57€.

Tekući budžet Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, iznosio je nakon svih preusmjerenja u toku 2023. godine 4.604.098,19€ -realizovano je 4. 852.059,45€.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 098/23 i 102/23) formirano je Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera kao pravni sljedbenik Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma.

Napomena: Iznosi u tabeli br.2 uključuju i sredstva donacija u ukupnom iznosu od 2.084.590,71€.

Preusmjerenja prema drugim potrošačkim jedinicama i sa drugih potrošačkih jedinica Ministarstvu:

- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 14. decembra 2023. godine odobrila preusmjerenje sredstava u iznosu od 348.583,39€ sa potrošačke jedinice Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na potrošačku jedinicu Ministarstvo ekonomskog razvoja. Sredstva su bila neophodna za potrebe servisiranja i plaćanja Arbitražnog postupka, odnosno za učestvovanje i rad po fazama arbitražnog postupka pred Međunarodnim arbitražnim sudom u Londonu kao i za troškove samog suda, a sve u svrhu zastupanja Crne Gore u postupku međunarodne arbitraže u skladu sa UNCTRAL/LCIA arbitražnim pravilima u cilju zaštite državnih interesa.
- Vlada Crne Gore je na istoj sjednici 2023. godine razmotrila Informacije o preusmjerenju ostvarenih ušteta i obezbjeđenju nedostajućih sredstava kod određenih potrošačkih jedinica koje je dostavilo Ministarstvo finansija, pa je shodno tome odobrila

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

preusmjerenje sredstava u iznosu od 1.280.000,00€ na potrošačku jedinicu Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za izvršenje tekućih obaveza. Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 20. jula 2023. godine, donijela je Zaključak br. 07-330/23-3657/2 kojim je usvojila Program za podsticanje direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu za 2023. godinu.

- Prethodno navedenim Zaključkom, Vlada Crne Gore je zadužila prethodno Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma da, iz svojih sredstava, opredijeli 1.500.000,00€, s pozicije: 4181-Subvencije (Program: 15 034-Podsticanje investicija i unapređenje konkurentnosti, Potprogram: 15 034 002- Unapređenje konkurentnosti privrede, aktivnost: 15 034 002 002- Unapređenje konkurentnosti privrede kroz mjere finansijske podrške, izdatak: 4319- Ostali transferi i institucijama). Shodno Zaključku br: 07-330/23-3657/2 Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma objavilo je javni poziv u skladu sa Programom. Aktivnosti koje su bile definisane Programom, sprovedene su od strane Komisije za implementaciju i monitoring Programa za podsticaj direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu.
- Ministarstvo je izvršilo prenos sredstava krajnjim korisnicima prema definisanim kriterijumima koji su bili propisani pozivom, shodno Zaključku broj: 07-330/23-3657/2 za podsticaj direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu za 2023. godinu u iznosu od 1.471.430,00€

Sve dospjele obaveze prema međunarodnim organizacijama (kontribucije) plaćene su u cjelosti u iznosu od 26.385,09€.

Napomena svi zahtjevi dostavljeni na plaćanje Ministarstvu finansija su realizovani.

Tabela br.2: Realizacija Budžeta za 2023. godinu

Realizacija budžeta za 2023. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4111	Bruto zarade	245.715, 97€	235.001, 73€	95.6%
BUDŽET	4122	Naknada za stanovanje	660,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4124	Jubilarne nagrade	1.908, 80€	- €	0.0%
BUDŽET	4125	Otpremnine	501. 83€	- €	0.0%
BUDŽET	4127	Ostale naknade	22.918,22€	11.271, 96€	49.2%
BUDŽET	4131	Administrativni materijal	17.683, 22€	13.466, 05€	76.2%
BUDŽET	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu	240,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4133	Materijal za posebne namjene	3.180,37€	2.800,00€	88.0%
BUDŽET	4134	Rashodi za energiju	629,02€	- €	0.0%
BUDŽET	4135	Rashodi za gorivo	6.471,88€	- €	0.0%
BUDŽET	4141	Službena putovanja	44.922,06€	22.107,96€	49.2%
BUDŽET	4142	Reprezentacija	1.116,85€	1.022,31€	91.5%

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Realizacija budžeta za 2023. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4143	Komunikacione usluge	7.334,14€	345,53€	4.7%
BUDŽET	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	1.313,7€	500,00€	38.1%
BUDŽET	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge	2.526,25€	7,26€	0.3%
BUDŽET	4147	Konsultantske usluge	874.401,76€	311.478,19€	35.6%
DONACIJA	4147	Konsultantske usluge	1.006.420,31€	2.084.590,71€	207.1%
BUDŽET	4148	Usluge stručnog usavršavanja	15.455,72€	- €	0.0%
BUDŽET	4149	Ostale usluge	162.966,59€	114.685,02€	70.4%
BUDŽET	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata	12.499,98€	12.499,97€	100.0%
BUDŽET	4153	Tekuće održavanje opreme	5.556,59€	2.126,41€	38.3%
BUDŽET	4161	Kamate rezidentima	4.961,02€	93,62€	1.9%
BUDŽET	4171	Zakup objekata	3.832,02€	- €	0.0%
BUDŽET	4181	Subvencije	69.181,00€	68.280,00€	98.7%
BUDŽET	4191	Izdaci po osnovu ugovora o djelu	20.000,35€	17.699,32€	88.5%
BUDŽET	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	2.352,25€	- €	0.0%
BUDŽET	4193	Izrada i održavanje softvera	3.708,85€	- €	0.0%
BUDŽET	4194	Osiguranje	2.511,66€	128,57€	5.1%
BUDŽET	4195	Kontribucije za članstvo	36.709,91€	26.385,09€	71.9%
BUDŽET	4196	Komunalne naknade	250,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4197	Kazne	499,20€	- €	0.0%
BUDŽET	4198	Takse	120,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4199	Ostalo	4.640,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4312	Transferi obrazovanju	2.000,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4314	Transferi nevladinim organizacijama	229.896,85€	196.856,00€	85.6%

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Realizacija budžeta za 2023. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4315	Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima	- €	- €	0.0%
BUDŽET	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći	- €	- €	0.0%
BUDŽET	4318	Ostali transferi pojedincima	25.712,50€	24.100,00€	93.7%
BUDŽET	4319	Ostali transferi institucijama	1.690.748,04€	1.686.614,00€	99.8%
BUDŽET	4324	Transferi opštinama	375,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4326	Transferi javnim preduzećima	125,25€	- €	0.0%
BUDŽET	4415	Izdaci za opremu	70.980,73€	19.999,75€	28.2%
BUDŽET	4418	Izdaci za kupovinu HOV	1.070,00€	- €	0.0%
BUDŽET	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	0.25€	- €	0.0%
UKUPNO			4.604.098,19€	4.852.059,45€	

3.8.SLUŽBA ZA TEHNIČKU PODRŠKU

Služba za tehničku podršku vrši poslove koji se odnose na: održavanje računarskog sistema i računarske mreže Ministarstva kao i predlaganje mjera za unapređenje i razvoj serverske infrastrukture, instaliranje i održavanje računarske opreme i sačinjavanje izvještaja i informacija o stanju računarske opreme; učešće u izradi i održavanju WEB stranica i Portala Ministarstva; rješavanje manjih softversko – hardverskih problema i pružanje pomoći zaposlenim u Ministarstvu vezano za informatičke potencijale; analizu postojećeg stanja i predlaganje strategije i smjernica za planiranje i razvoj IKS i sajber bezbjednost, izradu internih pravila, procedura i drugih akata Ministarstva, koji se odnose na upravljanje IT operacijama i bezbjednošću informacija u skladu sa zakonom, praćenje trendova u razvoju informacionih tehnologija i davanje predloga za unapređenje postojećih sistema i servisa; pripremu tehničke specifikacije u dijelu nabavke aplikativnog softvera, baze podataka i sistemskog softvera; kreiranje i sprovođenje Backup/Restor procedura; rad sa IP fiksnom telefonijom; organizaciju dostavljanja materijala za Vladu i njena radna tijela i Skupštinu Crne Gore, kao i njihovo objavljivanje u „Službenom listu CG“; učestvovanje u organizovanju sastanaka, konferencija, seminara i sl. za potrebe Ministarstva; evidenciju potrošnje i pravdanja kancelarijskog materijala; učešće u pripremi tenderske dokumentacije iz djelokruga nadležnosti; učešće u pripremi plana integriteta; pripremu i dostavljanje podataka za vođenje i ažuriranje sajta iz djelokruga nadležnosti i druge poslove u skladu sa propisima.

3.8.1. Web portali

- Portal ESV - Elektronske sjednice Vlade Crne Gore: Postavljeno 18 materijala. Od toga 14 materijala je postavljeno na portalu Komisije za ekonomsku politiku i finansijski sistem, a četiri na portalu Komisije za kadrovska i administrativna pitanja.
- Web portal Ministarstva www.gov.me/mert: Objavljeno je 111 objava, od toga vijesti/najava 56, jedan konkurs, tri biografije, 40 generičkih članka i 78 različitih dokumenata. Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je formirano 31. oktobra 2023. godine i nakon tog perioda cjelokupan sadržaj sa funkcionalnim modulima je morao biti kreiran u veoma kratkom vremenu kako bi web sajt bio funkcionalan i popunjen sa neophodnim podacima.
- WebPortal eUprave www.euprava.me: Na Portalu nije bilo objava u ovom periodu.
- Portal AZLP-a – Na Portalu Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama uneseno je jedno rješenje po zahtjevu za slobodan pristup informacijama kojim je djelimično odobren pristup.
- Glas građana – e-Peticije – <https://epeticije.gov.me> - Svaki punoljetni državljanin ili stranac sa stalnim boravkom u Crnoj Gori može da pokrene ili glasa za elektronsku peticiju iz bilo koje oblasti u okviru djelokruga rada Vlade Crne Gore. U 2023. godini nije bilo podnesenih peticija putem ovoga portala.

3.8.2. Održavanje ICT opreme

Nakon formiranja Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 31. oktobra 2023. godine svim službenicima koji su odlukom preuzeti od ranijih ministarstava je izmjenjena e-mail adresa na novi poddomen @mert.gov.me. Takođe u ovom periodu je izvršena instalacija i podešavanje pet mrežnih štampača, instalacija 12 novih računara i reinstalacija 25 računara koju je zahtijevalo Ministarstvo javne uprave shodno preporukama Savjeta za informacionu bezbjednost.

3.8.3. Predlog mjera za unapređenje stanja

U službi je trenutno zaposlen samo jedan izvršilac što otežava funkcionisanje službe, jer cjelokupni domen obaveza iz službe mora da obavi jedna osoba. S tim u vezi, potrebno je pojačati kadrovske kapacitete u IT Službi kako bi se efikasnije obavljali svi poslovi.

4. IZVJEŠTAJ INSTITUCIJA NAD KOJIMA MINISTARSTVO TURIZMA, EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA VRŠI NADZOR

4.1. AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Agencija za zaštitu životne sredine vrši poslove koji se odnose na: organizovanje, planiranje i učestvovanje u monitoringu životne sredine u oblasti kvaliteta vazduha (uključujući monitoring polena suspendovanog u vazduhu), sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu, stanja ekosistema priobalnog mora, stanja biodiverziteta, buke u životnoj sredini, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja i radionuklida u životnoj sredini; izvještavanje o stanju životne sredine, predlaganje mjera za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu; izdavanje akta o uslovima zaštite prirode za potrebe izrade planova, osnova i programa; izradu Studije zaštite za proglašenje zaštićenog prirodnog dobra; izdavanje IPPC dozvola; izdavanje dozvola za prekogranično kretanje otpada, preradu i/ili odstranjivanje otpada; izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti održavanja i/ili popravke, kao i isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i/ili alternativne supstance; izdavanje dozvola za praćenje kvaliteta goriva, kvaliteta vazduha; izdavanje dozvola za mjerenje emisija o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduhu, uvoz ili izvoz supstance koja oštećuje ozonski omotač, alternativnih supstanci, proizvoda koji ih sadrže; izdavanje dozvola za mjerenje nivoa buke u životnoj sredini i za izradu strateških karata buke; izdavanje dozvola na osnovu zakona kojim se uređuje zaštita prirode; izdavanje dozvola za proizvodnju, promet i korišćenje izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala; izdavanje dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja, za korišćenje izvora elektromagnetnih polja, uređaja koji emituju optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja i uređaja koji emituju ultrazvuk, kao i druge poslove.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencija za zaštitu životne sredine je, organizovana u četiri sektora, dva odjeljenja i jednu službu.

- 1. Sektor za monitoring životne sredine**
- 2. Sektor za zaštitu prirode**
- 3. Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti**
- 4. Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini**
- 5. Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja**
- 6. Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine**
- 7. Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke**

Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2023. godine realizovala značajan obim aktivnosti od kojih izdvajamo najznačajnije:

4.1.1. Sektor za monitoring životne sredine

U izvještajnom periodu Sektor za monitoring životne sredine izradio je: Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2022. godinu koja je usvojena od strane Vlade Crne

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Gore, Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2024. godinu, Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2023/24. godinu. Takođe, realizovano je i sakupljanje podataka za ažuriranje EMEP/EEA i GHG inventara.

Sektor je uzeo učešće u izradi III Dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama (3BUR), Poglavlje GHG Inventar (1990-2019), učešće u aktivnostima na mjerenju (monitoringu) koncentracije alergenog polena, kao i izvještavanju o izmjerenim vrijednostima koncentracija alergenog polena u vazduhu, kontinuirani monitoring kvaliteta vazduha, servisiranje i etaloniranje mjernih stanica za vazduh.

Kada je riječ o učešću i realizaciji projekata pomenućemo: projekat MEP&M, projekat „Upravljanje slivom rijeke Drim“ pod pokroviteljstvom Drin CORDA i Drin Core Group, projekat za razvoj prekograničnih dijagnostičkih analiza (TDA), projekat za poboljšanje implementacije Integrisanog programa monitoringa za morski ekosistem u Crnoj Gori (IMAP) sa podrškom implementaciji IMAP Zajedničkih indikatora (CI) 13, 14, 17, 18, 22 i 23. itd. Takođe, nastavljena je saradnja sa međunarodnim organizacijama u vidu učešća na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA), kao i izvještavanje prema relevantnim međunarodnim organizacijama.

4.1.2. Sektor za zaštitu prirode

U izvještajnom periodu Sektor za zaštitu prirode radio je na realizaciji studija revizije za: NP Skadarsko jezero, NP Durmitor i NP Lovćen; studije revizije za zaštićena područja u zoni i van zone Morskog dobra koje su 1968. godine stavljene pod zaštitu rješenjem Zavoda za zaštitu prirode; kao i zaštićeno područje spomenik prirode „Lipska pećina“ u Prijestonici Cetinje.

Takođe, tokom 2023. godine Agencija za zaštitu životne sredine realizovala je terenska istraživanja za izradu sljedećih studija zaštite: nacrt Studije zaštite za rijeku Mrtvicu sa okolinom; nacrt Studije zaštite za Kapetanovo i Brničko jezero; nacrt Studije zaštite rijeke Čehotine na teritoriji opštine Bijelo Polje.

Pokrenut je postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju. Izrađene su Crvena lista za ribe, vodozemce i gmizavce i Crvena lista dnevnih leptira Crne Gore, dok su u izradi Crvene liste: biljaka, gljiva, riba, ekosistema.

Realizovana je i koordinacija istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa i vrste, uključujući ptice u Crnoj Gori. Kroz redovne aktivnosti realizovano je: davanje mišljenja za Izradu planova i programa (PUP, DUP, programa privremenih objekata), davanje mišljenja na Planove upravljanja za Nacionalne parkove, davanje stručnih mišljenja prema Sektoru za dozvole za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, davanje mišljenja na Nacrt planskih dokumenata, davanje stručnih mišljenja za izdavanje dozvole za sakupljanje, korišćenje i promet nezaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva, davanje mišljenja za izdavanje dozvola za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i izdavanje akata o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

4.1.3. Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Tokom 2023. godine sproveo je aktivnosti u okviru Implementacije Plana eliminacije HCFC supstanci koje oštećuju ozonski omotač (II faza); institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač; projekat "Plan za implementaciju Kigali Amandmana (Plan za smanjenje potrošnje HFC supstanci); dostavljanje godišnjih izvještaja Sekretarijatu za Ozon, Multilateralnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola i UNIDO-u.

U cilju sprovođenja CITES Konvencije Agencija za zaštitu životne sredine je organizovala obuku za carinske službenike, graničnu policiju i službenike Prirodnjačkog muzeja.

Izrađen je godišnji izvještaj o količinama hemikalija i biocidnih proizvoda koje su uvezene, izvezene i stavljene u promet radi praćenja njihovog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

U okviru aktivnosti na Projektu „Unapređenje registra ispuštanja i prenosa zagađivača (PRTR) u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji“ formirana radna grupa unutar Agencije, očekuje se da već početkom 2024. godine bude završena instalacija novog sistema - Registra.

Agenciji su odobrena dva projekta od strane Bazelske Konvencije: „Podizanje svijesti o ekološkom upravljanju plastičnim otpadom u Crnoj Gori“ i „Jačanje sistema upravljanja plastičnim otpadom u Crnoj Gori“.

Dalje, tu su i aktivnosti vezano za saradnju sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA), ispunjenje obaveza u cilju implementacije Roterdamske konvencije o postupku davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini, a organizovana je i radionica "Sprovođenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu u lokalnim samoupravama".

Pored navedenog sektor je uzeo učešće u radnim grupama za izradu relevantne regulative, dao mišljenja na zakone i pravilnike. Takođe, formirana je i radna grupa za pisanje Priručnika za sprovođenje Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Što se tiče upravnog postupanja Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti u 2023. godini je sproveo 1. 364 upravna postupka kao i 293 druge procedure koje su propisane zakonima.

4.1.4. Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini

Tokom 2023. godine sektor je radio na realizaciji projekta Izrada prekogranične dijagnostičke analize za zagađenje morskog ekosistema, realizacija Ugovora male vrijednosti sa UNEP/MAP-om u kontekstu podrške realizacije praćenja stanja morskog ekosistema.

Tokom 2023. godine Agencija za zaštitu životne sredine aktivno je radila na realizaciji započetih projekata kao i konkurisanju i podršci za projektne inicijative koje su se tokom godine ukazale. *Pomenućemo:*

- 1) Twinning light 'Development of Upgraded Integrated Tool and Update of Air Emissions Inventory for the period 2011-2019' - projekat finansiran iz EU fondova (IPA).
- 2) ERASMUS+ Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management (MEP&M), project no. 619239-EPP-1-2020-1-ME-EPPKA2-CBHE-JP.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- 3) ERASMUS+ ZERO C projekat.
- 4) StrategyForMed.
- 5) Projekat "Podrška u kompletiranju funkcionalnog uspostavljanja Registra zagađivača (PRTR) i katastra zagađivača".
- 6) GEF 7 „Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori".
- 7) Projekat "Unapređenje sistema upravljanja plastičnim otpadom u Crnoj Gori".

Projekti čiji je Agencija korisnik rezultata:

- 8) Projekat Izrade Projektnog zadatka za "Informacioni sistem za Produženu odgovornost".
- 9) IPA Natura 2000.
- 10) Kod organizacije TIKA (pri Turskoj Ambasadi) odobrena su dva projekta: jedan vezan za morska zaštićena područja i nabavku podvodnog drona i drugi za polenske stanice i polen.

Projekti za koje je konkurisano ali još uvijek nema informacije o odobrenju:

- projektni prijedlog CRAFTS prošao je 1. fazu i čekaju se rezultati evaluacije,
- projektni prijedlog GREENROUTES prošao je 1. fazu i čekaju se rezultati evaluacije,
- projektni predlog PREBIODUNES prošao je 1. fazu i čekaju se rezultati evaluacije,
- Projektat predat kod Ambasade Republike Koreje za opremu – dron, mikroskop, prema za kvalitet vazduha.

Projekti za koje je Agencija za zaštitu životne sredine dala podršku:

- Projekat Cirkular Dig Bild "Unapređenje primjene tehnologija za hitno reagovanje vezano za cirkularnu ekonomiju u građevinskoj industriji u regionu Dunava u kontekstu održivog korišćenja za održivu budućnost".
- IPA Prekogranični program saradnje Crna Gora - Albania "Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosphere".
- BESTBlet project.
- Projekat „Zamjena upotrebe plastike u javnim ustanovama“ – pridruženi partner na inicijativu ZERO WASTE NVO.
- Projekat „Nastavak monitoringa Kernje“ – na inicijativu Crnogorskog društva ekologa.
- Horison projekat GREENWAYS koji se odnosi na aktivnosti vezano za dekarbonizaciju pomorskog transporta.

Po pitanju podrške za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini sektor je obezbijedio informacionu podršku u procesu izvještavanja i slanja podataka o stanju životne sredine: poslali su podaci u UNINFO sistem Barselonske konvencije po pitanju morskog ekosistema, zatim i Evropskoj agenciji za životnu sredinu (EEA) za oblast kvaliteta vazduha, voda i zaštićenih područja, kao i inventar gasova i LRTAP.

Realizovana je i administracija svih zvaničnih sajtova Agencije, održavanje servera u REK sobi i poslovi vođenja Informacionog sistema iz oblasti zaštite životne sredine, baza podataka za zaštićena područja, baza podataka za Naturu 2000 i baze podataka za morski ekosistem, a pored toga radilo se na ponovnom uspostavljanju komunikacije mjernih stanica za mjerenje jonizujućih zračenja u životnoj sredini.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U proteklom periodu realizovane su sljedeće aktivnosti: organizacija ekoloških akcija čišćenja i ozelenjavanja, nastavak ekološke kampanje "ZA LJEPŠU I ZDRAVIJU CRNU GORU", učešće Agencije u kampanji „Novi list Crne Gore”, obilježavanje 15 godina od osnivanja Agencije za zaštitu životne sredine kroz niz edukativnih aktivnosti o radu Agencije i redovne akcije reciklaže. Dodijeljena su i zvanja „Eko ambasador“ istaknutim ekološkim aktivistima u cilju promovisanja aktivnog pristupa zaštite životne sredine. Uspješna organizacija Naučne konferencije "Zaštita prirode i životne sredine - stanje, značaj i perspektive" u Plavu i Gusinju. Sektor je, u saradnji sa relevantnim stručnim sektorima, kontinuirano sarađivao na distribuciji informacija i saopštenja za javnost medijima te komunikaciji sa građanima i NVO.

4.1.5. Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

U izvještajnom periodu izdalo je 18 dozvola za obavljanje radijacione djelatnosti - korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, 54 dozvole za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih djelova, 26 odobrenja za prevoz radioaktivnog materijala.

Realizovan je program Monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini u 2023. godini i izrađen je Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini za 2024. godinu.

Radilo se na uspostavljanju operativne mreže GDR stanica i njenom povezivanju sa EURDEP-om. Vršeni su poslovi iz oblasti primjene Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja. Kao i prethodnih godina ostvarena je saradnja sa drugim institucijama u Crnoj Gori u vidu učešća u timovima, te brojne aktivnosti međunarodne saradnje kako kroz projektne aktivnosti tako i kroz uspostavljene mreže saradnje.

4.1.6. Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine

Na osnovu predatih godišnjih izvještaja o količinama nastalog otpada Odjeljenje je u izvještajnom periodu uspjelo da izvrši obračun eko naknada za sve obaveznike i od ukupno 245 obrađenih izvještaja, za 136 donijelo je Rješenje. U toku su izrade novih Rješenja, jer Odjeljenje i dalje nastavlja da intenzivno radi na izradi novih obračuna, vršeći kontrolu dostavljenih izvještaja iz prethodnih godina.

Na osnovu pregleda dostavljenih izvještaja naplate eko taksi, tokom 2023. godine izdata su rešenja za naplatu na ukupan iznos: 708.499,40€. Evidentan je porast kada je u pitanju obračun eko naknada za 42% za 2022. godinu u odnosu na 2021. godinu, čime se nastavlja sa porastom koji je primijećen i u prethodnoj godini. Pored toga učešće u projektima, organizaciji i pružanju administrativne podrške kada su u pitanju izrade studija zaštite i revizije. Kontinuirani rad na poslovima koji su vezani za implementaciju Arhuske konvencije.

4.1.7. Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke

Tokom 2023. godine Služba je realizovala redovne aktivnosti od čega izdvajamo: izradu nacrtu Budžeta za 2024. godinu; pripremu podataka za obračun zarada; naknade i druga primanja zaposlenih i spoljnih saradnika za 2023. godinu; dostavljen Obrazac o realizaciji programskog budžeta za 2023. godinu Državnom trezoru; pripremljen i dostavljen

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Godišnji izvještaj (GI FMC) o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola Agenciji, Centralnoj jedinici za harmonizaciju; pripremljen i koncipiran Plan integriteta Agencije za zaštitu životne sredine za dvogodišnji period od 2022-2024. godine; pripremljen i dostavljen izvještaj - Stanje neizmirenih obaveza za 2023. godinu Direktoratu državnog trezora; pripremljeni su i dostavljeni kvartalni izvještaji za utvrđivanje portfolija dugova za 2023. godinu Direktoratu državnog trezora; praćena je realizacija ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti; pripremljen i dostavljen izvještaj (INV) o investicijama u osnovna sredstva Zavodu za statistiku; vođena je redovna kadrovska evidencija i pripremljeni su svi propisani formulari i prijave.

U skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama Agencija za zaštitu životne sredine je u toku 2023. godine primila 66 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Broj usvojenih zahtjeva je 44, broj odbijenih 13, prosljeđeno je četiri zahtjeva nadležnim organima na dalje postupanje, donešeno je jedno obavještenje, dok su tri zahtjeva ostala neriješena. Podnijete su četiri žalbe čiji postupci su u toku. Sva rješenja donesena shodno Zahtjevima unesena su na web aplikaciji Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Takođe, sva rješenja objavljena su na internet stranici Agencije.

Svi sektori Agencije za zaštitu životne sredine tokom 2023. godine učestvovali su u brojnim obukama, seminarima, međunarodnim i nacionalnim sastancima, radnim grupama za izradu predloga zakona iz oblasti životne sredine i isti su davali stručna mišljenja na strateška i planska dokumenta. Takođe realizovana je kontinuirana saradnja sa medijima i NVO sektorom.

4.2. ZAVOD ZA HIDROMETEROLOGIJU I SEIZMOLOGIJU

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju vrši poslove koji se odnose na: osmatranje i mjerenje meteoroloških, hidroloških, ekoloških i agrometeoroloških parametara; analiziranje, obradu i arhiviranje izmjerenih i osmotrenih parametara; izradu studija, elaborata, analiza i informacija o klimi, stanju tla, vazduhu, površinskim i podzemnim vodama i priobalnom moru; prognoziranje i davanje podataka iz oblasti meteorologije, hidrologije, ekologije i agrometeo-rologije; formiranje informacionog sistema sa bankom klimatoloških, hidroloških, ekoloških i agrometeoroloških istraživanja u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za informaciono društvo, osnivanje i održavanje meteoroloških, hidroloških i agrometeoroloških stanica za praćenje stanja vremena, voda, vazduha i zemljišta; izradu i vođenje katastra zagađivača vazduha; izradu i vođenje katastra izvora, vrela i vodnih objekata; ispitivanje nanosa u vodotocima; kontrolu i ocjenu kvaliteta površinskih i podzemnih voda, padavina, vazduha i tla na osnovu analiza fizičko-hemijskih, biohemijskih i radioloških parametara; davanje podataka, informacija i studija za potrebe pomorskog, vazdušnog i drumskog saobraćaja, elektroprivrede, vodoprivrede, poljoprivrede, građevinarstva, turizma, odbrane, osiguranja imovine i lica i drugih interesenata; aerološka i radiosondažna mjerenja viših slojeva atmosfere, fenološka posmatranja; posredno obezbjeđenje vazdušne plovidbe; ostvarivanje i čuvanje etalona meteoroloških i hidroloških instrumenata i baždarenje instrumenata na meteorološkim i hidrološkim stanicama; izvršavanje međunarodnih obaveza u oblasti meteorologije i hidrologije i kontrole kvaliteta vazduha, voda, hidrografsko-topografske premjere na moru i unutrašnjim plovnim putevima; formiranje i održavanje baze službenih podataka iz oblasti: hidrografije, kartografije, navigacije, geologije, geofizike; formiranje i vođenje hidrografskog informacionog sistema u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za ovu oblast; projektovanje, izradu, izdavanje i održavanje službenih navigacijskih karata, publikacija u skladu sa standardima i preporukama Međunarodne hidrografske organizacije (IHO) i Međunarodne pomorske organizacije (IMO); arhiviranje i održavanje originala hidrografsko-topografskih premjera; izradu i distribuciju navigacijskih karata i uređivanje publikacija iz oblasti hidrografije; prikupljanje, obradu i razmjenu hidrografskih i navigacijskih obavještenja radi održavanja u ažurnom stanju službenih navigacijskih karata i publikacija, kao i objavljivanje izmjena i dopuna tih podataka u "Oglasu za pomorce"; obavljanje poslova Nacionalnog koordinatora u prikupljanju, obradi i prosljeđivanju pomorskih bezbjednosnih informacija (MSI), u skladu sa preporukama Međunarodne hidrografske organizacije (IHO) i Međunarodne pomorske organizacije (IMO); organizovanje mreže stalnih i povremenih stanica na moru i obali za prikupljanje hidrografskih podataka; nadzor pouzdanosti mjernih metoda iz područja hidrografske djelatnosti; opisivanje i ucrtavanje geodetski određene granice suvereniteta iz zone jurisdikcije države na moru i na Skadarskom jezeru, kao i druge poslove.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore je, organizovan u četiri sektora, dva odjeljenja i jednu Službu.

- 1. Sektor za meteorologiju i kvalitet vazduha**
- 2. Sektor za hidrologiju i kvalitet voda**
- 3. Sektor za hidrografiju**

4. Sektor za seizmologiju
5. Odjeljenje za informacioni sistem
6. Odjeljenje za međunarodnu saradnju
7. Služba za opšte poslove i finansije

4.2.1. Sektor za meteorologiju i kvalitet vazduha

4.2.1.1. Odsjek za analizu i prognozu vremena

U izvještajnom periodu preduzimane su sljedeće aktivnosti:

- Izdato je 12 upozorenja-vanrednih meteoroloških informacija, kada je prijetila opasnost od dejstva ekstremne meteorološke situacije.
- Permanentno učešće u radu i praćenje ciklona i vremenskih oluja u sistemu Storm-naming (imenovanje oluja u okviru Centralno-mediteranske grupe).

✓ Aktivnosti, radionice, operativni sastanci, skupovi

- Januar - online sastanak Međunarodne komisije za sliv rijeke Save (ISRBC).
- Februar - Sastanci i aktivnosti oko EMEP programa za kvalitet vazduha - Velimlje, sastanci u okviru projekta Montevitis i u okviru ISRBC.
- Mart - ZHMS i Direktorata za zaštitu i spašavanje / Projekt NFFIS, JICA radionica - Podgorica; Stručna radionica, ZHMS/FORS Montenegro, sa partnerom iz Albanije-Skadar, u okviru projekta "Nepogode ne poznaju granice". Trening radionica – Podgorica, predavači Prof. Nataša Strelec Mahović iz EUMETSAT-a-primjena meteoroloških satelita i Prof. Vladimir Đurđević sa Univerziteta u Beogradu-numerički modeli u prognozi.
- April - Sastanak u okviru EUMETSAT grupe za jugoistočnu Evropu. Operativna upotreba aktuelnih MSG satelita i planovi za MTG satelite – Sarajevo.
- April – Konferencija o unapređenju kvaliteta vazduha i monitoringa na zapadnom Balkanu/ Švedska agencija za životnu sredinu – Petrovac.
- Maj - Konferencija o zelenoj ekonomiji u organizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma – Podgorica.
- Maj - Konferencija o šumskim požarima u organizaciji Direktorata za zaštitu i spašavanje CG – Podgorica.
- Maj - Ministarstvo odbrane, sastanak u vezi NATO upitnika.
- Maj – On-line Kongres Svjetske meteorološke organizacije (WMO).
- Maj - online kurs EUMETSAT-a, Meteo satelit MTG-I1.
- Septembar - Operativni sastanak u vezi NATO upitnika u dijelu nadležnosti ZHMS-a.
- Septembar - Online sastanak u okviru EFAS sistema (European Flood Awareness System).
- Oktobar - Stručna radionica, ZHMS/FORS Montenegro sa partnerom iz Albanije-Skadar, u okviru projekta "Nepogode ne poznaju granice" - trening radionica.
- UNDP-ZHMS - Inicijativa za pripremu strateškog dokumenta za uspostavljanje "Early Warning for All" sistema, u skladu sa strateškim dokumentima Svjetske meteorološke organizacije i uspostavljanje "nowcasting" sistema u Crnoj Gori.
- Novembar - JICA. Sastanak Tehničke koordinacione grupe u okviru projekta NFFIS, koji se realizuje putem Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, u kontekstu

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

opasnosti od požara na otvorenom.

- Novembar - Izrada finalnog nacрта LFM izvještaja. Upravljanje požarima na otvorenom prostoru na zapadnom Balkanu, treća nacionalna radionica.
- Novembar – on line sastanak ISRBC-a; EFAS webinar.
- Decembar – on line EUMETSAT skupština.
- Operativni sastanci u okviru radne grupe za smanjenje zagađenja vazduha u opštinama na sjeveru Crne Gore.

4.2.1.2. Odsjek za numeričko modeliranje, satelitsku i radarsku meteorologiju

U svakodnevnom (24/7/365) procesu diseminacije podataka iz globalnih svjetskih meteoroloških centara je download-ovano:

1. 6.5 GB x 2 (00,12) + 1.2GBx2 (06,18) = 15.2 GB grib1 podataka iz ECMWF Reading
2. 3.2 GB x (00,06,12,18) = 15.2 GB grib2 podata iz NCEP/USA Washington
3. 7 GB x 4 (00,06,12,18) = 24 GB grib2 podataka iz ICON DWD Offenbach

Ukupno svakodnevno 54.4 GB.

Na godišnjem nivou oko 19856 GB oko 19TB podataka.

Svakodnevno (24/7/365) u operativnom radu se startuju modeli visoke rezolucije (WRF NMM a12km, WRF NMM a9km, WRF NMM a3km, WRF NMM e3km, WRF NMM e1km, NMME-DREAM (5km i 2km) i WRFChem. (6km i 2km)).

Produkti ovih modela su bili svakodnevno dostupni na ZHMS web serverima <http://nwp.meteo.co.me/nwp/modeli/wrf/oper1/scripts/wrf.php> <http://nwp2.meteo.co.me/>, u svim oblicima (meteogrami, emagrami, txt, profi meteo karte, grafička prognoza na sajtu direktno od modela.

Svakodnevno (24/7/365), svakog sata, kreirani su sinop izveštaji, zapisivani u elektronskoj formi od strane dežurnih osmatrača sa glavne stanice Podgorica, dekodirani, kodirani u BUFR kodu, arhivirani, bili dostupni u traženom formatu na serverima odsjeka, prosleđivani prema regionalnim centrima (SOFIA, OFFENBACH) za međunarodnu razmjenu (GTS) u TAC i u BUFR kodu.

Tokom 2023. godine redovno se održavao JRODOS sistem u Crnoj Gori, instaliran i konfigurisan je backup server sa linux ubuntu 18.04. 2023. godine i fizički postavljen u prostorijama Direktorata za zaštitu i spašavanje/MUP. Centralni server sa instaliranim JRODOS softverom je operativno održavan i koristio se od strane OJT operatora u svakodnevnom radu, za simulaciju nuklearnog hazarda.

Numerički modeli za transport pijeska iz Afrike NMME-DREAM, simulacije zagađujućih materija WRFchem su redovno održavani. 24/7/365 produkti ovih modela su dostupni na sljedećim adresama:

<http://10.3.3.2/nwp/modeli/nmmdream/oper1/scripts/dw.php>

NMME-DREAM:

<http://nwp.meteo.co.me/nwp/modeli/nmmdream/oper1/scripts/dream.php>.

WRFChem: <http://nwp.meteo.co.me/nwp/modeli/wrfchem/oper1/scripts/wrfchem.php>

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Tokom 2023. godine odsjek je aktivno saradivao sa Nacionalnim centrom izvrsnosti računarstvo visokih performanci EuroCC HPC Crne Gore

<https://eurocc.udg.edu.me/collaborating-with-the-institute-for-hydrometeorology-and-seismology/>

Pored pristupa HPC-YOTA super kompjuteru (Rijeka), kao istraživači dobili smo pristup i super kompjuteru VEGA - IZUM (Maribor) <https://doc.vega.izum.si>, za testiranje rada operativnih numeričkih modela veoma visoke horizontalne rezolucije.

Vršen je i prijem i vizualizaciju podataka od EUMETSAT-a (svakodnevno se crtaju, na svakih 15 minuta satelitske slike potrebnih parametara za region Evrope i Balkana).

4.2.1.3. Odsjek za meteorološki monitoring

U Odsjeku su u 2023. godini izvršeni sljedeći poslovi:

- Obezbijeđene odgovarajuće lokacije, postavljeni instrumenti i oprema i uspostavljen rad novih klimatoloških stanica Velimlje i Bistrica, obezbijeđene kroz NFFIS ECO DRR projekat, finansiran od strane JICA.
- Na meteorološkoj stanici Ulcinj obezbijeđen je dotok tehničke vode. U tu svrhu kupljen hidrofor, napravljen odgovarajući nosač i zaklon za njega.
- Na meteorološkoj stanici Žabljak izvršene su popravke na sistemu centralnog grijanja. Kupljen je novi benzinski agregat neophodan za napajanje meteorološke stanice električnom energijom (usled vrlo čestih nestanaka struje). Izvršene su popravke na električnim instalacijama.
- U meteorološkoj stanici Kolašin izvršena je temeljna rekonstrukcija sistema centralnog grijanja.
- Na meteorološkoj stanici Berane izvršena je temeljna rekonstrukcija sistema centralnog grijanja. Meteorološka stanica Berane je podignuta na veći nivo i počela sa satnom predajom synop depeša.
- U meteorološkoj stanici Nikšić izvršeni radovi na sanaciji problema vezanih za propuštanje vode preko fasade i uslijed toga, pojave vlage u službenim prostorijama. Izvršena je popravka na električnim instalacijama.
- Na meteorološkim stanicama Cetinje, Herceg Novi i Pljevlja, izvršena je djelimična zamjena kancelarijskog materijala. Riješen je problem na meteorološkoj stanici Herceg Novi, vezan za kanalizaciju.
- Izvršena nabavka, popravka i ugradnja meteoroloških-zaklona na dijelu glavnih i klimatoloških stanica.
- Izvršena nabavka novih meteoroloških instrumenata po ugovoru sa TENEGRO GROUP.
- Shodno Sporazumu o naučno-tehničkoj saradnji u oblasti meteorologije i hidrologije ZHMS-a Crne Gore sa Republičkim hidrometeorološkim zavodom Srbije, izvršeno je baždarenje (kalibracija) meteoroloških instrumenata.
- Postavljeni novobaždareni meteorološki instrumenti i oprema na glavnim i klimatološkim stanicama.
- Vršena redovna kontrola rada meteoroloških, klimatoloških i padavinskih stanica na teritoriji Crne Gore.

4.2.1.4. Odsjek za primijenjenu meteorologiju i klimatske promjene

- ✓ **Postignuti rezultati**

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Pripremljen dio izvještaja prema obrascu WMO za potrebe analize klimatskih promjena, kao dio evropskog izvještaja.
 - Rad na IV Nacionalnoj komunikaciji Crne Gore prema UNFCCC.
 - Prosljeđen izvještaj EEA CCIVA „Ljudsko zdravlje, vode, suša i kvalitet vode “Odsjeku za hidrologiju i Odsjeku za kvalitet voda.
 - Izrada Biltena za praćenje suše i izrada Agrometeorološkog biltena.
 - *IPCC aktivnosti*: - priprema nominacije za članove upravnih tijela IPCC-a i neophodnih dokumenata za prisustvo izborima za IPCC održanim u Najrobiju, u Keniji.
 - Priprema za 60. IPCC konferenciju u vezi buduće strukture 7. Izvještaja o procjeni (iščitavanje dokumenata postavljenih na IPCC web platformu).
- ✓ **Učešće na obukama, radionicama, seminarima, konferencijama u Crnoj Gori**
- Konstituisanje RG za ublažavanje i adaptaciju na klimatske promjene 06.02.2023. godine.
 - On line IPAFF radionica.
 - Trening „Prognoziranje i sistem ranog upozorenja“, Podgorica od 22-23. marta 2023. godine- organizator FORS.
 - „Nacionalni angažman u EU Misiji za zemljište: Crna Gora“, UDG, 25.04.2023. godine.
 - „Unapređenje sistema monitoringa, izvještavanja i verifikacije (MIV) radi ispunjavanja zahtjeva iz člana 13 Pariskog sporazuma o transparentnosti kroz CBIT/FNC/BTR, Podgorica.
 - Konferencija o šumskim požarima, Hotel CUE, Podgorica.
 - „Jačanje otpornosti na klimatske promjene“, Podgorica.
 - Rad na upitniku o procjeni kapaciteta institucija u vezi klimatskih promjena.
 - CLIMAGINE radionica, Tivat.
 - Sastanak u vezi COP28, UAE ambasada u Podgorici.
 - Radionica za pripremu Nacionalnog plana prilagođavanja na klimatske promjene (NAP), Podgorica.
 - Okrugli sto „Adaptacija i jačanje otpornosti lokalnih zajednica na klimatske promjene u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Srbiji“, Univerzitet Donja Gorica.
 - Međunarodna naučna konferencija „Zaštita prirode i životne sredine, stanje i perspective“, Plav.
 - TRATOLOW sastanak sa ekspertom Markusom i Borkom Vulikićem u vezi tema koje bi se obrađivale na TRATOLOW radionici u Crnoj Gori; ONLINE, 05.10.2023. godine, M. Ivanov.
 - Učešće na CLIDATA radionici od 11-13.10.2023. godine.
 - „Jačanje kapaciteta i validacija ocjena i zaključaka procjene kapaciteta nacionalnih institucija u oblasti klimatskih promjena“, Budva.
 - Učešće na radionici „Upravljanje rizicima od požara na otvorenom na Zapadnom Balkanu“, Podgorica.
 - Multisektorska nacionalna konferencija “Zelena Agenda za Zapadni Balkan“, Podgorica.
 - Učešće na Radionici UNDP-a i NSORiKP: “Predstavljanje analize uticaja određivanja cijene ugljenika na tržištu i okvira strategije nisko-karbonskog razvoja“, Podgorica.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Učešće na tri on-line Radionice UNDP-a u okviru pripreme Nacionalnog plana prilagođavanja klimatskim promjenama.

4.2.1.5. Odsjek za klimatologiju

- Proslijeđeni podaci za CLIMAT sa meteoroloških stanica Podgorica i Pljevlja za potrebe WMO.
- Praćenje i ocjena klime - Analiza temperature vazduha i količine padavina (mjesečne, sezonske i godišnja), za potrebe web strane.
- Priprema izvještaja o statusu zimske i ljetnje sezone, potrebne za validaciju SEECOF/MEDCOF sezonske prognoze.
- Za potrebe IV Nacionalne komunikacije - izrada i dostavljanje Analize klime i Baze hazarda, ekstremnih klimatskih događaja.
- Izrada Klimatografija aerodroma u Golubovcima i Tivtu.

Obrađeno je 256 zahtjeva sa meteorološkim podacima, analizama i izvještajima (za razne korisnike - ministarstva, sudovi, osiguravajuće kuće, firme, privatna lica), po osnovu kojih je uplaćeno u Budžet Crne Gore ukupno 7.986,00€. Osim pomenutog, vršena je obrada meteoroloških podataka i pojava za izradu brojnih stručnih/naučnih, diplomskih, magistarskih radova i doktorskih disertacija.

- ✓ **Učešće u radnim grupama/komisijama, obukama, radionicama, seminarima, konferencijama u Crnoj Gori i inostranstvu:**
 - Obuka na temu „*Prognoziranje i sistem ranog upozorenja*“, 22 – 24.03.2023.godini u okviru projekta „Nepogode ne poznaju granice 2“.
 - CM SAF Short Course CLARA – An extended Data Record on Cloud and Radiation Properties – 20.09.2023. godine (webinar).
 - Training "*Forecasting and Early Warning System*" 11 – 13. oktobar 2023. godine, Shkoder, Albania.
 - RA VI Training Workshop on Regional WIGOS Centres functions and tools 20 – 22. novembra 2023. godine (online).
 - Obuka za korišćenje nove verzije baze CLIDATA, 12 - 17.10.2023. godine.
 - Radna grupa za izradu godišnjaka za 2006. i 2022. godinu.
 - Službenici Odsjeka su članovi radne grupe za izradu Četvrte nacionalne komunikacije o klimatskim promjenama prema UNFCCC-u.
 - Učešće u projektu "Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore".

4.1.1.6. Odsjek za kvalitet vazduha

- ✓ **Redovni poslovi (mreža stanica, monitoring kvaliteta vazduha)**
 - U mreži stanica za kvalitet vazduha (redukovanoj na 4 stanice: Podgorica, Nikšić, Bar i Žabljak, zbog kvara mjerne opreme), sakupljeno je i obrađeno: 1 303 uzorka SO₂, 1 004 uzoraka dima i 651 uzorka NO_x. Ukupan broj analiza je 2 958.
 - Na meteo stanici Podgorica osposobljavanjem dejonizatora pokrenuto je, pored uzorkovanja mokre depozicije i uzorkovanje suve depozicije padavinske faze.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- U mreži 15 stanica za kvalitet padavina (osim EMEP stanice), obrađeno je: 1 498 uzoraka padavina i 54 uzorka sedimenta i izvršeno je 17 976 analiza sadržaja ukupno 11 parametara kvaliteta.
 - Realizovani poslovi, vezani za EMEP monitoring: Izvršena je redovna aktivnost održavanja i kontrole rada opreme na stanicama EMEP (svakih 15 dana) i u Laboratoriji Zavoda (svakih 5 dana).
 - Urađena je procjena stanja za eventualnu izradu i realizaciju Projekta za zaštitu opreme od grmljavinskog pražnjenja – stanica EMEP na Velimlju.
 - Odrađena obuka osoblja za rad na IC, aparat pušten u rad, napravljeni standardni rastvori i rađene početne analize u cilju osvajanja novih metoda i njihovog spremanja za akreditaciju.
 - Pripreme oko razvijanja nove metode za ispitivanja SO₂ u vazduhu - nabavljen standard MEST EN 14791.
 - Rekonstruisan dio laboratorije, radi obezbjeđivanja adekvatnijeg prostora za rad.
 - Izvršena je redovna mjesečna kontrola rada stanica i sakupljanje uzoraka za kvalitet vazduha i padavina.
- ✓ **Sprovođenje QMS u Laboratoriji za kvalitet vazduha**
- Redovne aktivnosti sprovođenja QMS, prema MEST ISO 17025/2008.
 - Učešće na Internoj provjeri sprovođenja sistema kvaliteta u laboratoriji i sastancima u vezi akreditacije laboratorije.
 - Sprovedena je redovna nadzorna posjeta od strane Akreditacionog tijela Crne Gore.
 - Priprema procedura za sertifikovanje automatskih mjernih metoda za SO₂, NO_x, O₃ na stanicama EMEP.
 - Aktivnosti oko realizacije servisiranja i etaloniranja automatske mjerne opreme za SO₂, NO_x, O₃ na stanicama EMEP.
- ✓ **Projekti**
- Učešće u pripremi nominacije projekata INTERREG Hrvatska-BiH-Crna Gora SMART WATER - Self-sustainable Multisensor System for Monitoring Water Quality in Inland Waterbodies.

4.2.2. Sektor za hidrologiju i kvalitet vode

Tokom 2023. godine sprovedene su sljedeće aktivnosti:

4.2.2.1. Odsjek za hidrološki monitoring

- Vršenje hidrometrijskih mjerenja na HS.
- Prikupljanje svih podataka o izvršenim hidrometrijskim mjerenjima i priprema za njihovu računarsku obradu.
- Kontrola svih prikupljenih podataka o osmatranjima i mjerenjima.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Praćenje rada instrumenata na hidrološkim stanicama, radi pravovremenog otklanjanja problema u radu.
- Redovno održavanje hidroloških stanica za monitoring površinskih i podzemnih voda, kontrola rada, otklanjanje eventualnih kvarova, zamjena opreme i sl.
- Preuzimanje podataka sa terena na godišnjem nivou za 2023. godinu i import u baze podataka.
- Konfigurisanje i provjera rada hidroloških stanica za monitoring podzemnih voda.
- Monitoring sistema importa podataka sa automatskih hidroloških stanica u WISKI bazu. Import nedostajućih serija podataka sa površinskih stanica u WISKI bazu.
- Na 18 hidroloških stanica izvršeni su radovi na otklanjanju problema, koji su onemogućavali normalan rad HS i imali uticaj na tačnost podataka koji se mjere / HS: Bać, Bijela, Bijelo Polje, Bistrica, Gradac, Grnčar, Gubavač, Mojkovac, Mrtvica, Pernica, Podgorica(Ribnica), Rijeka Crnojevića, Rožaje, Timar, Trebaljevo, Trgaj, Vezišnica i Vusanje. Ovim radovima, zbog nedostatka sredstava, nije obuhvaćena izgradnja HS Crna Poljana na Tari, koja je uništena velikim vodama u novembru 2022. godine.

4.2.2.2. Odsjek za hidrometriju

U sklopu Plana i u zavisnosti od hidroloških uslova na terenu (vodostaja), na profilima hidroloških stanica izvršeno je ukupno 171 redovno hidrometrijsko mjerenje (koje pored ostalog podrazumijava i kontrolu rada instrumenata), od čega je urađeno 125 mjerenja instrumentom ADCP (Acoustic Doppler Current Profiler / SonTec RiverSurveyor M9) i 46 mjerenja hidrometrijskim krilom (AOTT), pri kojima je korišćena metoda "površina-brzina". Izvršeno je i 10 hidrometrijskih mjerenja na vodozahvatu "Bolje Sestre" (Regionalni vodovod), 6 mjerenja na kanalima Zeta 1 i 2 (EPCG).

Takođe, izvršeno je i 4 serije hidrometrijskih i korelacionih mjerenja na profilu HS Kruševo – Piva, shodno Ugovoru ZHMS-EPCG, kao i 14 serija hidrometrijskih mjerenja u slivu Biogradskog jezera (Biogradska rijeka i Jezerštica – 3 profila), shodno Ugovoru ZHMS – COWI.

Tokom 2023 godine je izvršeno je ukupno 246 hidrometrijskih mjerenja.

4.2.2.3. Odsjek za hidrološke analize

Projekti na kojima su zaposleni u ovom Odsjeku bili angažovani u toku 2023. godine su:

- ***Integralno upravljanje rizicima od poplava u proširenom slivu rijeke Drim - (DRIN FRM).***

Projekat se finansiran od strane UNDP-a. Kroz ovaj projekat se sprovodi niz aktivnosti, sa ciljem upravljanja rizikom od poplava u slivu rijeke Drim, kao što su: nabavka opreme, izrada hidrauličkog modela Skadarskog jezera, nadvišenje nasipa na rijeci Bojani.

- ***Postprojektni period (MoU): Sistem predviđanja poplava i ranog upozoravanja na slivu rijeke Save - (Sava FFWS)***

Cilj projekta je poboljšati kvalitet i učinkovitost zajedničkog upravljanja poplavama i sušama u slivu rijeke Save, kao i jačanje kapaciteta prognoziranja poplava i suša, te podsticanje saradnje kod zemalja korisnika projekta: Slovenija,

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora i Međunarodne Komisije za sliv rijeke Save (ISRBC).

▪ ***South-East European Multi-Hazard Early Warning Advisory System***

Cilj ovog projekta je jačanje saradnje između zemalja jugoistočne Evrope sa ciljem prevazilaženja nedostataka u prognozi vanrednih situacija na lokalnom i regionalnom nivou. Projekat se odvija pod pokroviteljstvom Svjetske meteorološke organizacije (WMO).

▪ ***SEFFGS – South East Europe Flash Flood Guidance System - WMO.***

Cilj ovog projekta je kreiranje platforme za prognozu bujičnih poplava u zemljama jugoistočne Evrope sa ciljem prevazilaženja nedostataka u prognozi poplava.

▪ ***Nacionalni adaptacioni plan/National Adaptation Plan (NAP) project***

Kroz ovaj projekat planirani su treninzi, vezani za korišćenje postojećih baza podataka i korišćenja opreme čiji je cilj unapređenje ljudskih kapaciteta u Zavodu. Do realizacije navedenog, još nije došlo u toku 2023. godine.

▪ ***IPA Požari i poplave/IPA flood and fires (IPA FF)***

Podstičući regionalnu saradnju i razmjenu dobrih praksi, Konzorcijum za implementaciju IPA poplava i požara saraduje s lokalnim vlastima civilne zaštite i drugim relevantnim lokalnim agencijama i institucijama na poboljšanju pravnog i institucionalnog okvira koji se odnosi na EU direktivu o poplavama (EUFD) i institucionalnu koordinaciju između svih aktera uključenih u implementaciju EUFD-a, te za poboljšanje prevencije, spremnosti i kapaciteta za odgovor na šumske požare na centralnom, regionalnom i nivou EU.

▪ ***Jačanje kapaciteta za implementaciju Okvirne direktive o vodama u Crnoj Gori (IPA II, IPA III).***

▪ ***EFAS - Tokom 2023. godine nastavljen je projekat saradnje ZHMS-a i Evropskog sistema upozorenja na poplave.***

▪ ***Nacionalni EIONET izvještavač za Crnu Goru za WISE 3.*** Izvještaji, koji se odnose na kvantitet voda podnose se na godišnjem nivou.

4.2.2.4. Odsjek za kvalitet voda

✓ **Redovne aktivnosti**

- Godišnji izvještaj o kvalitetu voda u Crnoj Gori za 2022. godinu - Fizičko-hemijske i biološke osobine površinskih voda i fizičko-hemijske i mikrobiološke osobine podzemnih voda u Crnoj Gori, predate je primarnim korisnicima: nadležnom MPŠV, Upravi za vode i AZZS, koji je rađen u periodu januar-april, za određivanje - ekološkog statusa na osnovu pet elementa: osnovni fizičko- hemijski i biološki elementi (fitoplankton-kvantitativni parametri, fitobentos. makrofite i

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

makrozoobentos) i hemijskog statusa na osnovu hemijskih elemenata-specifično zagađujućih supstanci i prioritnih supstanci i ispitivanje hemijskog statusa podzemnih voda na osnovni fizičko-hemijskih parametara i zagađujućih supstanci (teški metali i pesticidi).

- Izvještaj - Hemijsko ispitivanje kvaliteta sedimenta i biote-riba u rijekama Crne Gore u 2022. godini (sediment-22 mjesta sa 13 rijeka, 13 uzoraka i 13 mjesta sa 4 rijeke, 22 uzoraka).
 - Izrada Procedure o načinu uspostavljanja i unapređenja upravljanja i kontrola u okviru Odsjeka.
 - Izvještaj-Monitoring faune riba na prostoru donjeg i srednjeg sliva rijeke Lim, rađen od strane grupe eksperata biološke struke, po narudžbi ZHMS.
- ✓ **Redovni monitoring kvaliteta voda** rađen je u periodu 09.06-28.12.2023. godine.

Fizičko-hemijska ispitivanja - uzeto je i analizirano 220 uzoraka, odnosno ukupno je urađeno 5 000 analiza i mikrobiološka ispitivanja - uzeto je 63 uzoraka i urađeno je 189 analiza:

- 32 podzemne vode,
- 20 vodotoka,
- 4 prirodna jezera (Šasko, Skadarsko, Plavsko i Crno),
- 1 vještačko jezero (Pivsko jezero),
- 5 mješovitih voda u 4 serije,
- obalno more u 4 serije.

✓ **Biološka ispitivanja**

- za analizu Fitoplanktona vršeno je mjerenje sa multiparametarskom sondom: na 10 mjesta, u dvije serije: I je rađena u periodu 09.06-07.07.2023. godine, dok je II serija rađena u periodu 25.08- 15.09. 2023. godine i izvršena su mjerenja na: dva vodotoka sa dva mjesta; četiri prirodna jezera sa sedam mjesta i jedno vještačko jezera sa jednim mjestom,
- za analizu Fitotobentosa uzeto je 34 uzoraka, jedna serija: sa 20 vodotoka sa 27 mjesta, u periodu 09.06-11.07.2023. godine; sa četiri prirodna jezera (Šasko, Crno, Plavsko i Skadarsko jezero), sa šest mjesta, u periodu 09.06-06.07. 2023. godine i sa jednim vještačkog jezera (Pivsko), sa jednim mjesta 20.06.2023. godine,
- za analizu Makrofita jedna serija, u periodu 09.06-19.09.2023. godine, na 35 slatkovodnih lokacija, ali je utvrđeno prisustvo i uzeto je i analizirano 19 **uzoraka** sa: 11 vodotoka, odnosno 13 mjesta, četiri prirodna jezera (Šasko, Crno,Plavsko i Skadarsko jezero) sa šest lokacija,
- za analizu Makrozoobentos jedna serija, u periodu 09.06-11.07. 2023. godine na 27 slatkovodnih lokacija, uzeto je 23 uzoraka: na 17 vodotoka.

4.2.3. Sektor za hidrografiju

U toku 2023. godine Sektor za hidrografiju učestvovao je u sljedećim projektima i projektnim aktivnostima:

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Topobatimetrijski premjer priobalnog područja ulcinjske Velike plaže i Ade Bojane, kreiranje uporednog modela sa prethodnim premjerom iz 2020. godine u okviru druge faze IPA projekta "Rehabilitacije Ade Bojane" – maj-jun.
- Identifikacija područja ekološke mreže Natura 2000 u moru, putem snimanja morskog dna bočnoskenirajućim sonarom, kao preduslov Crne Gore za pristupanje Evropskoj uniji i sastavni dio završnog mjerila u okviru Poglavlja 27 – jul-oktobar.
- Batimetrijski premjer trase budućeg cjevovoda za vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda, na lokaciji Perast-Stoliv i izrada nautičkog plana za premjerenu trasu – septembar.
- Kontrolni hidrografski premjer, izrada situacionog i nautičkog plana za koncesionu zonu akvatorije Luke Kotor – decembar.
- Praćenje realizacije Programa hidroloških i geodetski radova na Pivi, Tari i Drini, radi kreiranja idejnog rješenja buduće akumulacije HE Buk Bijela – kontinuirano tokom cijele godine.
- Izrada nove publikacije „PELJAR CRNOGORSKE OBALE JADRANSKOG MORA“ – drugo izdanje, dvojezično – rađeno u kontinuitetu tokom godine i štampano krajem godine.
- Kreiranje novih i ažuriranje postojećih ENC ćelija – rađeno u kontinuitetu tokom cijele godine.
- Redovno održavanje i popravka nautičkih plovila, brod „Sejong“ brod ČH i čamca „Nina“ – kontinuirano tokom cijele godine.

4.2.4. Sektor za seizmologiju

4.2.4.1. Odsjek za inženjersku seizmologiju

✓ Jačanje kapaciteta

- Primljena i instalirana dodatna oprema donacije CTBTO - *Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization*, vrijednosti 8.602,00€. Instaliran GCI-link kojim se povezuje Sektor seizmologije, kao Nacionalni Data Centar (NDC) i Internacionalni Data Centar (IDC) u Beču.
- Organizacija Regionalnog internacionalnog kursa „*Seizmologija, Analiza seizmičkih podataka, analiza hazarda i smanjenje rizika*“ (9-27. oktobra 2023. godine). Sa ukupno 116 sati predavanja, osam sati sesija (radionica), kurs je okupio 21 polaznika iz Turske, Grčke, Italije, Slovenije, Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Albanije i Crne Gore.
- Kao priznanje ZHMS-u za doprinos organizaciji kursa, GFZ je donirao pet senzora (MEMS) vrijednosti oko 2.000,00€. Prednosti senzora su laka instalacija, pa je plan da se senzori postave u sjeverno-istočnom dijelu Crne Gore (Rožaje, Bijelo Polje, Pljevlja, Plužine, Šavnik -planirane lokacije).

✓ Projekti

- Odobren je finansijski izvještaj projekta – BALANCE (Large Scale Earthquake Management at Western Balkans through Joint Cross Border Cooperation Activities BALANCE (2020- 2022)).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Zadužena tehnička lica izvela su instalaciju privremene mreže stanica projekta “Karakterizacija deformacija istočne jadranske margine unapređenjem rezolucije 3D lokalne tomografije i moment tenzora zemljotresa primjenom gradijentnih opservacija talasnog polja” (Un Minhen).
- Predložen je i prihvaćen projekat bilateralne saradnje sa GFZ – Njemačkim istraživačkim centrom za geonauke pod nazivom: „Application of Quakesaver MEMS Accelerometers in the Montenegrin Strong Motion Network “. Aktivnosti na setovanju uređaja MEMS, koji su dobijeni kao donacija GFZ su otpočele odmah po dobijanju donacije u novembru 2023. godine.
- Pokrenuta inicijativa, formiranje konzorcijuma, za traženje granta za višegodišnji projekat ENSURE “Towards Environmental Security: Collaborative Seismic Risk Mitigation Initiative for Western Balkans”. Glavni cilj projekta je proračun parametara seizmičkog hazarda, u namjeri da se stvore uslovi za implementaciju nove generacije Eurokoda 8.

4.2.4.2. Odsjek za analizu i obradu seizmoloških podataka

- Finalizacija Memoranduma o saradnji između Institute of Geosciences Albanija i ZHMS-a.
- Obnavljanje Memoranduma o saradnji sa Hrvatskom i Republikom Srpskom iz oblasti seizmologije.
- Realizacija aktivnosti u okviru međunarodnog projekta AdriaArray Initiative tokom kojih su uvedene sedam novih stanica od kojih je pet (Herceg Novi, Pljevlja, Žabljak, Berane i Nikšić) smješteno na meteorološkim stanicama ZHMS-a i dvije (Plav i Bratogošt) na kapacitetima Radio difuznog sistema, uz već postojeću seizmološku opremu.
- Početak razmjene podataka sa GPS stanicama, na osnovu Memoranduma o saradnji između Grčke NOA i ZHMS-a, potpisanog u aprilu 2022.godine, nakon što su se stekli uslovi za potpisivanje posebnog Supplier Letter-a, kojim se definiše razmjena podataka.
- Tokom jula i avgusta 2023. godine su vršene intenzivne provjere formata i kvaliteta podataka, da bi se zadovoljili svi traženi preduslovi definisani zvaničnim EPOS dokumentima.
- Zvanično je otvoren nalog (IHMS) na M3G portalu (<https://gnss-metadata.eu/>), koji je namijenjen za prikupljanje i upravljanje metapodacima GNSS mreža. Logovi DRME i GMME stanica su uspješno uploadovani u septembru 2023. godine.

✓ Ostale djelatnosti Odsjeka tokom 2023. godine

- Aktivna interakcija sa medijima u dijelu redovnog obavještanja, kao i gostovanja u tematskim emisijama.
- Redovna korespodencija i razmjena podataka shodno protokolima o saradnji.
- Učešće u izradi pravilnika za popis arhivske građe.
- Priprema materijala za web i FB stranicu.
- Prikupljanje dostupnih rinex podataka za 2023. godinu.
- Rad na novoj verziji Seiscomp-a i modulu Sigma – obrada i setovanje parametara.
- Rad na izmjeni i poboljšanju sistema za akviziciju, obradu i diseminaciju seizmičkih podataka.

4.2.5. Odjeljenje za informacijski sistem

U toku 2023. godine sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- izvršena instalacija i migracija klimatološke baze podataka Clidata, automatizovani importi synop i metar izvještaja,
- održavanje, kontrola i dopuna servisa Clidata, odgovori na zahtjeve za podatke, izvještaji; godišnjaci i slično, import podataka sa novih padavinskih stanica,
- održavanje, izmjena, dopuna servisa/stranica za web-sajt,
- održavanje, kontrola, dopuna servisa Zhmsweb baze,
- održavanje servera i servisa aktivnih u pripremi podataka kroz internu mrežu,
- održavanje i izmjene razmjene podataka za projekte (Drina, SavaHIS),
- backup baza: Clidata, Wiski, zhmsweb, meteo.co.me,
- završena i instalirana aplikacija DepešeAPP na devet glavnih stanica, prikaz lokalno dnevnih i satnih depeša.

Poslovi nadzora, servisiranja i održavanja hardvera i primjene kao i razvoja softvera u dijelu koji se tiče ovog segmenta hidrometeorološkog sistema obavljani su u toku cijele godine.

4.2.6. Odjeljenje za međunarodnu saradnju

- EUMETSAT Information Day for Western Balkan, which will take place in Sarajevo, on 18-19 April 2023. godine.
- Učešće u radu MUP/DZS projekta „Procjena sposobnosti upravljanja rizicima u Crnoj Gori“.
- Podrška u okviru projekata CBIT/FNC/FBTR.
- Podrška u okviru projekta “Climate-Resilient Transboundary Flood Risk Management in the Drin River Basin in the Western Balkans (Drin FRM Project)“, koji sprovodi UNDP, a finansira se kroz Adaptacioni fond.
- Koordinacija u dijelu obnove EUMETSAT licence, za potrebe korištenja slika sa satelitske stanice.
- Koordinacija NFFIS projekta, finansiranog od strane JICA.
- On-line učešće na 19-tom Kongresu WMO-a (22.05 -02.06.2023. godine).
- On-line učešće na vanrednoj sjednici Regionalne Asocijacije VI – Evropa (23.maj 2023. godine RAVI ES).
- Podrška organizaciji promocije II izdanja Peljara i obilježavanja 76 godina od osnivanja ZHMS-a.
- Učešće na Prvom sastanku Međuvladine Radne grupe za srednjoročnu evaluaciju implementacije UNCCD Strateškog okvira 2018-2030, u svojstvu člana ispred zemalja Centralne i Istočne Evrope (februar, Bon, Njemačka).
- Učešće na radionici „Unapređenje vještine pregovaranja i priprema Strategije i Akcionog plana za zaštitu zemljišta i povećanje otpornosti na sušu“ (januar, Istanbul, Turska).
- Učešće na Drugom međusesijskom sastanku Biroa COP 15 (UNCCD), u svojstvu predsjedavajuće Komitetom za praćenje implementacije UN Konvencije o borbi protiv dezertifikacije (mart, Abidžan, Obala Slonovače).

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Učešće na radionici „Aktivnosti za sprovođenje odluka UNCCD COP o sušama“ (maj, Istanbul, Turska).
- Učešće na Trećem međusesijskom sastanku Biroa COP 15 (UNCCD), u svojstvu predsjedavajuće Komitetom za praćenje implementacije UN Konvencije o borbi protiv dezertifikacije (novembar, Samarkand, Uzbekistan).
- Predsjedavanje 21. sjednicom Komiteta za praćenje implementacije UN Konvencije o borbi protiv dezertifikacije-CRIC 21 (13.11-17.11.2023. godine, Samarkand, Uzbekistan).
- Učešće na regionalnom sastanku Aneksa V (zemlje Centralne i Istočne Evrope), (novembar, Samarkand, Uzbekistan).
- Učešće na sastanku Međuvladine Radne grupe za srednjeročnu evaluaciju implementacije UNCCD Strateškog okvira 2018-2030 (18.11-20.11.2023. godine), u svojstvu člana ispred zemalja Centralne i Istočne Evrope (Samarkand, Uzbekistan).
- Predsjedavanje on line sastancima Biroa Komiteta za praćenje implementacije UN Konvencije o zaštiti zemljišta.

4.2.7. Služba za opšte poslove i finansije

4.2.7.1. Kancelarija za opšte poslove

- ✓ **Normativno-pravni, stručno-izvršni, administrativni i drugi poslovi**
- U skladu sa zakonskom obavezom donošenja kadrovske plana, propisanom članom 148 i 149 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, pripremljen je i izrađen nacrt Kadrovske plana Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2023. godinu, usklađen sa odredbama Uredbe o sadržaju, postupku i načinu pripreme i izmjene kadrovske plana za organe državne uprave i službe Vlade (“Sl. list Crne Gore”, br. 50/18), na koji je Ministarstvo finansija dalo potrebnu saglasnost.
- Pripremljen je Izvještaj o sprovođenju plana integriteta za 2022/2023. godinu.
- Vršeni su poslovi zastupanja Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova u predmetima po predlozima zaposlenih za naknade zbog neisplaćenog prekovremenog rada, neiskorišćenih godišnjih odmora i rada za dane državnih praznika.
- U saradnji sa Upravom za ljudske resurse sprovedena je procedura oglašavanja slobodnih radnih mjesta, shodno Kadrovske planu.
- Sprovedene su obuke određenog broja službenika u skladu sa Programom i Planom obuka državnih službenika i namještenika.
- Vođeni su upravni postupci po zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

4.2.7.2. Kancelarija za računovodstveno-finansijske poslove

- Pripremljeni su i dostavljeni Kvartalni finansijski izvještaji Direktoratu za državni trezor.
- Urađen je popis pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, izvršen je popis imovine, obaveza, potraživanja i gotovog novca, usaglašeno je knjigovodstveno i stvarno stanje imovine i obaveza za 2022. godinu.
- Pripremljena je i dostavljena Struktura neizmirenenih obaveza na dan 31.12.2022. godinu.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Pripremljen je i dostavljen Pregled izvršenja donacija u 2022. godini Direktoratu za državni trezor.
- Pripremljena je i dostavljena Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine Direkciji za budžetsko računovodstvo i izvještavanje.
- Pripremljen je i dostavljen Godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu, Direktoratu za državni trezor.
- Obezbijeđeno je obavljanje unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta, na osnovu Sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije broj 13-184/16 od 07.03.2013. godine.
- Obradene su i predate poreske prijave poreza na dodatu vrijednost Poreskoj upravi.
- Obradeni su i predati IOPPD obrasci (Izveštaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima) Poreskoj upravi.
- Obradene su i predate prijave Prireza porezu na dohodak fizičkih lica za 2022. godinu.
- Pripremljeni su i dostavljeni kvartalni i Godišnji izvještaj o investicijama u osnovna sredstva za 2022. godinu MONSTAT-u, kao i statističko istraživanje o zaradama zaposlenih tzv. Obrazac RAD-1 (Mjesečni upitnik o zaradama zaposlenih).
- Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola ZHMS-a, za 2023. godinu Direktoratu za centralnu harmonizaciju.
- Pripremljeni i dostavljeni kvartalni izvještaji o realizaciji preporuka i mjera iz Akcionog plana za 2022. godinu Direktoratu za državni trezor.
- Pripremljeni su i dostavljeni Formulari za utvrđivanje portfolija dugova ranijem Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Direktoratu za državni trezor.
- Izrada Godišnjeg izvještaja o javnim nabavkama za 2023. godinu.
- Izrada Plana javnih nabavki za 2023. godinu.
- Izrada Plana centralizovanih nabavki za 2023. godinu i dostavljanje nadležnom organu uprave.

Pregled aktivnosti sprovedenih u ZHMS-u tokom 2023. godine, dat je po organizacionim jedinicama, odnosno Sektorima/Odsjecima/Odjeljenjima. Nedostaci, odnosno potrebe su manje-više iste kroz sve organizacione jedinice, a to su nedostatak usko-stručnog kadra (IT eksperata, hidrologa, meteorologa, hidroloških i meteoroloških tehničari itd.), nepovoljna starosna struktura zaposlenih, nemogućnost nabavke IT opreme za rad u kancelarijama i održavanje kompleksne mreže osmatračkih stanica, a sa aspekta sektora seizmologije – nedostatak Zakona o seizmologiju. Međutim i pored navedenih nedostataka, aktivnosti propisane zakonskom regulativom i planovima rada, uspješno su realizovane tokom 2023. godine.